

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNO MATERIJALNO PRAVO

Lažna isprava

Član 2. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ZA OCJENU DA LI JE ISPRAVA LAŽNA JEDINO JE BITNO UTVRDITI DA LI JE ISTU IZDALA OSOBA KOJA JE NA NJOJ NAZNAČENA KAO NJEN IZDAVALAC.

Iz obrazloženja:

„Nadalje, prema navodima žalbe, optuženi je u izvršnom postupku od izvršenika A.S. naplatio novčani iznos od 700,00 KM, na osnovu spornog računa u kojem su bili navedeni i radovi koji nisu bili izvršeni od strane preduzeća Z.T.B., koje je angažovao optuženi. Iz navedenog proizilazi stav Tužilaštva da je optuženi upotrijebio račun u kojem su bili navedeni neistiniti podaci, odnosno ispravu čija sadržina nije istinita. S tim u vezi, Tužilaštvo se u žalbi pravilno poziva na praksu Vrhovnog suda Federacije BiH, prema kojoj za postojanje lažne isprave nije bitno da li je sadržaj isprave istinit ili ne, već je bitno da li isprava potiče od onoga ko je na njoj označen kao njen izdavalac. Međutim, upravo ta sudska praksa ne ide u prilog tvrdnjama Tužilaštva, jer sve i da je optuženi bio svjestan da u izvršnom postupku upotrebljava račun u kojem su bili navedeni neistiniti podaci, opet time ne bi ostvario obilježja bića krivičnog djela koje mu je optužnicom stavljeno na teret. Ovo iz razloga što sporni račun nema obilježja lažne isprave, budući da je svjedok M.A. na glavnom pretresu izjavio da je on potpisao i pečatom ovjerio taj račun, što znači da isti potiče od one osobe koja je na računu označena kao njegov izdavalac.

Iz istih razloga su neosnovani i žalbeni navodi Tužilaštva da je optuženi bio svjestan činjenice da sporni račun nije platio, jer okolnost da li je račun plaćen ili ne, nije od značaja za ocjenu da li isti predstavlja lažnu ispravu. Kako je to naprijed navedeno, za ocjenu da li je isprava lažna jedino je bitno utvrditi da li je istu izdala osoba koja je na njoj naznačena kao njen izdavalac, a u ovom slučaju potpisnik računa – svjedok M.A. je potvrdio da je izdao predmetni račun. Tužilaštvo u žalbi insistira na činjenici da je optuženi tokom izvršnog postupka Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH dostavio navedeni račun koji nije platio i koji sadrži stavke, odnosno poslove koje preduzeće Z.T.B. nije izvelo. Čak i da je Tužilaštvo dokazalo navedene okolnosti, optuženi tim radnjama ne bi ostvario obilježja bića krivičnog djela Falsifikovanja isprave, jer kako je to navedeno, sporni račun se ne može smatrati lažnom ispravom, iako nije plaćen od strane optuženog. Pozivajući se na praksu Vrhovnog suda Federacije BiH koja se odnosi na pojam lažne isprave, Tužilaštvo u žalbi zapravo potvrđuje da predmetni račun nije lažna isprava, s obzirom da nije sporno da isti potiče od osobe koji je na računu označen kao njegov izdavalac.

U konačnom, Tužilaštvo u žalbi navodi da je sporni račun storniran Knjižnom obavijesti (dokaz Tužilaštva D-10) i da je storniranjem račun automatski postao lažna isprava, jer se od tog momenta potpisnik računa više ne može smatrati njegovim izdavaocem. Međutim, takav stav Tužilaštva ne dijeli ovaj sud, iz razloga što storniranje računa ima samo ekonomsko-finansijski smisao, tj. od značaja je za

finansijske odnose između optuženog kao naručioca posla i preduzeća Z.T.B. kao izvođača radova i time se ne negira da je navedeno preduzeće, odnosno M.A. izdavalac tog računa, kako to Tužilaštvo pogrešno smatra. Ovo iz razloga što je M.A. na glavnom pretresu potvrdio da je on potpisao i izdao račun optuženom, a u pomenutoj Knjižnoj obavijesti je navedeno da se „u cijelosti stornira iznos od 700,00 KM“ na predmetnom računu. Zbog toga je neprihvatljiv stav Tužilaštva da je sporni račun storniranjem automatski postao lažan, jer svjedok M.A. storniranjem računa nije izgubio svojstvo potpisnika i izdavaoca računa.

Ovaj sud posebno ukazuje da je Tužilaštvo optuženom stavilo na teret da je upotrijebio sporni račun kao tražilac izvršenja u izvršnom postupku protiv izvršenika A.S., znajući da je isti storniran knjižnom obavijesti. Međutim, kako je to prvostepeni sud pravilno utvrdio, Tužilaštvo nije dokazalo da je optuženi znao da je M.A. stornirao sporni račun prije nego što ga je optuženi upotrijebio u izvršnom postupku pred Osnovnim sudom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Iz dokaza izvedenih na prijedlog Tužilaštva ne proizilazi da je optuženi upoznat sa storniranjem računa, bilo usmeno od strane M.A., bilo pismeno, odnosno da je navedena Knjižna obavijest dostavljena optuženom.”

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 074689 19 Kž od 12.09.2019. g.)

Imovinskopravna korist i šteta

U KRIVIČNOPRAVNOM SMISLU POJMOVI ŠTETA I KORIST SU UZAJAMNO POVEZANI, BUDUĆI DA IZNOS KOJI ZA OPTUŽENOG PREDSTAVLJA KORIST, ZA OŠTEĆENOG ISTOVREMENO PREDSTAVLJA ŠTETU.

Iz obrazloženja:

„Tužilaštvo u žalbi dalje navodi da, za razliku od utvrđenja prvostepenog suda, ne postoji kontradiktornost između oblika štete koja se ogleda u vrijednosti materijala i postavljanja termoizolacije sa završnom demit fasadom i visine koristi koje je optuženo pravno lice navodno pribavilo neizvođenjem fasadnih radova koji su predviđeni Glavnim projektom, jer prema navodima Tužilaštva, iznos štete i koristi ne mora biti identičan. U vezi sa navedenim žalbenim prigovorima, valja ukazati da je optuženima stavljeno na teret da su, radnjama opisanim u izreci presude, preduzeću

„G.P.“ pribavili imovinsku korist od 7.076,97 KM, koliko iznosi u novčanom obliku izražena manja vrijednost troškova izgradnje i utroška materijala izvedenih fasadnih zidova na objektu, u odnosu na one čija je ugradnja bila predviđena Glavnim projektom, dok su istovremeno stanarima zgrade prouzrokovali materijalnu štetu i u iznosu od 61.252,80 KM, koliko iznosi vrijednost neutrošenog materijala i neizvršenog postavljanja termoizolacije na navedenom objektu, a čija ugradnja je bila predviđena Glavnim projektom.

Dakle, s obzirom da se prema činjeničnim navodima optužnice, korist koju je optuženo pravno lice navodno pribavilo ogleda u novčanom iznosu koji je pravno lice postiglo neizvođenjem projektovanih fasadnih radova, odnosno u uštedi troškova izgradnje i materijalu neophodnom za izvođenje Glavnim projektom predviđenih

fasadnih radova, a da se šteta za stanare zgrade ogleda takođe u vrijednosti neutrošenog materijala i neizvršenog postavljanja termoizolacije kako je predviđeno Glavnim projektom, onda bi ta dva iznosa, suprotno žalbenim navodima Tužilaštva, trebala biti identična. Ovo stoga što su u krivičnopravnom smislu pojmovi šteta i korist uzajamno povezani, budući da iznos koji za optuženog predstavlja korist, za oštećenog istovremeno predstavlja štetu, tako

da je prvostepeni sud pravilno zaključio da u tom dijelu postoji kontradiktornost u činjeničnom opisu krivičnog djela koje je optuženima stavljeno na teret.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 100607 18 Kž od 24.05.2018. g.)

Zamjena izrečene kazne zatvora radom za opšte dobro na slobodi Član 44. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA SUD ODMJERI I IZREKNE KAZNU ZATVORA DO JEDNE GODINE, MOŽE NA PRIJEDLOG OPTUŽENOG ILI NJEGOVOG BRANIoca ODREDITI DA SE TAKO IZREČENA KAZNA ZAMIJENI RADOM ZA OPŠTE DOBRO NA SLOBODI. DAKLE, ZAMJENA IZREČENE KAZNE ZATVORA RADOM ZA OPŠTE DOBRO NIJE OBAVEZNA, NEGO SUD OCJENJUJE DA LI BI TA ZAMJENA BILA OPRAVDANA I SVRSISHODNA SA ASPEKTA OSTVARENJA SVRHE KAŽNJAVANJA, PRI ČEMU UZIMA U OBZIR SVE OKOLNOSTI DATOG SLUČAJA.

Iz obrazloženja:

„U podnesenoj žalbi, branilac dalje navodi da je optuženoj potpuno neopravdano i neargumentovano uskraćena mogućnost koja je propisana odredbama člana 44. Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH. Takvi navodi žalbe nisu osnovani iz razloga što prema odredbi člana 44. stav 1. navedenog zakona, kada su odmjeri i izrekne kaznu zatvora do jedne g., može na prijedlog optuženog ili njegovog branioca odrediti da se tako izrečena kazna, zamijeni radom za opšte dobro na slobodi. Dakle, polazeći od sadržaja citirane zakonske odredbe, zamjena izrečene kazne zatvora radom za opšte dobro na slobodi nije obavezno, nego sud ocjenjuje da li bi ta zamjena bila opravdana i svrsishodna sa aspekta ostvarenja svrhe kažnjavanja. Pri tome, sud uzima u obzir sve okolnosti datog slučaja, odnosno okolnosti propisane odredbom člana 44. stav 2. Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH. Prvostepeni sud je navedene okolnosti pravilno ocijenio i izveo pravilan zaključak da je, u smislu navedene zakonske odredbe, u konkretnom slučaju izvršenje kazne zatvora prijeko potrebno za ostvarenje svrhe kažnjavanja. Stoga, bez osnova su žalbeni navodi da je prvostepeni sud postupio neopravdano i neargumentovano, s obzirom da su u obrazloženju prvostepene presude navedeni jasni, dovoljni i pravno valjani razlozi zbog kojih prvostepeni sud nije prihvatio prijedlog odbrane da se izrečena kazna zatvora zamijeni radom za opšte dobro na slobodi.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 118463 19 Kž od 22.03.2019. g.)

Otežavajuće okolnosti

Član 49. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

NEGIRANJE KRIVICE OD STRANE OPTUŽENOG ODNOSNO NJEGOVO VIĐENJE DOGAĐAJA I ODSUSTVO OSJEĆAJA KRIVICE NE MOGU SE CIJENITI KAO OTEŽAVAJUĆA OKOLNOST.

Iz obrazloženja:

„Preispitujući odluku o kazni u vezi žalbenog prigovora, ovaj sud je zaključio da je žalba u tom dijelu osnovana. Prilikom odmjeravanja vrste i visine kazne optuženom, a o čemu prvostepeni sud govori na strani šestoj, predzadnji pasus, sud je u smislu člana 49. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kao olakšavajuće okolnosti na strani optuženog cijenio da je optuženi osoba u poodmakloj životnoj dobi i da je porodičan. Međutim, prvostepeni sud pogrešno kao otežavajuću okolnost na strani optuženog cijeni njegovo samo viđenje događaja i odsustvo osjećaja krivice što se ne može cijeliti kao otežavajuća okolnost. Naime, optuženi sve vrijeme negira da je počinio navedeno krivično djelo smatrajući da je za isto kriv oštećeni A.I., međutim, takva njegova percepcija koja je ustvari sastavni dio njegove odbrane ne može biti otežavajuća okolnost na način kako to prvostepeni sud pogrešno cijeni. Uvažavajući olakšavajuće okolnosti da se zaista radi o osobi u poodmakloj životnoj dobi pa da je i sam zadobio određenu vrstu povreda, a u odsustvu bilo koje otežavajuće okolnosti bilo je uslova da se optuženom umjesto kazne zatvora izrekne mjera upozorenja tj. uslovna osuda. Ovaj sud smatra da optuženom nije nužno izreći kaznu zatvora nego da se i upozorenjem uz prijetnju kaznom može postići svrha krivičnopravnih sankcija izricanjem kazne bez njenog izvršenja, jer po ocjeni ovog suda izvršenje kazne nije prijeko potrebno radi krivičnopravne zaštite. Ovaj sud smatra da će se i mjerom upozorenja tj. uslovnom osudom postići svrha kažnjavanja propisana članom 42. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i sa aspekta generalne i specijalne prevencije, a i svrha krivičnopravnih sankcija propisna članom 7. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vidu satisfakcije licu na čiju štetu je krivično djelo počinjeno. Budući da prvostepeni sud nije pravilno utvrdio i cijenio okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća (olakšavajuće i otežavajuće okolnosti) iz člana 49. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a na šta se žalbom branioca optuženog pravilno prigovaralo, u tom dijelu žalbu je bilo nužno uvažiti i preinačiti prvostepenu presudu u odluci o izrečenoj kazni, pa je ovaj sud odlučio kao u izreci ove odluke.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 124122 19 Kž od 17.12.2019.)

Opća pravila za odmjeravanje kazne

Član 49. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SUD NE MOŽE PRIHVATITI KAO OTEŽAVAJUĆE OKOLNOSTI ONE OKOLNOSTI KOJE ČINE OBILJEŽJE BIĆA KRIVIČNOG DJELA ZA KOJE JE OPTUŽENI OGLAŠEN KRIVIM.

Iz obrazloženja:

„Nije tužilac u pravu kada tvrdi da u konkretnom slučaju utvrđene olakšavajuće okolnosti nije trebalo cijeliti kao olakšavajuće, budući da optuženi nije osuđen na безусловnu kaznu zatvora. Navedene okolnosti koje je prvostepeni sud pravilno utvrdio i pravilno cijenio su svakako olakšavajuće okolnosti koje treba cijeliti bez uslovljavanja koja je kazna izrečena optuženom na način kao što to tužilac u žalbi čini. Nadalje ovaj sud nije mogao prihvatiti kao otežavajuću okolnost koju tužilac u žalbi navodi da je optuženi prouzrokovao stečaj prividno prenoseći pravo vlasništva na nekretninama preduzeću čiji je osnivač njegova supruga jer se radi o okolnostima koje čine obilježje bića krivičnog djela za koje je optuženi oglašen krivim, na šta se pravilno osvrnuo i branilac optuženog advokat R.K. u odgovoru na žalbu tužioca.

S tim u vezi sve navedeno od strane tužioca ne ukazuje na potrebu da se optuženom utvrđuje uslovna osuda odnosno kazna zatvora u dužem trajanju i dužim rokom provjere, jer je

sankcija koju je izrekao prvostepeni sud adekvatna svim okolnostima koje propisuje član 49. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 091358 18 Kž od 14.03.2019. g.)

Produženo krivično djelo

Član 55. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

TAČNO JE DA SE U SLUČAJU KAZNENOG DJELA NEOVLAŠTENA PROIZVODNJA I STAVLJANJE U PROMET OPOJNIH DROGA, KAO I U SLUČAJU KAZNENOG DJELA OMOGUĆAVANJE UŽIVANJA OPOJNIH DROGA, RADI O KAZNENIM DJELIMA SA ISTIM ZAŠTIĆENIM DOBROM (ZDRAVLJE LJUDI), MEĐUTIM, KAKO SE RADI O KAZNENIM DJELIMA PROTIV „OSOBNIH DOBARA“, U SLUČAJU OVA DVA KAZNENA DJELA NIJE MOGUĆE PRODUŽENO KAZNENO DJELO, JER IH NE POVEZUJE NAČIN POČINJENJA I ISTOVJETNOST OŠTEĆENOG.

Iz obrazloženja:

„U okviru žalbenog osnova povreda kaznenog zakona iz članka 298. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, branitelj optuženog u žalbi tvrdi da je prvostupanjski sud pogrešno pravno kvalificirao kaznenopravne radnje za koje je optuženog oglasio krivim, jer je radnje opisane u točkama 1., 2. i 3. osuđujućeg dijela izreke prvostupanjske presude pravno kvalificirao kao produženo kazneno djelo iz članka 232. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, što je u skladu sa zakonom, dok je pak kaznenopravne radnje opisane u točki 4. izreke osuđujućeg dijela prvostupanjske presude pravno kvalificirao kao posebno djelo iz člana 233. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, što nije u skladu sa zakonom, jer su i navedene radnje trebale biti obuhvaćene konstrukcijom produženog kaznenog djela, u smislu članka 55. stavak 2. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, s obzirom na to da se radi o

istovrsnim radnjama koje s obzirom na način počinjenja i njihovu vremensku povezanost čine jedinstvenu cjelinu.

Točno je da se u slučaju kaznenog djela Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz članka 232. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kao i u slučaju kaznenog djela Omogućavanje uživanja opojnih droga iz članka 233. istog zakona, radi o kaznenim djelima sa istim zaštićenim dobrom (zdravlje ljudi), međutim, kako se radi o kaznenim djelima protiv „osobnih dobara“, u slučaju ova dva kaznena djela nije moguće konstituirati produženo kazneno djelo, u smislu članka 55. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, jer ih ne povezuje način počinjenja i istovjetnost oštećenog. Stoga je pravilno postupio prvostupanjski sud kada je kaznenopravne radnje opisane u točkama 1., 2. i 3. izreke osuđujućeg dijela prvostupanjske presude, za koje je optuženog oglasio krivim, pravno kvalificirao kao produženo kazneno djelo Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 232. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a kaznenopravne radnje iz točke 4. izreke osuđujućeg dijela prvostupanjske presude, kao posebno kazneno djelo Omogućavanje uživanja opojnih droga iz članka 233. stavak 2., u svezi sa stavkom 2. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a ne kao jedno produženo kazneno djelo Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih

droga iz članka 232. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, na čemu u žalbi inzistira branitelj optuženog, tako da time nije povrijedio kazneni zakon na štetu optuženog, u smislu članka 298. stavak 1. točka d., u svezi s člankom 55. stavak 2. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 101744 18 KŽ od 18.07.2018. g.)

Nepravo ponavljanje krivičnog postupka

Član 56. stav 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

**U NEPRAVOM PONAVLJANJU KRIVIČNOG POSTUPKA IRELEVANTNO JE
ŠTO JE OSUĐENI IZDRŽAO JEDNU OD KAZNI U POGLEDU KOJE TRAŽI
NEPRAVO PONAVLJANJE, POD USLOVOM DA SU ISPUNJENE SVE
MATERIJALNO- PRAVNE PRETPOSTAVKE ZA IZRICANJE JEDINSTVENE
KAZNE.**

Iz obrazloženja:

„Ne mogu se prihvatiti žalbeni navodi tužioca da je prvostepeni sud nepravilno primijenio odredbu člana 324.a) stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odnosno da je usvajanjem prijedloga branioca osuđenog za nepravo ponavljanje krivičnog postupka počinjena bitna povreda navedene zakonske odredbe, jer nije bilo osnova za njenu primjenu.

Prvostepeni sud je uvidom u Izvještaj KPZ O. broj ... od 27.12.2017. g. utvrdio da je A.M. dana 27.10.2017. g. započeo da izdržava kaznu zatvora u trajanju od 2 mjeseca na koju je osuđen presudom Opštinskog suda u B. broj ... od 06.10.2016. g. zbog krivičnog djela Krađa. Takođe, prvostepeni sud je na osnovu presude Osnovnog suda B. broj ... od 04.12.2017. g. utvrdio da je A.M.

06.08.2016. g. počinio krivično djelo Laka tjelesna povreda, zbog kojeg je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 3 mjeseca.

Dakle, A.M. je u vrijeme vođenja krivičnog postupka pred Osnovnim sudom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine imao status osuđenog lica, jer je prije toga presudom Opštinskog suda u B. pravosnažno oglašen krivim za krivično djelo Krađa. Pored toga, A.M. je krivično djelo Laka tjelesna povreda počinio 06.08.2016. g., dakle, prije nego što je započeo izdržavanje kazne po ranijoj osudi, tj. po presudi Opštinskog suda u B. u trajanju od 3 mjeseca, koju je počeo da izdržava 27.10.2017. g.. Imajući u vidu naprijed navedene činjenice, prvostepeni sud je, suprotno žalbenim navodima tužioca, pravilno zaključio da su u konkretnom slučaju ispunjeni svi uslovi propisani odredbom člana 56. stav 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 324.a) Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, da se dopusti nepravo ponavljanje krivičnog postupka po prijedlogu branioca osuđenog A.M.

Za razliku od žalbenih navoda tužioca, ovaj sud ukazuje da je u postupku nepravog ponavljanja krivičnog postupka irelevantno što je osuđeni izdržao jednu od kazni u pogledu koje traži nepravo ponavljanje, pod uslovom da su ispunjene sve materijalnopravne pretpostavke propisane odredbom člana 56. stav 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Ovo jasno proizilazi iz te zakonske odredbe kojom je, između ostalog, propisano da će se kazna ili dio kazne koju je osuđeni izdržao uračunati u izrečenu kaznu zatvora ili

kaznu dugotrajnog zatvora.”

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 100724 19 Kvl od 23.04.2019. g.)

Ubistvo na podmukao način

Član 163. stav 2. tačka 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

DA BI SE RADILO O KRIVIČNOM DJELU UBISTVO NA PODMUKAO NAČIN, KOD IZVRŠIOCA MORA BITI IZRAŽENO POSEBNO LUKAVSTVO I POSEBNA PREPREDENOST.

Iz obrazloženja:

„Nakon tako provedenog dokaznog postupka i ocjene dokaza prvostepeni sud je došao do potpunog činjeničnog utvrđenja na kojem je zasnovao svoje uvjerenje o krivici optuženog, te na isto pravilno primijenio odredbe Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, nalazeći da su u radnjama optuženog ostvarena obilježja bića krivičnog djela Ubistvo iz člana 163. stav 1. u vezi sa članom 31. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, za koje ga je i oglasio krivim, a ne krivičnog djela Ubistvo iz član 163. stav 2. tačka 1. u vezi sa članom 31. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, za koje se optuženi teretio optužnicom. O svemu tome prvostepeni sud je dao valjane i uvjerljive razloge koji ukazuju na pravilnost i zakonitost odluke koju je donio je istovremeno ne daju osnova da bi se odluka mogla dovesti žalbenim razlozima u pitanje.

U cilju osporavanja pravilnosti pobijane odluke tužilac želi ukazati na protivrječnosti između izreke i obrazloženja, pa između ostalog, ističe da je u izreci presude navedeno „koje mjesto je bilo slabo osvijetljeno“, misleći na mjesto gdje se događaj desio, a da se na strani 36. obrazloženja presude (u žalbi greškom napisano 29.) navodi „na javnom mjestu koje je bilo osvijetljeno“, pa tome tužilac želi dati nepotrebno, a i neosnovano naročit značaj u vidu navodnog postojanja nejasnoće da li je mjesto gdje se događaj desio slabo osvijetljeno ili osvijetljeno da se moglo vidjeti šta se dešava. Ovaj sud smatra da se, kao što je istaknuto u navedenoj činjenici u pogledu osvijetljenosti nepotrebno daje naročit značaj jer ta činjenica takav značaj nema, jer je nesporno da je navedeno mjesto bilo osvijetljeno, a kojeg intenziteta koja činjenica bi omogućavala bolju ili lošiju preglednosti moglo bi se polemisati ali za istim zaista nema potrebe. Takođe može se reći da je činjenica u pogledu toga koliko je mjesto osvijetljeno ili je osvijetljeno suštinski razlike nema, a i stvar je individualne procjene onoga ko se na te okolnosti izjašnjava. Nije prvostepeni sud cijenio činjenicu koja opisuje mjesto događaja, kao činjenicu koja govori o tvrdnji tužioca da je krivično djelo izvršeno na podmukao način, kako tužilac po ocjeni ovog suda pogrešno zaključuje. Prvostepeni sud je u odluci iznio stav, a o čemu govori u pogledu pravne kvalifikacije krivičnog djela i odluke da optuženog oglasi krivim za osnovni oblik, a ne kvalifikovani oblik krivičnog djela ubistvo i daje o tome na strani

36. dovoljno valjanih i uvjerljivih razloga. Očigledno je da se radi o različitim stavovima tužioca i prvostepenog suda u pogledu pravne kvalifikacije krivičnog djela za koje se optuženi tereti, pa otuda i pogrešan zaključak tužioca, da je prvostepeni sud prihvatio elemente podmuklosti, a optuženog ipak osudio za osnovni oblik navedenog krivičnog djela. Činjenični opis koji je naveden u izreci presude koji je svojim podneskom 06.novembra 2017. g. tužilac korigovao kao konačan odnosno u vidu izmijenjene optužnice u odnosu na činjenični opis iz potvrđene optužnice, prvostepeni sud je u potpunosti prihvatio, i pravilno zaključio da se radi o osnovnom obliku krivičnog djela ubistvo, a ne krivičnom djelu za koje se optuženi teretio

optužnicom. Navedeni stav prvostepenog suda je rezultat detaljne i sveobuhvatne analize svih provedenih dokaza i na osnovu tih dokaza utvrđenih pravnorelevantnih i odlučnih činjenica u pogledu čega su dati razlozi i ne može se govoriti o manjkavosti obrazloženja odluke u tom pogledu.

Prvostepeni sud je i u pogledu promjene pravne kvalifikacije krivičnog djela za koje se optuženi tereti dao na strani 36. valjane razloge koji govore o tome da se ne radi o ubistvu na podmakao način imajući u vidu mjesto događaja i kako se sve dešavalo, da pri tome izvršilac nije pokazao posebno lukavstvo, a ni posebnu prepređenost koja je u svakom slučaju morala biti izražena kod optuženog da bi se radilo o krivičnom djelu ubistvo na podmakao način. Tačno je, kao što i prvostepeni sud navodi, da se događaj desio na javnom mjestu koje je osvijetljeno, da su izvršenje istog mogla vidjeti određena lica, što se najposle i desilo, imajući u vidu iskaze svjedoka, da je mjesto izvršenja krivičnog djela pokriveno video nadzorom sa obližnjih benzinskih pumpi, istina ne radi se o najvidljivijim slikama sa video nadzora, a što ide na uštrb tehničkoj mogućnosti navedenih video nadzora, a ne da mjesto događaja nije istime pokriveno, da su izostali subjektivni elementi na strani optuženog, te da je u izvjesnom smislu oštećeni mogao očekivati određene probleme jer poznaje B.M. sa kojim je trebao da se sastane i porazgovara u vezi vozila koje je oštećeno. Da je očekivao određene probleme najbolje govori činjenica da je u međuvremenu D.M skrenuo do svoje kuće i ponio sa sobom golf palicu ako mu zatreba da se brani upravo od optuženih, a što su svojim iskazima potvrdili svjedoci B.M. i M.V.

I za ovaj sud je nesporna činjenica da je mjesto događaja pokriveno video nadzorima sa obližnjih benzinskih pumpi pa se onda nameće pitanje kako se može govoriti o podmaklom, prevarnom ili krajnje perfidnom postupanju ili prepređenom ponašanju optuženog R.G. kojim bi se stvorili uslovi za izvršenje navedenog krivičnog djela i prikrivanje istog, a koji bi ukazivali na krajnje zao karakter optuženog. Optuženi nije ni znao da li je mjesto događaja pokriveno video nadzorima sa obližnje benzinske pumpe iako tužilac tvrdi suprotno, a u pogledu takve tvrdnje nisu prezentovani pouzdani dokazi. Da je optuženi htio da krivično djelo izvrši na način kako se to optužnicom tvrdi i da je pri tome perfidan i prepređen kako se, između ostalog tvrdi, onda je pretpostaviti da bi svoju takvu namjeru pokušao realizovati na nekom mjestu koje je sigurno pogodnije za realizaciju svoje namjere nego mjesto gdje se to zaista sve i dešavalo. Pogrešan je zaključak tužioca da je prvostepeni sud prihvatio objektivne i subjektivne elemente podmaklog načina izvršenja krivičnog djela navedene u izreci presude, ali ih je pogrešno cijenio, a da je to bilo od uticaja na zakonito i pravilno donošenje odluke. Tačno je da je prvostepeni sud utvrdio i prihvatio da se događaj desio u vrijeme i na način opisan u izreci presude koju je donio, ali određene činjenice koje su praćene izvršenjem navedenog djela, kao što su mjesto izvršenja, napad s leđa, nije cijenio kao elemente podmaklosti, na način kako je navedene elemente cijenio tužilac. Nadalje, ovaj sud smatra da tužilac izvodi pogrešan zaključak u žalbi, da je prvostepeni sud činjenični opis iz izreke odluke prihvatio i cijenio kao podmakli način izvršenja krivičnog djela, jer se to iz činjeničnog opisa, a i iz obrazloženja odluke ne može reći ni zaključiti.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 089079 18 Kž 12 od 29.03.2018. g.)

9.

Razlika između krivičnog djela „Ugrožavanje bezbjednosti“ iz člana 180. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i prekršaja

„Ugrožavanje sigurnosti i izazivanje osjećaja ugroženosti“ iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA „UGROŽAVANJE BEZBJEDNOSTI“, NUŽNI ZA POSTOJANJE ISTOG, TJ. OZBILJNA PRIJETNJA I DA SE ISTOM KOD LICA KOJEM JE UPUĆENA UGROZI NJEGOVA SIGURNOST I BEZBJEDNOST, SU ELEMENTI KOJI OVO KRIVIČNO DJELO RAZLIKUJU OD PREKRŠAJA „UGROŽAVANJE SIGURNOSTI I IZAZIVANJE OSJEĆAJA UGROŽENOSTI“.

Iz obrazloženja:

„Pogrešan je zaključak branioca da se u konkretnom slučaju eventualno može raditi o prekršaju iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Ugrožavanje sigurnosti i izazivanje osjećaja ugroženosti) pa u tom pravcu branilac citira navedeni člana Zakona o javnom redu i miru i iz istog izvodi pogrešan zaključak da bi se moglo raditi o navedenom prekršaju, a ne krivičnom djelu. Tačno je što branilac tvrdi da navedeni član 7. Zakona o javnom redu i miru štiti sigurnost građana, međutim, to istovremeno ne znači da se u konkretnom slučaju radi o navedenom prekršaju, nego da se radi o krivičnom djelu za koje je optuženi oglašen krivim. Upravo elementi krivičnog djela Ugrožavanje bezbjednosti iz člana

180. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, nužni za postojanje istog su ozbiljna prijetnja i da se istom kod lica kojem je upućena ugrozi njegova sigurnost i bezbjednost su elementi koji ovo krivično djelo razlikuju od prekršaja iz člana 7., na koje odredbe se branilac u žalbi poziva. Nadalje, neargumentovana je tvrdnja branioca da je sva komunikacija optuženog sa oštećenom zapravo u suštini neozbiljna. Imajući u vidu naprijed navedeno ne može se prihvatiti ni prigovor povrede Krivičnog zakona, ni tvrdnja branioca da radnje preduzete od strane optuženog ne predstavljaju krivično djelo. Svi predloženi dokazi upućuju suprotno zaključku i tvrdnji branioca, odnosno ukazuju na pravilnost zaključka do kojeg je došao prvostepeni sud kada je u radnjama optuženog prepoznao elemente krivičnog djela za koje je oglašen krivim. To u ostalom nije ni bilo komplikovano za prvostepeni sud imajući u vidu sadržaj onoga što je optuženi izgovorio Z.M. u prostorijama Osnovne škole u P., i posljedicu toga i na te okolnosti provedene dokaze.”

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 106293 19 Kž od 19.07.2019. g.)

Zloupotreba u postupku javne nabavke

Član 236a. stav 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KRIVIČNO DJELO ZLOUPOTREBA U POSTUPKU JAVNE NABAVKE NE SPADA U GRUPU KRIVIČNIH DJELA SA BLANKETNOM DISPOZICIJOM.

RADNJA IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA ZLOUPOTREBA U POSTUPKU JAVNE NABAVKE PROPISANA JE ALTERNATIVNO, PA SE NAVEDENO KRIVIČNO DJELO MOŽE POČINITI PREDUZIMANJEM SVIH ALTERNATIVNO PROPISANIH RADNJI ILI PREDUZIMANJEM JEDNE OD TIH RADNJI.

Iz obrazloženja:

„Branilac navodi da je krivično djelo za koje je optužena oglašena krivom djelo sa blanketnom dispozicijom, jer je riječ o nepotpunim zakonskim opisima i njihov sadržaj upućuje na propise

iz postupka javne nabavke i bez njih nema krivičnog djela. Ovaj sud smatra da je takav zaključak branioca pogrešan, jer krivično djelo za koje je optužena oglašena krivom ne spada u grupu krivičnih djela sa blanketnom dispozicijom pa u činjeničnom opisu nije ni nužno navoditi neki propis ili zakon, čija je povreda za posljedicu imala obilježje bića navedenog krivičnog djela. S tim u vezi ne može se prihvatiti ni prigovor da optužnica u sebi ne sadrži obilježje krivičnog djela jer u istom nije navedena odredba Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine koja je prekršena, pa nema ni krivičnog djela kako nadalje, po ocjeni ovog suda, branilac pogrešno zaključuje. Sudska praksa iz okruženja na koju se branilac u žalbi poziva, a u prilogu čega je uz žalbu dostavljen i izvod iz sudske prakse Republike Hrvatske, se ne može primijeniti u konkretnom slučaju, a na čemu branilac insistira. Zakonski opis navedenog krivičnog djela za koje je optužena oglašena krivom je potpuno različit u odnosu na zakonsko definisanje istog krivičnog djela Zloupotreba u postupku javne nabavke iz člana 254. Krivičnog zakona Republike Hrvatske. Kod prvostepenog, a i kod ovog suda nema nikakve dileme u pogledu toga da krivično djelo za koje je optužena oglašena krivom ne spada u grupu krivičnih djela sa blanketnom dispozicijom, pa se suprotna tvrdnja branioca nije mogla ni

prihvatiti kao osnovana. U pogledu toga i prvostepeni sud je na strani šestoj dao valjane razloge zašto nije prihvatio stav odbrane da se u konkretnom slučaju radi o blanketnom krivičnom djelu, na čemu je branilac insistirala i tokom trajanja postupka, a i u žalbenom postupku.

Dio žalbe branilac je posvetio analizi članova 52., 68. i 116. Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine, te tvrdi da ni jedna odredba ne odgovara opisu iz optuženice i izreke presude, pa pokušava dovesti u vezu sa odredbom člana 298. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine tvrdeći da u konkretnom slučaju nema krivičnog djela. Budući da se ne radi o krivičnom djelu sa blanketnom dispozicijom navedene tvrdnje branioca, kao i analiza odredba Zakona o javnim nabavkama nisu se mogle cijeniti kao argumentovane, niti se istima dovodi u pitanje zakonitost pobijane odluke, niti je prvostepeni sud počinio povredu Krivičnog zakona iz člana 298. stav 1. tačka a. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kako se žalbom neargumentovano tvrdi.

U situaciji kad bi se prihvatio prigovor branioca da radnje za koje je optužena oglašena krivom ne predstavljaju krivično djelo, onda bi to značilo da se navedene radnje, a i druge alternativno propisane u članu 236a. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, mogu nesmetano i legalno preduzimati jer nisu zabranjene, budući da u sebi ne sadrže elemente protivpravnosti, na čemu se od strane branioca insistira. Takav stav bi bio potpuno pogrešan i učesnicima u postupku javnih nabavki ne bi pružao praktično nikakvu krivičnopravnu zaštitu, pa se takvo stanovište ne može prihvatiti kao osnovano i u praksi održivo. Radnja izvršenja krivičnog djela za koje je optužena oglašena krivom propisana je alternativno, pa se krivično djelo može počiniti preduzimanjem svih alternativno propisanih radnji ili preduzimanjem jedne od tih radnji na koji način je i optužena postupila, tako što je kao odgovorno lice u privrednom društvu tokom postupka javne nabavke preduzimala protivpravne radnje u namjeri da utiče na donošenje odluke naručioca, a u vrijeme i na način opisan u izreci pobijane odluke. Komunikacija koja se odvijala mail porukama između optužene i predstavnika preduzeća „C.“ M.D. kako je i opisano u izreci odluke, su upravo jedan od alternativno propisanih načina na koji se navedeno krivično djelo može i počiniti, odnosno način na koji je optužena krivično djelo i počinila.

Dalje, branilac navodi da u radnjama optužene nema nikakve protivpravnosti, te da radnje opisane u optužnici i izreci nisu propisane kao protivpravne radnje, tako da je, za branioca, nejasno na koju protivpravnost se odnosi i kojim pravnim normama je ista propisana, pa se ponovo vraća na prigovor, a na kojem se uglavnom i zasniva čitava žalba, da se morala

navesti i blanketna norma, što nije učinjeno. Prvostepeni sud je pravilno cijenio, a što podržava i ovaj sud, da se u konkretnom slučaju ne radi o krivičnom djelu sa blanketnom dispozicijom, a o čemu je već u prednjem dijelu ove odluke bilo govora. Nema nikakvih nejasnoća u pogledu toga u čemu se protivpravnost ogleda, jer je protivpravna radnja kojom je optužena ostvarila obilježje bića krivičnog djela, a s namjerom da utiče na donošenje odluke naručioca opisana u činjeničnom opisu, a što u potpunosti odgovara pravnom opisu krivičnog djela Zloupotreba u postupku javne nabavke iz člana 236a. stav 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za koje je oglašena krivom.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 118679 19 Kž od 11.04.2019. g.)

11.

Teška krađa

Član 281. stav 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

OBIJANJE ULAZNIH VRATA, NEZAVISNO OD TOGA KOJI INTENZITET SILE JE ZA TO BIO POTREBAN I U KOJOJ MJERI JE DOŠLO DO OŠTEĆENJA SAMIH ULAZNIH VRATA, PREDSTAVLJA OBILJEŽJE KRIVIČNOG DJELA TEŠKA KRAĐA.

Iz obrazloženja:

„Nije u pravu branitelj kada u žalbi tvrdi da se u konkretnom slučaju, spram okolnosti koje su opisane u izreci prvostupanjske presude, moglo eventualno raditi o počinjenju kaznenog djela Krađa iz članka 280. stavak 1., u svezi s člankom 31. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, jer se na temelju zapisnika o očevidu i fotodokumentacije koju je sačinila Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, prigodom obavljanja očevida od 31.07.2016. g., može nedvojbeno zaključiti da su četiri janjeta i jedan ovan u vlasništvu oštećene M. Z. otuđeni iz njene štale u S, na način da je prethodno razvučena žičana mreža na vanjskom okviru vrata koja se nalaze na stražnjoj strani štale, a potom i odvezan konopac kojim su ta vrata bila pričvršćena za fiksirani dio vrata (štok). Dakle, došlo je do fizičkog narušavanja, kako samih stražnjih vrata tako i „mehanizma“ kojim je osiguravan stražnji ulaz u objekat, kako bi se onemogućio neovlašteni ulazak u unutrašnjost štale, što po svojoj suštini predstavlja obijanje ulaznih vrata, neovisno od toga koji intenzitet fizičke sile je za to bio potreban i u kojoj mjeri je došlo do oštećenja samih ulaznih vrata, pa stoga radnje optuženih imaju sva obilježja kaznenog djela Teška krađa iz članka 281. stavak 1. točka 1., u svezi sa člankom 31. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a ne kaznenog djela Krađa iz članka 280. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kako se to neosnovano tvrdi u žalbi branitelja optuženog. Stoga se ne mogu prihvatiti kao osnovani žalbeni prigovori branitelja da je donošenjem pobijane presude povrijeđen kazneni zakon na štetu optuženih, u smislu članka 298. stavak 1. točka a. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 101791 17 Kž od 29.01.2018. g.)

12.

Lakovjernost i prevara

Član 288. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ZA POSTOJANJE KRIVIČNOG DJELA PREVARA NIJE OD ZNAČAJA DA LI JE RADNJA KOJOM OPTUŽENI DOVODI U ZABLUDU OŠTEĆENOG ZAKONITA I STVARNO MOGUĆA, NEGO NJEGOVA NAMJERA DA OŠTEĆENOG DOVEDE U ZABLUDU I ODRŽI U ZABLUDI SVE DOK MU OŠTEĆENI NA ŠTETU SVOJE IMOVINE NEŠTO NE UČINI, TAKO DA PITANJE LAKOVJERNOSTI OSOBE KOJA JE ŽRTVOM PREVARE NEMA ODLUČUJUĆI ZNAČAJ ZA POSTOJANJE KRIVIČNOG DJELA PREVARE.

Iz obrazloženja:

„Branitelj u žalbi dalje ističe da prvostupanjski sud nije brižljivo cijenio iskaze oštećenih, s obzirom na to da nije imao u vidu da su oštećeni M.B., R.P. i S.T. optuženom navodno davali novac kako bi im on omogućio donacije, koje im po mišljenju branitelja očito po zakonu ne pripadaju, što ukazuje da njihovi iskazi nisu točni, te da su „sami doprinijeli nastanku takvih događaja zbog njihove lakovjernosti ili što su htjeli da ostvare neke donacije koje im ne pripadaju, a niti im optuženi može to obezbijediti“.

Pogrešno branitelj u ocjeni iskaza oštećenih polazi od pretpostavke da oni nisu imali pravo na donaciju za obnovu svojih stambenih jedinica, te da su zbog svoje lakovjernosti u stvari doprinijeli tomu da budu prevareni od strane optuženog, upravo zbog razloga što su znali da nisu imali pravo na donacije i da im optuženi zbog toga u tomu ne može pomoći. Ovo zbog toga što za postojanje kaznenog djela Prijevare iz članka 288. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, nije od značaja da li je radnja kojom optuženi dovodi u zabludu oštećenog (lažnog prikazivanja ili prikrivanja činjenica) zakonita i stvarno moguća, odnosno da li je optuženi realno i može ispuniti, nego njegova namjera da oštećenog dovede u zabludu i održi u zabludi sve dok mu oštećeni na štetu svoje imovine nešto ne učini, tako da pitanje lakovjernosti osobe koja je žrtvom prijevare, nema konstitutivni karakter za postojanje kaznenog djela iz članka 288. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 106759 18 Kž od 21.11.2018. g.)

KRIVIČNI POSTUPAK

13.

Načelo in dubio pro reo

Član 3. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

DA BI SE VAN RAZUMNE SUMNJE UTVRDILA KRIVICA OPTUŽENOG NEOPHODNO JE SVE PRAVNORELEVANTNE I ODLUČNE ČINJENICE, KOJE UKAZUJU NA KRIVICU OPTUŽENOG, UTVRDITI NA POUZDAN NAČIN, KOJI NE BI OSTAVLJAO MOGUĆNOST ZA NEKI DRUGI ZAKLJUČAK U POGLEDU KRIVICE OPTUŽENOG.

Iz obrazloženja:

„Da bi se van razumne sumnje utvrdila krivica optuženog neophodno je bilo sve pravnorelevantne i odlučne činjenice, koje ukazuju na krivicu optuženog, utvrditi na pouzdan način, koji ne bi ostavljao mogućnost za neki drugi zaključak u pogledu krivice optuženog.

Međutim, sav dokazni materijal, imajući u vidu kvalitet istog, činjenično utvrđenje u pogledu krivice optuženog ostavlja na nivou sumnje, pa je u tom pogledu pravilan zaključak prvostepenog suda da izvedeni dokazi ne mogu biti osnov za utvrđivanje krivice optuženog. U takvoj situaciji jedino pravilno rješenje, kojem je pribjegao i prvostepeni sud, je bila primjena načela in dubio pro reo iz člana

3. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i donošenje odluke na način koji je povoljniji za optuženog. Budući da se nije raspolagalo sa drugim dokazima, koji bi u potpunosti potvrdili činjenične navode iz optužnice, prvostepeni sud je pravilno, na osnovu člana 284. stav 1. tačka c. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, donio presudu kojom je optuženog oslobodio od optužbe, jer nije dokazano da je počinio krivično djelo za koje se tereti.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 105621 19 Kž 2 od 21.11.2019. g.)

14.

Obraveza pribavljanja dokaza

Član 56. i član 239. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

NIJE OBAVEZA PRVOSTEPENOG SUDA DA PO VLASTITOJ INICIJATIVI PRIBAVLJA BILO KAKAV DOKAZ, UKLJUČUJUĆI I SLUŽBENU ZABILJEŠKU, KADA SE U SPISU NALAZI RJEŠENJE PRVOSTEPENOG SUDA KOJIM SE ODBIJA PRETHODNI PRIGOVOR BRANITELJA. AKO I PORED TOGA BRANITELJ IMA BILO KAKVU REZERVU U POGLEDU POSTOJANJA SLUŽBENE ZABILJEŠKE SUCA ZA PRETHODNI POSTUPAK ONDA JE NA NJEMU OBAVEZA DA U OKVIRU DOKAZNOG POSTUPKA, TOKOM KOJEG SE IZVODE DOKAZI NA PRIJEDLOG ODBRANE, EVENTUALO PREDLOŽI UVID U TZV. „KPS SPIS“ I NA Taj Način OTKLONI BILO KAKVU DVOJBU U POGLEDU POSTOJANJA PREDMETNE SLUŽBENE ZABILJEŠKE.

Iz obrazloženja:

„Suprotno stavu branitelja, ovaj sud smatra da u okviru dužnosti prvostupanjskog suda koje propisuje članak 239. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, nije bila obaveza da po vlastitoj inicijativi pribavlja bilo kakav dokaz, uključujući i službenu zabilješku od 14.02.2017. g., iz razloga što se u spisu već nalazi rješenje prvostupanjskog suda od 23.06.2017. g., kojim je odbijen prethodni prigovor branitelja optužene koji se odnosio na potpuno isto pitanje, koje se tretira i u ovom žalbenom prigovoru branitelja optužene. Ako je i pored toga branitelj optužene ima u bilo kakvu rezervu u pogledu postojanja službene zabilješke suca za prethodni postupak od 14.02.2017. g., onda je na njemu bila obaveza da u skladu sa člankom 261. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u okviru dokaznog postupka, tijekom kojeg su izvođeni dokazi na prijedlog obrane, eventualno predloži uvid u tzv. „ Kps spis “ i na taj način otkloni bilo kakvu dvojbu u pogledu postojanja predmetne službene zabilješke.

Kako to branitelj optužene nije učinio tijekom dokaznog postupka, nego je izrazio sumnju u postojanje službene zabilješke tek u završnoj riječi, kod činjenice da je sumnja u njeno postojanje otklonjena još u postupku odlučivanja o prethodnim prigovorima branitelja optužene, onda se ne mogu prihvatiti kao osnovani prigovori branitelja da naredba na temelju koje je obavljen pretres lokacije na kojoj je pronađena opojna droga, kao i naredba za privremeno oduzimanje droga od optužene A.Ž., nisu izdate i izvršene u skladu s člankom 56.

Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, te da je s tim u svezi prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 297. stavak 2. u svezi sa člankom 56. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odnosno da je pobijanu presudu zasnovao na dokazu koji nije proveden tijekom glavne rasprave i time počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 297. stavak 2., u svezi sa člankom 281. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 104148 18 KŽ od 10.05.2018. g.)

15.

Produženje pritvora nakon izricanja presude

Član 138. stav 1. stav 4. i član 132. stav 1. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SUD NE MOŽE SAMOINICIJATIVNO OPTUŽENOG KOJI SE NALAZI U PRITVORU UPUTITI NA IZDRŽAVANJE KAZNE ZATVORA KADA DONESE PRESUDU KOJOM GA OGLASI KRIVIM I OSUDI NA KAZNU ZATVORA, JER JE ZA TO POTREBAN ZAHTEJEV OPTUŽENOG ODNOSNO NJEGOVOG BRANIOCA.

Iz obrazloženja:

„Nakon što je optuženog oglasio krivim i osudio na kaznu koja je predložena sporazumom o priznanju krivice, odnosno na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) mjeseci, prvostepeni sud je primjenom člana 138. stav 1. Zakona o

krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine bio dužan da odluči o daljem trajanju mjere pritvora, pa pravilno nalazeći da je i dalje prisutna opasnost od ponavljanja krivičnog djela, uz primjenu člana 132. stav 1. tačka c. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine imajući u vidu da se za navedeno krivično djelo može izreći kazna zatvora od 3 (tri) g., optuženom produžio mjeru pritvora, tako da je postupanje prvostepenog suda bilo pravilno i u skladu sa zakonom. Što se tiče prigovora branioca da je sud mogao optuženog uputiti na izdržavanje kazne zatvora, na navedeni način, a u skladu sa članom 138. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine sud je mogao postupiti samo na zahtjev optuženog, da je isti zahtijevao nakon izricanja presude, a pošto je već bio u pritvoru, da se uputi na izdržavanje kazne zatvora, a što je mogla predložiti i njegov branilac. Međutim, kako je izostao zahtjev i prijedlog branioca, a i optuženog u tom pravcu, sud nije mogao samoinicijativno uputiti optuženog na izdržavanje kazne zatvora, kako se žalbom neosnovano prigovara, niti je prvostepenom sudu bila poznata namjera da li će se stranke odreći prava na žalbu. S tim u vezi ni taj žalbeni prigovor nije mogao biti prihvaćen kao opravdan od ovog suda.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 117891 18 KŽ od 18.12.2018. g.)

16.

Troškovi postupka kad se optuženi oglasi krivim

Član 188. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SUD JE DUŽAN DA, UKOLIKO OPTUŽENOG OGLASI KRIVIM, U PRESUDI ODLUČI I O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA, NEZAVISNO OD TOGA

DA LI JE TUŽILAC U ZAHTJEVU ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA ZAHTIJEVAO DA SUD OPTUŽENOG OBAVEŽE DA PLATI TROŠKOVE KRIVIČNOG POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

„Prilikom izdavanja kaznenog naloga optuženoj tužilac nije tražio da prvostepeni sud obaveže optuženu da snosi troškove krivičnog postupka, jer to tužilac nije ni dužan da zahtijeva, budući da prvostepeni sud tu obavezu ima ukoliko optuženu oglasi krivom, odnosno da odluči o troškovima postupka, a na osnovu člana

188. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, čijom pravilnom primjenom je prvostepeni sud i obavezao optuženu da nadoknadi troškove koji su i nastali u vezi postupka u odnosu na nju. Navedeni dokaz odnosno nalaz vještaka Lj.G. prilikom izdavanja kaznenog naloga nije bio ni provođen, kao što i branilac navodi, jer za to nije bilo ni potrebe u postupku izdavanja kaznenog naloga, ali to ne znači da sud nije dužan da optuženu obaveže da nadoknadi određene troškove koji su do tada nastali, kao što branilac pogrešno zaključuje. U situaciji da je navedeni vještak prezentovao svoj nalaz, to bi svakako povećalo troškove krivičnog postupka, pored već utvrđenog iznosa od 550,00 KM, ti troškovi bi bili uvećani za dolazak vještaka iz B.L. i za odbranu nalaza, što bi sigurno znatno uvećalo troškove postupka. S tim u vezi, branilac pogrešno prigovara da nalaz kao dokaz nije izvođen, ali da je ipak prvostepeni sud obavezao optuženu da nadoknadi troškove. Branilac pogrešno smatra da su troškovi izazvani potrebom da se izvrši vještačenje, troškovi

nastali u okviru rada Tužilaštva, te da optužena nije mogla biti obavezana da nadoknadi navedene troškove. Iz naredbe Tužilaštva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine od 06.09.2017. g., na koju se branilac poziva u žalbi, a o čemu je već naprijed bilo govora, ukazuje se da se radi o troškovima nastalim u vezi optužene

M. S., a što dodatno ukazuje na neosnovanost žalbe branioca optužene. Navedeni nalaz vještaka grafološke struke je uvršten u dokazni materijal u postupku protiv optužene, u koji je prvostepeni sud u postupku izdavanja kaznenog naloga izvršio uvid, o čemu prvostepeni sud govori na strani drugoj, četvrti pasus obrazloženja pobijane presude. Takođe, u optužnici protiv optužene, na strani drugoj tužilac je predložio dokaze, i pod tačkom 2. stav 9. u dokazni materijal protiv optužene predložen je nalaz i mišljenje Lj. G., vještaka za oblast vještačenja dokumenata, rukopisa, potpisa i novčanica od 18.06.2017. g., a u koji je, kao što je već navedeno, prvostepeni sud izvršio uvid u postupku izdavanja kaznenog naloga optuženoj M. S. Iz navedenog proizilazi pogrešna tvrdnja branioca da troškovi vještačenja nisu nastali u ovom postupku, vezujući se za drugi broj predmeta, a koji je nastao i оформljen po podnesenoj krivičnoj prijavi optužene.

Nije bilo osnova da se optužena oslobodi obaveze plaćanja troškova krivičnog postupka, budući da je oglašena krivom, a da je kao dokaz za utvrđivanje njene krivice upravo nalaz vještaka grafologa Lj. G., a čije troškove je bilo nužno da plati optužena budući da je oglašena krivom. Optužena nije osoba lošeg imovinskog stanja pa da se oslobodi obaveze plaćanja troškova, na čemu nije ni odbrana insistirala, što u žalbi navodi, jer se radi o licu sa redovnim primanjima i koja je u mogućnosti da plati navedene troškove nastale tokom krivičnog postupka u kojem je oglašena krivom, kao što je pravilno utvrdio i prvostepeni sud.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 106822 17 Kž od 23.01.2018. g.)

17.

„Stanari stambene zgrade“ kao oštećeni

Član 194. i 197. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

**„STANARI STAMBENE ZGRADE“ NE MOGU IMATI STATUS OŠTEĆENOG
KAKO SE TO U OPTUŽNICI NAVODI, JER JE Taj TERMIN UOPŠTEN,
ODNOSNO NIJE JASNO I PRECIZNO ODREĐEN, BUDUĆI DA SE NE MOŽE
KONKRETNO UTVRDITI KOJI SU TO STANARI STAMBENE ZGRADE
PRETRPILI ŠTETU.**

Iz obrazloženja:

„Suprotno žalbenim navodima Tužilaštva, precizno navođenje u optužnici podataka o oštećenim licima i iznosu štete koju su ista pretrpila nije u suprotnosti sa osnovnim načelom krivičnog postupka iz člana 13. ZKP Bd BiH, odnosno pravom optuženog da u najkraćem razumnom roku bude izveden pred sud i da mu bude suđeno bez odlaganja. Naime, odredbom člana 197. stav 1. ZKP Bd BiH propisana je dužnost tužioca da prikupi dokaze o imovinskopравnom zahtjevu vezanom za krivično djelo, a prema odredbi člana 194. stav 1. ZKP Bd BiH, prijedlog za ostvarivanje imovinskopравnog zahtjeva može da podnese lice koje je ovlašteno da takav zahtjev ostvaruje u parničnom postupku.

Dakle, saglasno citiranim zakonskim odredbama, tužilac je dužan u toku istrage da utvrdi sve okolnosti i prikupi dokaze o imovinskopравnom zahtjevu koji je nastao usljed počinjenja krivičnog djela, te ako u optužnici tvrdi da je počinjenjem krivičnog djela prouzrokovana šteta, da precizno navede iznos te štete, kao i da precizno odredi oštećeno lice koje je ovlašteno da podnese imovinskopравni zahtjev. Navedene obaveze tužioca, Tužilaštvo u žalbi pogrešno tumači kao povredu prava optuženog da bude izveden pred sud u najkraćem roku i da mu se sudi bez odlaganja.

Imajući u vidu navedeno, prvostepeni sud je pravilno zaključio da „stanari stambene zgrade“ ne mogu imati status oštećenog kako se to u optužnici navodi, jer je imajući u vidu naprijed citirane odredbe ZKP Bd BiH taj termin uopšten, odnosno nije jasno i precizno određen, budući da se ne može konkretno utvrditi koji su to stanari stambene zgrade pretrpili štetu, naročito imajući u vidu da su na prijedlog odbrane saslušani svjedoci koji su takođe stanari iste zgrade, a koji su na glavnom pretresu izjavili da se na unutrašnjim zidovima njihovih stanova nije pojavila buđ i vlaga.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 100607 18 Kž od 24.05.2018. g.)

18.

Odlučivanje o imovinskopравnom zahtjevu

Član 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

**KADA VIŠE SAIZVRŠIOCA ZAJEDNO PRIBAVI UKUPAN IZNOS
PROTIVPRAVNE IMOVINSKE KORISTI, TE KADA DOKAZI NE PRUŽAJU
POUZDAN OSNOV NI ZA POTPUNO NI ZA DJELIMIČNO PRESUĐENJE
IMOVINSKOPRAVNOG ZAHTJEVA, ONDA SUD NE MOŽE OBAVEZATI
SAMO JEDNOG OPTUŽENOG (SAIZVRŠIOCA) DA OŠTEĆENIMA
NADOKNADI ŠTETU PRIČINJENU KRIVIČNIM DJELOM, VEĆ ĆE SUD U TOM
SLUČAJU OŠTEĆENE UPUTITI DA IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEV U CJELINI
OSTVARUJU U PARNIČNOM POSTUPKU.**

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud nije našao osnovanim ni žalbene navode Tužilaštva koji se odnose na odluku o imovinskopравnom zahtjevu. S tim u vezi, Tužilaštvo u žalbi navodi da je sud oštećenim L.M. i V.P. trebao dosuditi imovinskopравni zahtjev, odnosno obavezati optuženog da im nadoknadi štetu vraćanjem novčanih iznosa koji su navedeni u stavu I izreke pobijane presude. Kod takvih žalbenih navoda, Tužilaštvo očigledno zanemaruje da je optuženi N.B., u skladu sa činjeničnim navodima iz optužnice, oglašen krivim da je počinio produženo krivično djelo Prevara na štetu navedenih oštećenih, kao saizvršilac sa M.P. i drugim licima. Takođe, prema materijalnom dokazu Tužilaštva D-37, M.P. je presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine od 29.10.2012. g. oglašen krivim za iste prevarne radnje koje se u ovom krivičnom postupku stavljaju na teret N.B. Stoga, ne mogu se prihvatiti žalbeni navodi Tužilaštva da je predmetni novac isključivo pribavio optuženi N.B., s obzirom da se u činjeničnom opisu produženog krivičnog djela iz

stava I izreke pobijane presude navodi da su N.B. i drugi saizvršioci za sebe pribavili protivpravnu imovinsku korist i oštetili L.M. i V.P. Kako se iz dokaza koje je izvelo Tužilaštvo nije mogao utvrditi dio imovinske koristi, odnosno tačan novčani iznos koji je za sebe pribavio optuženi N.B., s obzirom da je naveden ukupan iznos protivpravne imovinske koristi koji su pribavili svi saizvršioci zajedno, onda sud nije mogao obavezati samo optuženog N.B. da oštećenima nadoknadi štetu pričinjenu krivičnim djelom. Budući da podaci krivičnog postupka nisu pružali pouzdan osnov ni za potpuno, ni za djelimično presuđenje imovinskopравnog zahtjeva, prvostepeni sud je pravilnom primjenom člana 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, oštećene L.M. i V.P. uputio da imovinskopравni zahtjev u cjelini ostvaruju u parničnom postupku.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 103709 19 Kž od 06.08.2019. g.)

19.

Zakonitost dokaza

Član 221. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

OVLAŠTENOM SLUŽBENOM LICE JE, NAKON OBAVJEŠTAVANJA TUŽIOCA, DUŽNO IZVRŠITI UVIĐAJ I ODREDITI VJEŠTAČENJA, OSIM PREGLEDA, OBDUKCIJE I EKSHUMACIJE LEŠA, TE SVE RADNJE PREDUZETE TOKOM UVIĐAJA DOKUMENTOVATI I DETALJNO OBRAZLOŽITI U ZAPISNIKU I POSEBNOM SLUŽBENOM IZVJEŠTAJU.

Iz obrazloženja:

„Nije osnovan žalbeni navod branioca optuženog da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) i stava 2. ZKP Bd BiH, odnosno da je prvostepena presuda zasnovana na nezakonitom dokazu - nalazu i mišljenju Jedinice za forenziku Kriminalističko-tehničkog centra MUP-a RS (u daljem tekstu Jedinica za forenziku KTC MUP RS), o izvršenom vještačenju alkohola u krvi kod optuženog (dokaz Tužilaštva D-18). Naime, branilac optuženog u žalbi tvrdi da je navedeni nalaz i mišljenje Jedinice za forenziku pribavljen protivno odredbama člana 96. i člana 221. ZKP Bd BiH, jer je vještačenje obavljeno na zahtjev ovlaštenih službenih lica Policije Brčko distrikta BiH, a da ovlašteno službeno lice Policije prije toga nije obavijestilo postupajućeg tužioca da će podnijeti taj zahtjev za vještačenje.

S tim u vezi, valja ukazati da je odredbom člana 221. ZKP Bd BiH propisano da je ovlašteno službeno lice, nakon obavještanja tužioca, dužno izvršiti uviđaj i odrediti potrebna vještačenja, osim pregleda, obdukcije i ekshumacije leša, te da se sve radnje preduzete

tokom uviđaja moraju dokumentovati i detaljno obrazložiti kako u zapisniku, tako i u posebnom službenom izvještaju.

Na glavnom pretresu pred prvostepenim sudom Tužilaštvo je izvelo materijalne dokaze iz kojih proizilazi da su ovlaštena službena lica Policije, prilikom vršenja uviđaja i određivanja vještačenja alkohola u krvi kod optuženog, u potpunosti postupili u skladu sa naprijed citiranom zakonskom odredbom. Da su ovlaštena

službena lica Policije obavijestili postupajućeg tužioca o počinjenju krivičnog djela i vršenju uviđaja Tužilaštvo je dokazalo službenom zabilješkom Policije (dokaz Tužilaštva D-1), koja je sačinjena na okolnosti obavješćavanja tužioca da se dogodila predmetna saobraćajna nezgoda, da je lice mjesta obezbijedeno, da je pomoću uređaja za alкотestiranje „Evitec“ utvrđeno prisustvo alkohola kod optuženog od 2,30 promila, a da je pješak D.Z. zadobila teške tjelesne povrede. U službenoj zabilješci je takođe konstatovano da je od strane tužioca naloženo da se od učesnika saobraćajne nezgode uzme krv radi vještačenja alkohola. Iz dokaza Tužilaštva D-3, takođe službene zabilješke Policije, proizilazi da su policijski službenici oko 22:30 sati optuženog odvezli u Urgentni centar B., gdje mu je uzet uzorak krvi za potrebe vještačenja, a prema zapisniku o uviđaju Policije (dokaz Tužilaštva D-5), uviđaj je započet u 22:50 sati, završen je istog dana u 23:20 sati, a policijski službenici su zapisnički konstatovali sve radnje koje su preduzeli tokom vršenja uviđaja.

Uzimajući u obzir sve naprijed navedeno, prvostepeni sud je pravilno ocijenio da je nalaz i mišljenje Jedinice za forenziku KTC MUP RS o izvršenom vještačenju alkohola u krvi kod optuženog (dokaz Tužilaštva D-18) zakonit dokaz, s obzirom da su policijski službenici o vršenju uviđaja obavijestili postupajućeg tužioca, te u skladu sa odredbom člana 221. ZKP Bd BiH i po nalogu tužioca odredili vještačenje alkohola u krvi kod optuženog, a radnje uviđaja i uzimanja uzorka krvi od optuženog za potrebe vještačenja su dokumentovane, odnosno potkrijepljene službenim zabilješkom i zapisnikom o uviđaju Policije. Slijedom navedenog, nije opravdan žalbeni prigovor branioca optuženog da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) i stava 2. ZKP Bd BiH, odnosno da je prvostepeni sud nepravilno primijenio odredbu člana 96. i člana 221. ZKP Bd BiH i da je to bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 105627 18 Kž od 12.06.2018. g.)

20.

Izuzeci od neposrednog izvođenja dokaza

Član 273. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

PRIZNANJE SUOPTUŽENOG DATO U ISTRAZI U PRISUSTVU BRANIOCA MOŽE BITI KORIŠTENO PROTIV NJEGA KAO DOKAZ NA GLAVNOM PRETRESU, UKOLIKO SE KORISTIO PRAVOM DA NE IZNOSI ODBRANU, KAO I DOKAZ O SUDJELOVANJU DRUGOG SUOPTUŽENOG U POČINJENJU KRIVIČNOG DJELA, S TIM ŠTO SE ISKLJUČIVO NA TOM DOKAZU NE MOŽE ZASNIVATI PRESUDA KOJOM SU OPTUŽENI OGLAŠENI KRIVIM.

Iz obrazloženja:

„Uz saslušanje svjedoka N. P. tijekom prvostupanjskog postupka je, u skladu sa člankom 273. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, pročitao iskaz optuženog S. Z. i korišten kao dokaz, s obzirom na to da je tada osumnjičeni S. Z. u prisustvu branitelja, prije davanja tog iskaza, upozoren u skladu sa člankom 78. stavak 2. točka c.

Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a da se tijekom glavne rasprave koristio svojim pravom (da ne

iznosi svoju obranu) propisanim člankom 78. stavak 2. točka a. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. S tim u svezi, nisu točne tvrdnje branitelja optuženog M. M. da je optuženi S. Z. promijenio svoj iskaz tijekom glavne rasprave, jer se iz transkripta sa glavne rasprave može nedvojbeno zaključiti da se optuženi S. Z. tijekom glavne rasprave nije koristio pravom na iznošenje svoje obrane, odnosno pravo na davanje iskaza tijekom dokaznog postupka, u smislu članka 259. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, nego je samo u završnoj riječi istaknuo „ja sam za njega jedno dvaput, triput vozio, ovaj razumiješ, za pare sam vozio, ali ja to nisam uradio. On kupuje, on meni kad javi, evo ja sam za njega vozio i to je to, to što je bilo i dok mi policija nije došla kući i ubacila me u kola i išla isto idemo od kuće do kuće, jel ovo, jel ovo, ja se prepao ja samo moro reći nešto samo da me ne udaraju, i poslije sam ja njemu rekao nemoj me više ni zvati neću problema sebi, dosta mi je bilo“.

U takvim okolnostima, ne mogu se prihvatiti kao osnovane tvrdnje branitelja optuženog M. M., da je optuženi S. Z. tijekom glavne rasprave iznosio obranu i tom prigodom odstupio od svog iskaza datog u istrazi, a niti da se odluka prvostupanjskog suda o krivnji optuženog M. M. temelji isključivo na iskazu koji je u istrazi dao optuženi S. Z., od kojeg je odstupio tijekom glavne rasprave, te da je zbog toga prvostupanjska presuda donesena uz bitnu povredu odredaba kaznenog postupka. Ovo zbog toga što se naprijed citirani osvrt optuženog S. Z. iz završne riječi na glavnoj raspravi od 18.09.2017. g. ne može smatrati njegovom obranom, tako da nije bilo razloga da prvostupanjski sud daje posebnu ocjenu navoda koje je u završnoj riječi istaknuo optuženi S. Z.. Osim toga, na okolnosti počinjenja ovog kaznenog djela su svjedočili oštećena M. Z. i inspektor N. P. na temelju čijih iskaza se može zaključiti da je iskaz tada osumnjičenog S. Z. istinit, jer do detalja opisuje način na koji su on i optuženi M. M. počinili kazneno djelo za koje su oglašeni krivim, zbog čega je takav iskaz mogao biti korišten kao dokaz za utvrđivanje krivice optuženog M. M., jer je to u skladu sa odredbama članka 273. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Stoga se, po ocjeni ovoga suda, ne mogu prihvatiti kao osnovani žalbeni prigovori branitelja optuženog da je zbog toga prvostupanjska presuda obuhvaćena bitnom povredom odredaba kaznenog postupka iz članka 297. stavak 2., u svezi sa člankom 273. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 101791 17 Kž od 29.01.2018. g.)

21.

Vezanost presude za optužbu

Član 280. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

PITANJE POVREDE IDENTTETA OPTUŽBE I PRESUDE MOŽE SE ODNOSITI ISKLJUČIVO NA DJELO (RADNJU POČINJENJA) I POČINITELJA, ALI NE I NA PRAVNU OCJENU TIH RADNJI KOJU U KONAČNICI KOD DONOŠENJA PRESUDE ODREĐUJE SUD, S OBZIROM NA TO DA KOD PRESUĐENJA NIJE VEZAN PRAVNOM KVALIFIKACIJOM IZ POTVRĐENE OPTUŽNICE.

Iz obrazloženja:

„Tužitelj u žalbi navodi da je prvostupanjski sud donošenjem pobijane presude počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 297. stavak 1. točka j. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koja se po njegovom mišljenju ogleda u

prekoračenju optužbe koju je prvostupanjski sud počinio na način da je povrijedio objektivni identitet optužbe time što je optuženog F.Š. oglasio krivim za kazneno djelo Zapuštanje ili zlostavljanje djeteta ili maloljetnika iz članka 216. stavak 2. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, iako mu se optužnicom na teret stavljalo kazneno djelo Trgovina ljudima iz članka 207a. stavak 2., u svezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. U svezi s tim tužitelj ističe da se, u skladu sa člankom

280. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, presuda može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržan u potvrđenoj, odnosno na glavnoj raspravi izmijenjenoj optužnici, međutim, da je u ovom slučaju prvostupanjski sud optuženog F.Š. oglasio krivim za ono što mu se optužnicom uopće nije stavljalo na teret, tako da se radi o potpuno novoj inkriminaciji koja predstavlja drugo kazneno djelo, istina blaže, ali sa potpuno drugim zaštitnim objektom. U tu svrhu je prvostupanjski sud prilagodio činjenični opis počinjenog djela (izostavljanjem dijela činjeničnog opisa iz izmijenjene optužnice) pravnoj kvalifikaciji kaznenog djela Zapuštanje ili zlostavljanje djeteta ili maloljetnika iz članka 216. stavak 2. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, za koje je optuženog oglasio krivim, čime je po mišljenju Tužitelja počinio bitnu povredu odredbu kaznenog postupka iz članka 297. stavak 1. točka j. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Navedeni žalbeni prigovori Tužitelja se ne mogu prihvatiti kao osnovani iz razloga što se pitanje povrede identiteta optužbe i presude, u smislu članka 280. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, može odnositi isključivo na djelo (radnju počinjenja) i počinitelja, ali ne i na pravnu ocjenu tih radnji koju u konačnici kod donošenja presude određuje sud, s obzirom na to da kod presuđenja nije vezan pravnom kvalifikacijom iz potvrđene, odnosno tijekom glavne rasprave izmijenjene optužnice, kako je to izričito propisano člankom 280. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Kada je u pitanju ovlašćenje suda da zadire u činjenični opis radnje počinjenja ono je ograničeno u mjeri da bez intervencije tužitelja ne smije dodavati nove činjenice koje bi djelo koje se optuženom stavlja na teret činilo težim ili pak predstavljalo „višak inkriminirajućih činjenica“ kojim bi se optuženi stavlja u teži položaj, kao niti zahvatati u činjenični supstrat u tolikoj mjeri da on izlazi iz okvira prvobitno opisane radnje počinjenja, odnosno predstavlja potpuno drugi događaj (drugo djelo), od onog povodom kojega je optužnica potvrđena.

U konkretnom slučaju neosnovano Tužitelj dovodi u pitanje identitet optužbe i presude, u smislu članka 280. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, zbog činjenice da je prvostupanjski sud u pobijanoj presudi prilagodio činjenični supstrat (radnju počinjenja) rezultatima dokaznog postupka, odnosno utvrđenom činjeničnom stanju, na način da je iz izreke precizirane optužnice od 09.10.2018. g., izostavio dio teksta „u svrhu iskorištavanja, upotrebom sile i prijetnje upotrebom sile“, „i bez odgovarajuće odjeće i obuće“, jer taj dio kaznenopravnih radnji iz izmijenjene optužnice nije konstitutivne naravi za

postojanje kaznenog djela Trgovina ljudima iz članka 207a. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kako se to neosnovano ističe u žalbi Tužitelja.

Naime, ako se detaljno izanalizira činjenični supstrat izmijenjene optužnice, nedvojbeno se može zaključiti da on predstavlja kombinaciju elemenata koji predstavljaju obilježja kaznenog djela Trgovina ljudima iz članka 207a. stavak 1. i 2. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, na što ukazuje i sam pravni opis naveden u izmijenjenoj optužnici od 09.10.2018. g. („dakle, upotrebom sile i prijetnjom upotrebe sile, navodio i prevozio osobu koja nije imala 18 godina života, u svrhu iskorištavanja prisilnim radom i kakvim drugim iskorištavanjem“). Ovakav pristup nije prihvatljiv bez obzira što se radi o osnovnom i

kvalificiranom obliku jednog te istog kaznenog djela (Trgovina ljudima), jer je za razliku od drugih kaznenih djela iz ovog Kaznenog zakona kod kojih se osnovni od kvalificiranog oblika u pravilu razlikuje po „težini posljedice“, u slučaju kaznenog djela Trgovina ljudima iz članka 207a. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kaznenopravne radnje opisane u stavcima 1. i 2. imaju zasebno opisana sva obilježja kaznenog djela, tako da nije moguće kombiniranje alternativno propisanih radnji počinjenja iz ta dva stavka, pa time niti pravno kvalificiranje takvih radnji kao kaznenog djela Trgovina ljudima iz članka 207a. stavak 2., u svezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Na to nesumnjivo ukazuje i činjenica da je za kazneno djelo Trgovina ljudima iz članka 207a. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisana kazna zatvora od najmanje 5 (pet) godina, a za isto to kazneno djelo iz stavka 2., kazna zatvora od najmanje 10 (deset) godina.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 104826 19 Kž od 22.08.2019. g.)

22.

Dokazi na kojima se zasniva presuda

Član 281. stav 1. i 297. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SUD NE MOŽE ZASNIVATI PRESUDU NA ČINJENICAMA KOJE JE OŠTEĆENA KROZ RAZGOVOR SAOPŠTILA SVJEDOCIMA.

Iz obrazloženja:

„Iz navedenog obrazloženja presude nedvojbeno proizilazi da odlučnu činjenicu da se dogodio spolni odnos između optuženog M.I. i nemoćnog lica – „oštećene“ B.D. prvostepeni sud ne utvrđuje na osnovu svjedočenja „oštećene“ koje bi poslužilo kao dokaz na glavnom pretresu, nego utvrđuje na osnovu onoga što je „oštećena“ B.D. navodno iznijela, odnosno kazala svjedokinjama M.I. i L.D., a koje su kroz svoje svjedočenje na pretresu iznijele šta im je saopštila „oštećena“ B.D.

Sud ocjenjuje istinitim ono što je oštećena“ B.D. kazala svjedokinjama M.I. i

L.D. u vezi spolnog odnosa koji je navodno imala sa optuženim M.I., pa time faktički proizilazi da sud protivno principu neposrednog izvođenja dokaza, te protivno odredbama člana 281. stav 1. ZKP-a Bd BiH utvrđuje odlučnu činjenicu da se dogodio predmetni spolni odnos između optuženog i „oštećene“, odnosno zasniva presudu na činjenicama koje „oštećena“ nije iznijela kroz svjedočenje koje bi poslužilo kao dokaz na glavnom pretresu, nego na činjenicama koje je „oštećena“ kroz razgovor saopštila

svjedokinjama M.I. i L.D., pa kako je time presuda zasnovana na nezakonitom dokazu protivno odredbama člana 281. stav 1. ZKP-a Bd BiH, to je na navedeni način počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i. ZKP-a Bd BiH, na koju povredu žalba ukazuje.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 098370 18 Kž 2 od 26.04.2018. g.)

23.

Dokazi na kojima se zasniva presuda

Član 281. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

**SUD ZASNIVA PRESUDU SAMO NA ČINJENICAMA I DOKAZIMA KOJI SU
IZNESENI NA GLAVNOM PRETRESU. ISKAZ KOJI JE DAT NA ZAPISNIK U
POLICIJI, A KOJI NIJE KORIŠTEN TOKOM DOKAZNOG POSTUPKA, NE
MOŽE SE UZETI U OBZIR NI CIJENITI.**

Iz obrazloženja:

„Branilac pokušava dovesti u pitanje pouzdanost iskaza A. i A.R. tvrdeći da u njihovim iskazima koje su dali na Zapisniku u Policiji i u iskazima na glavnom pretresu je uočljiva velika razlika i nesaglasnost, te da su svjedoci namjerno prećutali da su A. i M. zaključili dva ugovora o kupovini automobila, kao i da su navedena dva svjedoka napakovali optuženom krivičnu odgovornost za navedeno krivično djelo. Međutim, treba imati u vidu da tokom unakrsnog ispitivanja navedenih svjedoka branilac nije navedene svjedoke suočila sa njihovim iskazima iz Policije, niti zatražila pojašnjenje u pogledu eventualnih razlika ukoliko iste i postoje u odnosu na ono što su izjavili tokom glavnog pretresa, pa da bi svjedoci mogli dati objašnjenje u pogledu eventualne razlike u njihovim iskazima. Navedene iskaze iz Policije branilac nije ni koristila tokom postupka unakrsnog ispitivanja, niti je navedene iskaze uvela u dokazni materijal, pa da bi ovaj sud mogao na adekvatan način preispitati da li zaista postoje bitne razlike u njihovim iskazima, koje bi na ozbiljan i argumentovan način diskreditovalе navedene svjedoke, a ne na način kako to u žalbi branilac želi učiniti. Na ovom mjestu sud podsjeća na sadržaj odredbe člana 281. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine da sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu, tako da iskaz na koji se branilac poziva, a koji nije korišten tokom dokaznog postupka ne može se uzeti u obzir ni cijeliti.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 072686 17 Kž 5 od 16.01.2018. g.)

24.

Odbacivanje žalbe kao nedopuštene

312. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u skladu s članom 9. stav 2. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

**SUD ĆE ŽALBU ODBACITI KAO NEDOPUŠTENU AKO SE UTVRDI DA JE
ŽALBU PODNIJELO LICE KOJE SE, NAKON ŠTO JE PRVOSTEPENI SUD
DONIO I**

**OBJAVIO PRVOSTEPENO RJEŠENJE, POTPISOM NA ZAPISNIKU ODREKLO
PRAVA NA ŽALBU.**

Iz obrazloženja:

„Naime, prema zapisniku o usmenom pretresu od 17.06.2019. g., koji je sadržan u spisu predmeta, nakon što je sud donio i objavio prvostepeno rješenje, stranke su se odrekle prava da protiv istog podnesu žalbu, što je okrivljena potvrdila svojim potpisom na zapisniku, pa je sud konstatovao da je rješenje pravosnažno i zbog toga je u pouci o pravnom lijeku naveo da protiv tog rješenja žalba nije dopuštena.

Međutim, kako je okrivljena, i pored naprijed navedenog, podnijela žalbu protiv prvostepenog rješenja, valja ukazati da je članom 312. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koji se u skladu s članom 9. stav 2. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne

i Hercegovine, primjereno primjenjuje u prekršajnom postupku, propisano da će se žalba odbaciti kao nedopuštena ako se (između ostalog) utvrdi da je žalbu podnijelo lice koje se odreklo prava na žalbu.

S tim u vezi, ne mogu se prihvatiti žalbene tvrdnje okrivljene da „nije tačno da se odrekla prava na žalbu, jer je na upit sudije rekla da će se žaliti na sankciju i da se ne odriče prava na žalbu“, budući da te tvrdnje demantuje navedeni zapisnik o usmenom pretresu od 17.06.2019. g., koji je okrivljena svojeručno potpisala nakon što je sud konstatovao da su se stranke odrekle prava na žalbu i da je prvostepeno rješenje istog dana postalo pravosnažno.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 123296 19 Pžp od 21.08.2019. g.)

25.

Izreka presude

Član 279. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA BI DETALJNO NAVOĐENJE OPISA SVIH NANESENIH POVREDA, UKLJUČUJUĆI I POSLJEDICE KOJE SU IZ NJIH PROISTEKLE, IZREKU PRVOSTEPENE PRESUDE ČINILO PREOBIMNOM I NERAZUMLJIVOM, ONDA JE DOVOLJNO NAVESTI SAMO ONE POVREDE KOJE SU ZA POSLJEDICU IMALE SMRT OŠTEĆENOG.

Iz obrazloženja:

„Prema navodima žalbe branitelja izreka pobijane presude je nerazumljiva i u dijelu koji se odnosi na „način nanošenja povreda od kojih je M.D. preminuo“, a s obzirom na to da se u izreci pobijane presude navodi da su B. i R. zajedno nanijeli sve povrede, da su koristili dva noža i da su odvojeno djelovali, ali da se iz izreke ne vidi tko je od njih dvojice nanio povredu usljed koje je nastupila smrt M.D., kao niti koja konkretno od tih povreda je dovela do smrti oštećenog.

Suprotno žalbenim tvrdnjama branitelja, ovaj sud nije mogao zaključiti da način na koji su povrede pobrojane i dijelom opisane u izreci prvostupanjske presude od kojih je oštećeni M.D. preminuo, na bilo koji način čine izreku pobijane presude u

tom dijelu nerazumljivoj ili proturječnom samom sebi. Naime, tačno je da u činjeničnom supstratu nisu detaljno opisane svih 13 ubodnih i 1 rezna rana, koje je zadobio oštećeni M.D., jer po ocjeni ovoga suda to nije bilo nužno da bi kaznenopravne radnje opisane u izreci sadržale bitna obilježja bića kaznenog djela za koje je optuženi oglašen krivim. Detaljno navođenje opisa svih nanesenih povreda, uključujući i posljedice koje su iz njih proistekle, činilo bi izreku prvostupanjske presude preobilnom i nerazumljivom, pa je stoga bilo dovoljno navesti samo broj i vrstu povreda, lokaciju na kojoj su nanesene, kao i posljedicu koja je proistekla njihovim nanošenjem.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 100941 18 Kž 10 od 16.10.2018. g.)

26.

Troškovi postupka – nagrada za zastupanje

Odluka o naknadi troškova krivičnog postupka prema Zakonu o krivičnom postupku u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine

BEZ OBZIRA NA ČINJENICU ŠTO JE ADVOKAT (BRANILAC) REGISTROVANI OBVEZNIK POREZA NA DODATU VRIJEDNOST, NJEMU NE PRIPADA PRAVO NA UVEĆANJE NAGRADE PO OSNOVU

ZASTUPANJA ZA ZAKONOM PROPISANU STOPU PDV-A OD 17%, KADA JE BRANILAC OPTUŽENOM POSTAVLJEN PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI, JER SE U TOM SLUČAJU TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA ODREĐUJU U SKLADU SA ODLUKOM O NAKNADI TROŠKOVA KRIVIČNOG POSTUPKA PRAVOSUDNE KOMISIJE BRČKO DISTRIKTA BiH.

Iz obrazloženja:

„S obzirom na navedeno, nagrada braniocu po službenoj dužnosti bez PDV-a, ukupno iznosi 2.160,00 KM, a ne 2.400,00 KM koliko je to u podnijetom troškovniku od 03.01.2018. g. naveo branilac – advokat A.R., a iznos nagrade koji je pogrešno obračunat je prihvatio i prvostepeni sud u pobijanom rješenju.

Osim toga, bez obzira na činjenicu što je advokat A.R. registrovani obveznik Poreza na dodatu vrijednost, njemu ne pripada pravo na uvećanje nagrade po osnovu zastupanja za zakonom propisanu stopu tog poreza od 17 %, kako to traži u podnijetom troškovniku branilac, odnosno traži da mu se iznos nagrade za odbranu od 2.400,00 KM uveća za iznos PDV-a od 17 % što iznosi 400,00 KM, odnosno da mu se na ime nagrade s obračunatim PDV-om ukupno isplati 2.808,00 KM, što sud neopravdano, odnosno neosnovano prihvata u pobijanoj odluci.

Naprijed pomenuta Odluka Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH o naknadi troškova krivičnog postupka, koju primjenjuju sudovi u Brčko distriktu BiH, u glavi IX, uređuje nagrade i nužne izdatke branioca po službenoj dužnosti, ali ista ne predviđa mogućnost da se braniocu po službenoj dužnosti odredi i isplata Poreza na dodatu vrijednosti koji bi se obračunavao na cjelokupan iznos koji mu pripada kao nagrada za pruženu odbranu optuženom, odnosno pomenuta Odluka, PDV ne tretira ni kao nagradu ni kao nužni izdatak, odnosno trošak krivičnog postupka braniocu po službenoj dužnosti, te ne obavezuje sud da iznos PDV-a isplati, odnosno nadoknadi braniocu po službenoj dužnosti iz budžetskih sredstava suda.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 K 101988 18 Kž 2 od 28.02.2018. g.)

PREKRŠAJNO PRAVO

27.

Registracija za PDV

Član 57. stav 6. i 10. Zakona o porezu na dodatu vrijednost Bosne i Hercegovine

PODNOŠILAC ZAHTEJEVA ZA REGISTRACIJU I UPIS U JEDINSTVENI REGISTAR OBVEZNIKA INDIREKTNIH POREZA STIČE STATUS OBVEZNIKA PDV-a TEK OD DANA IZDAVANJA RJEŠENJA O REGISTRACIJI I DOBIJANJA UVJERENJA O REGISTRACIJI.

Iz obrazloženja:

„Nisu osnovani žalbeni navodi okrivljenog kojim ukazuje da je Upravi za indirektno oporezivanje BiH, regionalni centar T., prije uvoza predmetnog traktora, pluga i drljače, podnio zahtjev za registraciju i upis u Jedinostveni registar obveznika indirektnih poreza i da ga je Uprava za indirektno oporezivanje BiH dovela u zabludu, jer je bila dužna donijeti rješenje o registraciji u roku od 15 dana od dana podnošenja tog zahtjeva. Ovo stoga što nije od značaja činjenica kada je okrivljeni Upravi za indirektno oporezivanje BiH podnio zahtjev za registraciju i upis u Jedinostveni registar obveznika indirektnih poreza, nego kada je Uprava za indirektno oporezivanje BiH izdala rješenje i upisala obveznika u Jedinostveni registar obveznika, jer od tog dana nastaju prava i obaveze obveznika po osnovu PDV-a. Navedeno jasno proizilazi iz odredbe člana 57. stav 6. i stav 10. Zakona o PDV- BiH, kojima je propisano da Uprava za indirektno oporezivanje BiH izdaje rješenje o registraciji obaveze plaćanja PDV-a u poreski registar za svakog podnosioca zahtjeva, te da podnosilac zahtjeva postaje

registrovani obveznik danom koji utvrdi Uprava za indirektno oporezivanje BiH u rješenju o registraciji.

Prema tome, podnosilac zahtjeva za registraciju i upis u Jedinstveni registar obveznika indirektnih poreza stiče status obveznika PDV-a tek od dana izdavanja rješenja o registraciji i dobijanja uvjerenja o registraciji i od tog dana nastaju prava i obaveze obveznika po osnovu PDV-a. U konkretnom slučaju, okrivljeni je taj status stekao izdavanjem rješenja Uprave za indirektno oporezivanje BiH broj od 16.05.2016. g., kada je upisan u Jedinstveni registar, te se ne mogu prihvatiti tvrdnje okrivljenog da je doveden u zabludu od strane Uprave za indirektno oporezivanje, odnosno da je imao pogrešnu predstavu o svom statusu poreskog obveznika. Dakle, za sticanje statusa obveznika pa osnovu PDV-a nije dovoljno samo podnošenje zahtjeva, a okrivljeni tokom dokaznog postupka pred prvostepenim sudom nije ni dokazivao da je određenim radnjama Uprave za indirektno oporezivanje doveden u zabludu u pogledu statusa poreskog obveznika.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 104969 17 Pžp od 24.01.2018. g.)

28.

Odbitak ulaznog poreza pri početku obavljanja djelatnosti

Član 68. u vezi sa članom 62. i članom 63. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost Bosne i Hercegovine

**OKRIVLJENI KOJI U VRIJEME UVOZA POLJOPRIVREDNIH MAŠINA NIJE
IMAO STATUS OBVEZNIKA PDV-A, NEGO JE Taj STATUS STEKAO
NAKNADNO IZDAVANJEM RJEŠENJA UPRAVE ZA INDIREKTN
OPOREZIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE, NE ISPUNJAVA USLOVE ZA
KOREKCIJU, ODNOSNO ODBITAK ULAZNOG POREZA ZA NAVEDENE
POLJOPRIVREDNE MAŠINE.**

Iz obrazloženja:

„Nisu osnovani ni žalbeni navodi okrivljenog kojima ukazuje da je, u smislu člana 68. Pravilnika o primjeni Zakona o PDV-u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 93/05, 21/06, 60/06, 6/07, 100/07, 35/08 i 65/10), ostvario pravo na odbitak ulaznog poreza pri početku obavljanja djelatnosti. Odredbom člana 68. stav 1. navedenog Pravilnika je propisano da se ulazni porez sadržan u primljenim isporukama za početak rada može odbiti ako su ispunjeni svi ostali uslovi za odbitak ulaznog poreza, a prema odredbi stava 2. istog člana, lica iz stava 1. imaju pravo na odbitak ulaznog poreza u skladu sa uslovima propisanim Zakonom i Pravilnikom. Dakle, da bi obveznik ostvario pravo na odbitak ulaznog poreza pri početku obavljanja djelatnosti mora ispuniti sve ostale uslove za odbitak ulaznog poreza koji su propisani Zakonom o PDV-u i Pravilnikom o primjeni Zakona o PDV-u. S tim u vezi, ovlašteni organ je na usmenom pretresu pred prvostepenim sudom kao dokaze uveo zapisnik i rješenja Uprave za indirektno oporezivanje BiH, iz kojih proizilazi da okrivljeni nije imao pravo na odbitak ulaznog PDV-a, jer je nabavku traktora, pluga i drljače izvršio u periodu kada nije bio registrovan i upisan u Jedinstveni registar obveznika indirektnih poreza po osnovu PDV-a, te da nije imao pravo na korekciju ulaznog poreza u poreskom periodu maj 2016. g..

Uslovi za ostvarivanje prava na odbitak ulaznog poreza detaljnije su regulisani odredbama Pravilnika o primjeni Zakona o PDV-u, a prema odredbi člana

62. stav 1. i člana 63. stav 1. navedenog Pravilnika, pravo na odbitak ulaznog poreza može ostvariti samo poreski obveznik, tj. jedan od uslova iz člana 63. stav 1. tačka d) Pravilnika

jeste i da je isporuka obavljena poreskom obvezniku u poslovne svrhe. Odredbom člana 63. stav 2. Pravilnika je izričito propisano da lica koja nisu obveznici PDV-a nemaju pravo na odbitak ulaznog poreza. S obzirom da je okrivljeni traktor, plug i drljaču uvezao u septembru 2015. g., odnosno u martu 2016. g., a da je dana 16.05.2016. g. stekao status PDV obveznika, prvostepeni sud je pravilno utvrdio da okrivljeni u vrijeme uvoza navedenih dobara nije ispunjavao osnovni uslov za ostvarivanje prava na odbitak ulaznog PDV-a, tj. nije imao status poreskog obveznika i stoga nema pravo na odbitak ulaznog poreza.

Imajući u vidu navedeno, irelevantni su žalbeni navodi okrivljenog kada je počeo da obavlja pripremne radnje za djelatnost gajenja žitarica, mahunarki i sjemena uljarica, budući da prema članu 68. Pravilnika o primjeni Zakona o PDV-u, ne može ostvariti pravo na odbitak ulaznog poreza pri početku obavljanja djelatnosti ako ne ispunjava sve Zakonom i Pravilnikom propisane uslove za odbitak ulaznog poreza. Čak i da se prihvati tvrdnja okrivljenog da je djelatnost gajenja žitarica, mahunarki i sjemena uljarica počeo obavljati tek uvozom traktora, pluga i drljače, a

ne danom registracije u sudskom registru, opet okrivljeni ne ispunjava uslove za odbitak ulaznog poreza, jer kako je naprijed navedeno, u vrijeme uvoza dobara nije imao status obveznika PDV-a, nego je taj status naknadno stekao izdavanjem rješenja Uprave za indirektno oporezivanje BiH od 16.05.2016. g..

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 104969 17 Pžp od 24.01.2018. g.)

29.

Važenje i produženje isprava o oružju

Član 25. stav 3. Zakona o oružju i municiji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine

**OBAVEZA VLASNIKA ORUŽJA JE DA BLAGOVREMENO PODNESE ZAHTEJEV
ZA PRODUŽENJE VAŽENJA ISPRAVE O ORUŽJU. NIJE OBAVEZA POLICIJE
BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE DA PRIJE ISTEKA ROKA
VAŽENJA ORUŽANOG LISTA POZIVA VLASNIKE ORUŽJA DA TAKAV
ZAHTEJEV PODNESU.**

Iz obrazloženja:

„Iz dokaza dostavljenih uz zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka (oružni list broj 000296, akt Policije Brčko distrikta BiH broj 14.04.1-04-575/17 od 21.09.2017. g. sa evidencijom oružja) može se zaključiti da je rok važenja oružnog lista za predmetni pištolj i lovačku pušku istekao 15.08.2017. g., a da okrivljeni nije podnio zahtjev za produženje oružnog lista. Obaveza vlasnika oružja da podnese zahtjev za produženje važenja isprave o oružju temelji se na odredbi člana

25. stav 3. Zakona o oružju i municiji Brčko distrikta BiH, kojom je propisano da je vlasnik oružja kojem je izdat oružni list dužan podnijeti navedeni zahtjev u roku od 30 dana prije isteka roka važenja oružnog lista. Dakle, zakonom je propisana obaveza vlasnika oružja da blagovremeno podnese zahtjev za produženje važenja isprave o oružju, a ne obaveza Policije Brčko distrikta BiH da prije isteka roka važenja oružnog lista poziva vlasnike oružja da takav zahtjev podnesu. Kako okrivljeni nije postupio u skladu sa citiranom zakonskom odredbom ostvario je obilježja bića prekršaja iz člana

25. stav 3., kašnjevog po članu 67. stav 1. tačka c. Zakona o oružju i municiji Brčko distrikta BiH, za koji ga je prvostepeni sud oglosio odgovornim.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 106783 18 Pžp od 29.01.2018. g.)

30.

Carinska prijava u pisanom obliku

Član 59. Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine

OSIM U SLUČAJEVIMA KADA SE PODNOSI USMENIM PUTEM, CARINSKA PRIJAVA PREDSTAVLJA STROGO FORMALNU ISPRAVU, JER SE PODNOSI U PISANOM OBLIKU, NA OBRASCU I SA PODACIMA KOJI SU PROPISANI ZAKONOM O CARINSKOJ POLITICI BiH I ODLUKOM O PROVEDBENIM PROPISIMA ZAKONA O CARINSKOJ POLITICI.

Iz obrazloženja:

„Pozivajući se na relevantne odredbe Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine i odredbe Odluke o provedbenim propisima Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 63a/04, 60/06 i 57/08 – u daljem tekstu Odluka) ovlašćeni organ u žalbi podnesenoj protiv prvostepenog rješenja navodi da je prvostepeni sud pogrešno protumačio pojam carinske prijave. Ovlašćeni organ ukazuje da, osim u slučajevima kada se podnosi usmenim putem, carinska prijava predstavlja strogo formalnu ispravu, jer se podnosi u pisanom obliku, na obrascu i sa podacima koji su propisani navedenim Zakonom i Odlukom i da mora biti ovjerena potpisom i pečatom deklaranta ili njegovog zastupnika. U žalbi se dalje navodi da se u konkretnom slučaju radi o carinskoj prijavi u pisanom obliku i da podaci koji se unose u tu prijavu moraju biti tačni, odnosno odgovarati stanju robe koja se prijavljuje.

Navedene tvrdnje ovlašćenog organa su tačne, jer je odredbom člana 59. Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine propisano da kada se carinska prijava podnosi u pisanom obliku, mora biti sačinjena na obrascu koji je propisan provedbenim propisima, odnosno gore navedenom Odlukom. Prijave moraju sadržavati sve podatke koji su neophodni za primjenu propisa kojima se reguliše carinski postupak za koji se roba prijavljuje i moraju biti potpisane, a uz prijavu se prilažu svi potrebni dokumenti. Prema odredbi člana 107. Odluke o provedbenim propisima Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine, podnošenje carinskom uredu prijave potpisane od strane deklaranta ili njegovog zastupnika, tu osobu, prema važećim propisima, čini odgovornom za tačnost podataka navedenih u prijavi, vjerodostojnost priloženih dokumenata i pridržavanje svih obaveza vezanih za ulazak robe u određeni postupak.

Prvostepeni sud je primjenom odredbe člana 4. tačka 17) Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ocijenio da carinska prijava koju je okrivljeni podnio nema svojstvo isprave, informacije, uvjerenja ili bilo kojeg drugog dokumenta, u smislu obilježja bića predmetnog prekršaja. Međutim, prvostepeni sud je propustio cijeniti svojstvo carinske prijave sa aspekta naprijed citiranih odredaba Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine i Odluke o provedbenim propisima tog Zakona, a to žalbom osnovano ukazuje ovlašćeni organ. Ovo naročito iz razloga što je okrivljeni u konkretnom slučaju podnio carinsku prijavu u pisanom obliku, a ta forma carinske prijave i njena sadržina izričito su propisani Zakonom o carinskoj politici i Odlukom za primjenu tog Zakona. U konačnom, podaci navedeni u carinskoj prijavi moraju biti tačni, jer u suprotnom, odgovornost za tačnost podataka snosi deklarant ili njegov zastupnik.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 104395 18 Pžp od 01.02.2018. g.)

31.

Zaštitna mjera zabrane obavljanja trgovinske djelatnosti

Član 74. stav 1. tačka 2) i član 75. Zakona o trgovini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ZA PREKRŠAJ IZ ČLANA 74. STAV 1. TAČKA 2) ZAKONA O TRGOVINI BRČKO DISTRIKTA BiH
SUD ĆE POČINIOCU UZ KAZNU IZREĆI I ZAŠTITNU MJERU.

ZAKONSKA ODREDBA KOJA SE ODNOSI NA IZRICANJE ZAŠTITNE MJERE JE IMPERATIVNOG KARAKTERA.

Iz obrazloženja:

„Osnovano se žalbom ovlaštenog organa ukazuje da je prvostepeni sud, prilikom odlučivanja o prijedlogu ovlaštenog organa da se okrivljenom pravnom licu izrekne zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti trgovca, pogrešno primijenio odredbu člana 75. stav 1. tačka 2) Zakona o trgovini Brčko distrikta BiH.

Konkretni prekršajni postupak pokrenut je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka od strane Inspektorata Kancelarije Gradonačelnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj predmeta ..., broj akta ... od 10.07.2017. g., u kojem je tržišni inspektor predložio da se nakon provedenog postupka, okrivljena kazni za počinjeni prekršaj, te izrekne zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti trgovca u trajanju od jedne g., u skladu sa članom 76. stav 1. tačka 2) Zakona o trgovini Brčko distrikta BiH.

Prvostepeni sud je rješenjem od 11.10.2017. g., okrivljene „K. A.“ d.o.o. Bijeljina i V. J. oglasio odgovornim za prekršaj iz člana 4. stav 4., kažnjiv po članu 74. stav 1. tačka 1) i stavu 3. istog člana Zakona o trgovini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, te je okrivljenom pravnom licu izrekao uslovnu osudu, a okrivljenom odgovornom licu u pravnom licu novčanu kaznu. Prema obrazloženju prvostepenog rješenja, prvostepeni sud je ocijenio neosnovanim prijedlog ovlaštenog organa da okrivljenom pravnom licu izrekne zaštitnu mjeru zabrana obavljanja djelatnosti trgovca u trajanju od jedne g., imajući u vidu sve olakšavajuće okolnosti koje je sud cijenio prilikom izricanja prekršajne sankcije okrivljenim.

Ovlašteni organ je, pozivajući se odredbu člana 76. stav 1. tačka 2) Zakona o trgovini Brčko distrikta BiH, u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka predložio da sud okrivljenom pravnom licu izrekne zaštitnu mjeru zabrana obavljanja djelatnosti trgovca, te je na istoj zakonskoj odredbi zasnovao i žalbu podnesenu protiv prvostepenog rješenja. Međutim, navedena zaštitna mjera je zapravo propisana odredbom člana 75. stav 1. tačka 2) Zakona o trgovini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine prema kojoj će se, između ostalog, i za prekršaj iz člana 74. stav 1. tačka

1) istog Zakona, počiniocu izreći uz kaznu i zaštitna mjera zabrana obavljanja određene djelatnosti trgovca u trajanju do jedne g..

Imajući u vidu sadržinu citirane zakonske odredbe, ovlašteni organ u žalbi podnesenoj protiv prvostepenog rješenja osnovano ukazuje da je za prekršaj za koji je okrivljeno pravno lice oglašeno odgovornim prvostepenim rješenjem, izricanje navedene zaštitne mjere izričito propisano, odnosno da je zakonska odredba koja se odnosi na izricanje zaštitne mjere imperativnog karaktera. Kako je prvostepeni sud pogrešnom primjenom odredbe člana 75. stav 1. tačka 2) Zakona o trgovini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine odlučio o prijedlogu ovlaštenog organa da se okrivljenom pravnom licu izrekne zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti trgovca, te kako za odluku o tom prijedlogu prvostepeni sud nije dao jasne i dovoljne razloge, valjalo je žalbu ovlaštenog organa uvažiti, prvostepeno rješenje ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

U ponovljenom postupku prvostepeni sud će, držeći se uputa iznesenih u ovom obrazloženju, otkloniti navedeni propust i u skladu sa odredbom člana 75. stav 1. tačka 2) Zakona o trgovini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vezi sa odredbom člana 19. stav 2. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odlučiti o prijedlogu ovlaštenog organa da se okrivljenom „K. A.“ d.o.o. Bijeljina izrekne zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti trgovca i u pogledu istog dati adekvatne razloge.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 105473 17 Pžp od 20.02.2018. g.)

32.

Učešće u upravnom carinskom postupku

Član 66. stav 2. Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine

UKOLIKO JE CARINSKI ORGAN OKRIVLJENOM PRAVNOM LICU, ODNOSNO ODGOVORNOM LICU U PRAVNOM LICU, OMOGUĆIO UČEŠĆE U PROVEDENOM UPRAVNOM CARINSKOM POSTUPKU ONDA NA PRAVILNOST PRVOSTEPENOG RJEŠENJA NE UTIČE ČINJENICA DA JE ZAPISNIK O CARINSKOM PREKRŠAJU KOJIM JE CARINSKI ORGAN SAMO KONSTATOVAO POČINJENJE PREKRŠAJA, SAČINJEN BEZ PRISUSTVA OKRIVLJENOG PRAVNOG LICA, ODNOSNO NJEGOVOG ZASTUPNIKA.

Iz obrazloženja:

„U konačnom, ovaj sud nije našao osnovanim ni žalbene navode okrivljenih da zapisnik o uzrokovanju uvezene robe nema značaj javne isprave jer je sačinjen bez prisustva okrivljenog i da je iz tog razloga neutemeljeno navedeno rješenje Grupe za carinske postupke Regionalnog centra T., kojim se okrivljenom pravnom licu nalaže uplata dodatnog iznosa na ime carine. Naime, kao dokaz na usmenom pretresu ovlašteni organ je izveo, između ostalog i Zapisnik UIO BiH RC T. o uzimanju uzorka robe broj ... od 04.05.2017. g., iz kojeg proizilazi da je uzimanju uzorka uvezene robe prisustvovao špediter „N.“ d.o.o. Brčko distrikt BiH, kao zastupnik uvoznika, odnosno okrivljenog pravnog lica i da nije imao primjedbi na postupak uzimanja uzoraka, što je špediter potvrdio pečatom i potpisom ovlaštenog lica na za to određeno mjesto u zapisniku. Dakle, suprotno žalbenim navodima okrivljenih, carinski organ je postupio u skladu sa odredbom člana 66. stav 2. Zakona o carinskoj politici BiH, kojom je propisano da deklarant ima pravo biti prisutan prilikom pregleda robe i uzimanja uzoraka.

Takođe, ovlašteni organ je sudu uz zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka dostavio i dopis Carinske ispostave Brčko broj ... od 23.10.2017. g., kojim se okrivljenom pravnom licu dostavlja Izvještaj o inspekciji od 21.06.2017. g., Mišljenje o svrstavanju robe od 03.10.2017. g. i Zapisnik o provjeravanju carinske prijave od 23.10.2017. g., a kao dokaz da je okrivljeno pravno lice primilo dopis sa navedenim priložima, ovlašteni organ je dostavio kopiju poštanske povratnice.

Prema tome, carinski organ je na naprijed navedeni način okrivljenom pravnom licu, odnosno odgovornom licu u pravnom licu omogućio učešće u

provedenom upravnom carinskom postupku, tako da na pravilnost prvostepenog rješenja ne utiču žalbeni navodi okrivljenih da je zapisnik o carinskom prekršaju od 12.12.2017. g., kojim je carinski organ samo konstatovao počinjenje prekršaja, sačinjen bez prisustva okrivljenog pravnog lica, odnosno njegovog zastupnika.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 108032 18 Pžp od 27.04.2018. g.)

33.

Nužna odbrana

Član 9. stav 1. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 26. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

NUŽNA ODBRANA NE PREDSTAVLJA OSNOV ZA ISKLJUČENJE PREKRŠAJNE ODGOVORNOSTI NEGO PREDSTAVLJA OSNOV ZA ISKLUČENJE POSTOJANJA PROTIVPRAVNOSTI ODNOSNO OBILJEŽJA PREKRŠAJA.

Iz obrazloženja:

„Nije osnovan žalbeni prigovor branioca, da radnje za koje se Zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka tereti njegov branjenik A.Š. ne predstavljaju prekršaj javnog reda i mira iz člana 5. ZOJRM BDBiH, te da je prvostepeni sud oglašavajući odgovornim njegovog branjenika za predmetni prekršaj, povrijedio materijalni propis o prekršaju iz člana 70. tačka a) ZOP-a BDBiH. Naime, iz zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka je vidljivo da se okrivljeni A.Š. tereti za učestvovanje u tuči sa Č.Z. i Č.N. ispred kuće Z. koja se nalazi u B. u ul. M.Č.Ć. broj 62, usljed čega je narušen javni red i mir. Te radnje koje su opisane u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka, i u izreci pobijanog rješenja, nesumnjivo predstavljaju prekršaj javnog reda i mira iz člana 5. ZOJRM kažnjiv po istom članu navedenog zakona. Osim toga, ne stoji ni žalbeni prigovor branioca da je njegov branjenik A.Š. postupao u nužnoj odbrani, jer je i sam branilac u žalbi istakao da se njegov branjenik ispred kuće Z. naguravao sa Z., a činjenica je da je u tom naguravanju Z. oborio pa je Z. pri padu zadobio lake tjelesne povrede u vidu eskoracije kože i otkoke na oba koljena, što je konstatovano u specijalističkom nalazu hirurga Zdravstvenog centra B. prim. dr. D.L. od 25.01.2018. g.. Osim toga, izrekom pobijanog rješenja prvostepeni sud je utvrdio da je okrivljeni A.Š. više puta šakom zadao udarce Č.Z. To je sud utvrdio pravilno ocijenivši odbranu okrivljenih i pismene dokaze u prekršajnom spisu. Okrivljeni Č.Z. i Č.N., su priznali svađu, guranje i tuču, odnosno razmjenjivanje udaraca sa A.Š. Realno je povjerovati njihovoj tvrdnji jer su kritične večeri sva trojica okrivljenih bili pod uticajem alkohola a što je policija utvrdila alkotestiranjem (Službena zabilješka Policije BDBiH u spisu od 25.01.2018. g.), te je tako kod Č.Z. utvrđeno 0,09 g/kg alkohola u organizmu, kod Č.N. 0,99 g/kg alkohola u organizmu, i kod A.Š. 0,60 g/kg alkohola u organizmu, pa je realno vjerovati da su okrivljeni u takvom stanju došli u prepirku i svađu te da je to preraslo u tuču u kojoj je nesumnjivo i okrivljeni A.Š. imao učešće na način utvrđen od strane prvostepenog suda, pa je time učestvovanjem u tuči okrivljeni A.Š., sa ostalom dvojicom okrivljenih, narušio javni red i mir i time je počinio prekršaj javnog reda i mira iz člana 5. ZOJRM BDBiH.

Prema tome, ne može se prihvatiti tvrdnja branioca da je njegov branjenik A. Š. postupao u nužnoj odbrani a pogotovu tvrdnja da nužna odbrana predstavlja okolnost koja isključuje odgovornost njegovog branjenika za prekršaj koji mu se stavlja na teret i da je time počinjena povreda materijalnog propisa o prekršaju iz člana 70. tačka b) ZOP-a BiH. Nužna odbrana ne predstavlja osnov za isključenje prekršajne odgovornosti nego predstavlja osnov za isključenje postojanja prekršaja u radnjama nekog lica. U konkretnom slučaju ne stoji tvrdnja branioca da je okrivljeni A.Š. postupao u nužnoj odbrani. S obzirom na sve pomenuto, nije osnovan ni žalbeni prigovor branioca da je zbog nepostojanja prekršaja u radnjama okrivljenog A.Š., prvostepeni sud propustio da primjeni odredbe člana 61. stav 1. tačka a) ZOP-a BDBiH i da protiv okrivljenog obustavi prekršajni postupak, a kako to nije učinio da je

time počinio bitnu povredu prekršajnog postupka iz člana 69. tačka g) ZOP-a BDBiH.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 110391 18 Pžp od 05.06.2018. g.)

34.

Nemogućnost izricanja zaštitne mjere oduzimanja akciznih proizvoda NN licu

Član 42. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

**ZAKON O PREKRŠAJIMA BRČKO DISTRIKTA BiH NE PROPISUJE
MOGUĆNOST DA SE PREKRŠAJNI POSTUPAK VODI PROTIV NEPOZNATOG
LICA, ODNOSNO NEPOSTOJANJE PODATAKA O IDENTITETU
OKRIVLJENOG JESTE PROCESNA SMETNJA ZA VOĐENJE PREKRŠAJNOG
POSTUPKA. BUDUĆI DA JE NEMOGUĆE VODITI PREKRŠAJNI POSTUPAK
PROTIV NEPOZNATOG LICA, NEPOZNATOM LICU SE NE MOŽE NI IZREĆI
PRIVREMENA MJERA, JER SE POSTUPAK I NE VODI.**

Iz obrazloženja:

„Polazeći od činjenice da je ovlašteni organ sudu dostavio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv NN lica, zbog prekršaja iz člana 41. stav 5. Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini, valja ukazati da je sadržaj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka propisan odredbom člana 42. stav 1. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH. Dakle, tom zakonskom odredbom su propisani elementi (podaci) koji moraju biti sadržani u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka, tj. radi se o obaveznim elementima zahtjeva. Između ostalog, prema odredbi člana 42. stav 1. tačka c) Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, jedan od obaveznih elemenata zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka jesu i zakonom određeni podaci o okrivljenom fizičkom licu.

Kako je ovlašteni organ sudu dostavio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv nepoznatog lica, odnosno bez podataka za okrivljeno lice, kao obaveznog elementa zahtjeva, prvostepeni sud je takav zahtjev pravilno ocijenio neurednim (nepotpunim) i na osnovu odredbe člana 42. stav 4. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, dopisom od 23.03.2018. g., pozvao ovlašteni organ da u roku od 8 dana zahtjev dopuni podacima o okrivljenom licu, sa upozorenjem o posljedicama nepostupanja po pozivu suda.

Budući da je ovlašteni organ dopisom od 02.04.2018. g. obavijestio sud da podatke o okrivljenom ne posjeduje niti može doći do tih podataka, tj. da ovlašteni organ nije postupio po pozivu suda i dostavio neophodne podatke, prvostepeni sud je pravilnom primjenom odredbe člana 42. stav 4. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, odbacio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, s obzirom da je tom zakonskom odredbom propisano da će sud zahtjev odbaciti ako podnosilac zahtjeva u ostavljenom roku ne dopuni zahtjev.

Dakle, imajući u vidu naprijed navedene zakonske odredbe, propisivanjem da zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka obavezno mora sadržati podatke o okrivljenom licu, Zakon o prekršajima Brčko distrikta BiH ne propisuje mogućnost da se prekršajni postupak vodi protiv nepoznatog lica, odnosno nepostojanje podataka o identitetu okrivljenog jeste procesna smetnja za vođenje prekršajnog postupka.

S tim u vezi, odredbom člana 42. stav 1. Zakona o akcizama BiH, na koju se u žalbi poziva ovlašteni organ, propisano je da će se uz novčanu kaznu pravnom licu i preduzetniku izreći zaštitna mjera oduzimanja akciznih proizvoda kojim je počinjen prekršaj iz člana 41. stav 1. tačke h) i i) tog zakona, kao i fizičkom licu za učinjeni prekršaj iz člana 41. stav 5. Zakona.

Dakle, i navedena zakonska odredba podrazumijeva da je postupak vođen protiv određenog pravnog ili fizičkog lica ili preduzetnika, da je okrivljenom izrečena novčana kazna, pa se uz kaznu izriče i zaštitna mjera oduzimanja akciznih proizvoda kojima je prekršaj počinjen, što nije slučaj u ovom predmetu.

Takođe, za razliku od prethodno navedenog, prema odredbi člana 20. stav 4. i stav 5. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH (na koju ovlašteni organ ukazuje žalbom), moguće je da sud posebnim rješenjem oduzme predmete prekršaja i kada se prekršajni postupak ne završi odlukom kojom se okrivljeni oglašava odgovornim. Međutim, suprotno žalbenim navodima ovlaštenog organa, navedena zakonska odredba podrazumijeva da je prekršajni postupak pokrenut i vođen, ali nije završio odlukom kojom se okrivljeni oglašava odgovornim, odnosno da je obustavljen iz nekog od razloga propisanih u članu 61. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH. Kako u konkretnom slučaju, zbog naprijed navedenih razloga, prekršajni postupak nije ni vođen, to nema mjesta primjeni odredbe člana 20. stav 4. i stav 5. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, odnosno sud ne može na osnovu te zakonske odredbe donijeti posebno rješenje o oduzimanju predmeta koje je ovlašteni organ privremeno oduzeo i naveo u potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta sa specifikacijom broj od 10.03.2018. g..“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 113321 18 Pžp od 16.05.2018. g.)

35.

Odbacivanje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka

Član 42. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

**JEDAN OD OBAVEZNIH PODATAKA ZAHTJEVA ZA POKRETANJE
PREKRŠAJNOG POSTUPKA JESTE I ADRESA STANOVANJA OKRIVLJENOG
FIZIČKOG LICA. KADA PODNOSILAC ZAHTJEVA NE POSTUPI PO UPUTAMA
SUDA DA U OSTAVLJENOM ROKU OD 8 DANA ISPRAVI ODNOSNO
DOPUNI, TJ.**

OTKLONI NEDOSTATKE ZAHTJEVA, SUD ĆE ISTI NA OSNOVU ČLANA 42. STAV
4. ZAKONA O PREKRŠAJIMA BRČKO DISTRIKTA BiH ODBACITI.

Iz obrazloženja:

„S tim u vezi, polazeći od činjenice da je ovlašćeni organ pokrenuo prekršajni postupak podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv okrivljenog R. B., valja ukazati da je sadržaj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka propisan odredbom člana 42. stav 1. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Dakle, tom zakonskom odredbom su propisani elementi (podaci) koji moraju biti sadržani u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka, tj. radi se o obaveznim elementima zahtjeva. Između ostalog, prema odredbi člana 42. stav 1. tačka c) Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, jedan od obaveznih podataka zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka jeste i adresa stanovanja okrivljenog fizičkog lica.

Kako sud nije uspio okrivljenom uručiti poziv za usmeni pretres na adresi stanovanja navedenoj u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka, iako je dostavu poziva pokušao u više navrata putem sudskog dostavljača, putem pošte, službenih lica Sudske policije i na kraju putem policijskih službenika Jedinice opšte policije, prvostepeni sud je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka pravilno ocijenio neurednim (nepotpunim), jer se na adresu stanovanja koju je u zahtjevu naveo ovlašćeni organ okrivljenom nije mogao uručiti poziv za

usmeni pretres. Shodno tome, prvostepeni sud je, u smislu odredbe člana 42. stav 4. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, na usmenom pretresu održanom dana 18.04.2018. g. naložio predstavniku ovlašćenog organa da u roku od 8 dana dopuni zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka tako što će navesti tačnu adresu stanovanja za okrivljenog, sa upozorenjem na posledice nepostupanja po pozivu suda.

Ovlašćeni organ je dopisom od 18.04.2018. g. obavijestio sud da okrivljeni u bazi podataka IDDEEA ima prijavljeno prebivalište na adresi L. broj 53 A, na toj adresi okrivljeni nije pronađen, te su policijski službenici došli do saznanja da se okrivljeni nalazi u Nj. na nepoznatoj adresi. Na navedeni način ovlašćeni organ nije postupio po nalogu suda i da dostavi tačnu adresu stanovanja za okrivljenog na koju bi mu sud mogao uredno uručiti poziv za usmeni pretres i dalje nastaviti prekršajni postupak, prvostepeni sud je pravilnom primjenom odredbe člana 42. stav 4. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odbacio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, s obzirom da je tom zakonskom odredbom propisano da će sud zahtjev odbaciti ako podnosilac zahtjeva u ostavljenom roku ne ispravi, odnosno dopuni zahtjev.

Tačne su tvrdnje ovlašćenog organa da je sud u više navrata tražio provjeru adrese za okrivljenog i da je naložio praćenje njegovog dolaska iz inostranstva, međutim, to samo ukazuje da je prvostepeni sud pronalazio načine da okrivljenom uruči poziv za usmeni pretres. Kako je svaki pokušaj uručjenja poziva ostao bezuspješan, te kako je ovlašćeni organ na kraju obavijestio sud da se okrivljeni nalazi u Nj. na nepoznatoj adresi, to sud nije imao drugu mogućnost nego da primjenom odredbe člana 42. stav 4. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine odluči kao u izreci pobijanog rješenja. Ovo naročito iz razloga što je tačna adresa stanovanja okrivljenog obavezan sastavni element zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, tako da nepostojanje podataka o adresi okrivljenog predstavlja procesnu

smetnju za dalje vođenje prekršajnog postupka, s obzirom da sud ne raspolaže tačnom adresom na koju bi okrivljenom mogao dostavljati pismena. Stoga, suprotno navodima žalbe, sud nije mogao ovlašćenom organu ponovo naložiti praćenje povratka okrivljenog iz inostranstva radi uručjenja poziva za usmeni pretres sve dok ne nastupi zastarjelost vođenja postupka, niti je takva mogućnost propisana odredbama Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Rješenje Apelacionog suda Brko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 105497 18 Pžp od 26.06.2018. g.)

36.

Obaveza okrivljenog da sud obavijesti o promjeni adrese

Član 45. stav 3. tačka b) Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

OKRIVLJENI JE DUŽAN DA SUD ODMAH OBAVIJESTI O PROMJENI ADRESE, ALI TEK NAKON ŠTO GA SUD NA TO UPOZORI U POZIVU ZA USMENI PRETRES, A NE I PRIJE TOGA, ODNOSNO OD TRENUTKA PODNOŠENJA ZAHTJEVA ZA SUDSKO ODLUČIVANJE.

Iz obrazloženja:

„Ne mogu se prihvatiti žalbeni navodi ovlašćenog organa da je okrivljeni od trenutka podnošenja zahtjeva za sudsko odlučivanje bio dužan odmah obavijestiti sud i ovlašćeni organ o promjeni adrese, ali da to nije učinio. Ovo iz razloga što je odredbom člana 45. stav 3. tačka b) Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano da se u

pozivu za usmeni pretres okrivljeni upozorava da je dužan odmah obavijestiti sud o promjeni adrese, kao i o namjeri da promijeni boravište. Dakle, suprotno žalbenim navodima ovlaštenog organa, okrivljeni jeste dužan da sud odmah obavijesti o promjeni adrese, ali tek nakon što ga sud na to upozori u pozivu za usmeni pretres, a ne i prije toga, odnosno od trenutka podnošenja zahtjeva za sudsko odlučivanje, kako to ovlašćeni organ neosnovano tvrdi u žalbi. U konkretnom slučaju, sud okrivljenom nije mogao uručiti poziv za usmeni pretres sa navedenim upozorenjem, jer nije bila tačna adresa koju je za okrivljenog dostavio ovlašćeni organ.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 115553 19 Pžp od 17.07.2019. g.)

37.

Odbacivanje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka

Član 45. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

**OBAVEZA SUDA JE DA ODMAH PO PRIJEMU ZAHTJEVA ZA POKRETANJE
PREKRŠAJNOG POSTUPKA UTVRDI DA LI SU ISPUNJENE PROCESNE
PRETPOSTAVKE ZA VOĐENJE PREKRŠAJNOG POSTUPKA, PA UKOLIKO
NISU, SUD ĆE ZAHTJEV ODBACITI BEZ ZAKAZIVANJA USMENOG
PRETRESA.**

Iz obrazloženja:

„Prema obrazloženju pobijanog rješenja, prvostepeni sud je, primjenom odredbe člana 42. stav 4. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, odbacio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv okrivljenih, jer je ocijenio da ovlašćeni organ, i pored upozorenja na posljedice propuštanja, nije u cijelosti postupio po pozivu suda da zahtjev ispravi, jer ga je ovlašćeni organ precizirao u pogledu pravne kvalifikacije radnji koje se okrivljenima stavljaju na teret, ali da suštinski zahtjev nije ispravljen u činjeničnom opisu, kako bi bilo potpuno jasno koje se radnje stavljaju na teret okrivljenima, zbog čega je zahtjev sudu ostao nerazumljiv.

U žalbi podnesenoj protiv prvostepenog rješenja, ovlašćeni organ ističe da je prvostepeni sud trebao postupiti u skladu sa odredbom člana 42. stav 4. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH prije zakazivanja usmenog pretresa, a da održavanje pretresa u konkretnom slučaju podrazumijeva da je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka blagovremen, precizan i razumljiv, tako da ga sud nije mogao odbaciti. Takođe, ovlašćeni organ u žalbi navodi da je u ispravljenom zahtjevu jasno naveo da okrivljeni carinskim organima nisu prijavili svu robu koja se nalazila na prevoznom sredstvu, a koju su unijeli preko carinske linije, odnosno da se na kamionu nalazila druga neprijavljena i skrivena roba, te da je okrivljenima stavio na teret počinjenje prekršaja iz člana 8. stav 1. tačka a) i stav 2. Zakona o carinskim prekršajima BiH, čime je postupio po pozivu suda i ispravio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Žalba ovlaštenog organa je osnovana.

Naime, prema odredbi člana 45. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, sud po prijemu Zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka ispituje da li je isti podnesen u roku koji je određen zakonom (odredba stava 1.), pa ako utvrdi da zahtjev nije blagovremeno podnesen ili da postoje drugi zakonski razlozi zbog kojih se postupak ne može pokrenuti ni voditi, sud donosi rješenje o odbacivanju zahtjeva (odredba stava 2.), te ukoliko je zahtjev blagovremeno podnesen, sud će odrediti datum i vrijeme usmenog pretresa i o tome obavijestiti okrivljenog, ovlašćeni organ i oštećenog (odredba stava 3.).

Dakle, citiranom zakonskom odredbom propisana je obaveza suda da odmah po prijemu zahtjeva za pokretanje za prekršajnog postupka utvrdi da li su ispunjene sve procesne pretpostavke za vođenje prekršajnog postupka, pa ukoliko nisu, sud će zahtjev odbaciti bez zakazivanja usmenog pretresa. Međutim, prvostepeni sud je u konkretnom slučaju postupio suprotno citiranim zakonskim odredbama, jer je, prema podacima spisa predmeta, po ispravljenom zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka održao usmeni pretres, na kojem je okrivljeni iznio svoju odbranu, te je nakon očitovanja ovlaštenog organa na navode odbrane, sud zaključio usmeni pretres i u konačnom donio rješenje kojim je odbacio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Polazeći od sadržaja citiranih zakonskih odredbi, prvostepeni sud je takvo rješenje trebao donijeti prije održavanja pretresa, ako je i nakon ispravke zahtjeva smatrao da ne postoje pretpostavke za vođenje prekršajnog postupka. Stoga, ovlašteni organ žalbom osnovano ukazuje da je prvostepeni sud pogrešno primijenio navedene odredbe Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, što je imalo štetne posljedice za ovlašteni organ, s obzirom da mu nije omogućeno da nakon što je već

otvoren usmeni pretres, dokazuje činjenične i pravne navode zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 116877 18 Pžp od 11.12.2018. g.)

38.

Žalba na rješenje kada okrivljeni prihvati odgovornost za prekršaj

Član 52. stav 3. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

AKO OKRIVLJENI PRIHVATI ODGOVORNOST, SUD RAZMATRA SAMO VRSTU I VISINU SANKCIJE I U TOM SLUČAJU RJEŠENJE NE TREBA SADRŽAVATI OBRAZLOŽENJE, A U POUCI O PRAVNOM LIJEKU ĆE SE NAVESTI DA SE OKRIVLJENI MOŽE ŽALITI SAMO U POGLEDU SANKCIJE I ZAŠTITNE MJERE.

Iz obrazloženja:

„U vezi sa prethodno navedenim, ovaj sud ukazuje da je odredbom člana 52. stav 3. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH propisano da ako okrivljeni prihvati odgovornost, sud razmatra samo vrstu i visinu sankcije i u tom slučaju rješenje ne treba sadržavati obrazloženje, a u pouci o pravnom lijeku će se navesti da se okrivljeni može žaliti samo u pogledu sankcije i zaštitne mjere. Imajući u vidu sadržaj citirane zakonske odredbe, ovaj sud nije razmatrao žalbene navode kojima okrivljeni ukazuje da je prvostepeni sud počinio bitne povrede prekršajnog postupka i povredu materijalnog propisa o prekršaju, budući da okrivljeni iz tih razloga ne može podnijeti žalbu protiv prvostepenog rješenja, jer je prihvatio odgovornost za prekršaje koji su mu stavljeni na teret. Stoga, ovaj sud nije cijenio ni žalbene navode okrivljenog kojima tvrdi da nije počinio prekršaj iz člana 227., kažnjiv po članu 234.a) stav 1. tačka 11) Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 121601 19 PžP od 28.05.2019. g.)

39.

Obustavljanje prekršajnog postupka

Član 61. stav 1. tačka e) Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

**ZA OCJENU DA LI JE OKRIVLJENI U KRIVIČNOM POSTUPKU OSUĐEN ZA
KRIVIČNO DJELO, KOJE OBUHVATA I OBIJEŽJA PREKRŠAJA, NIJE
RELEVANTNA PRAVNA KVALIFIKACIJA TIH RADNJI, NEGO DA LI SE RADI O
DVA DOGAĐAJA KOJA SU ČINJENIČNO ISTA ILI BITNO SLIČNA.**

Iz obrazloženja:

„Naime, prvostepeni sud je primjenom odredbe člana 61. stav 1. tačka e) Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH obustavio prekršajni postupak, jer je zaključio da je okrivljeni M.Č. u ranije vođenom krivičnom postupku osuđen za

krivično djelo – Prevara, koje obuhvata i obilježja predmetnog carinskog prekršaja, zbog kojeg je ovlašteni organ pokrenuo ovaj prekršajni postupak protiv okrivljenog.

Slijedom navedenog, kako bi se utvrdilo da li je okrivljeni osuđen za krivično djelo koje obuhvata i obilježja prekršaja, a s tim u vezi kako bi se ispitala pravilnost odluke prvostepenog suda, neophodno je izvršiti poređenje činjeničnog opisa krivičnog djela Prevara iz pomenute presude i opis predmetnog carinskog prekršaja iz podnesenog zahtjeva ovlaštenog organa. Poređenjem tih opisa očigledno je da se radi o istom kaznenopravnom događaju, odnosno da je ovlašteni organ u zahtjev kojim je pokrenuo ovaj prekršajni postupak, u cijelosti preuzeo činjenični opis krivičnog djela

– Prevara iz presude Osnovnog suda Brčko distrikta BiH broj 96 0 K 108166 17 Kps od 18.01.2018. g., kojom je okrivljeni za to krivično djelo pravosnažno oglašen krivim.

Dakle, i u jednom i u drugom slučaju radi se o istom licu (optuženom, odnosno okrivljenom), te istom vremenu, mjestu i načinu izvršenja protivpravne radnje, a to je prodaja predmetnog vozila K.V. i K.K., na koje je okrivljeni stavio registarske oznake koje pripadaju drugom vozilu, pri čemu je ovlašteni organ daljom istragom utvrdio da je predmetno vozilo uvezeno u carinsko područje BiH bez prijavljivanja graničnoj carinskoj kancelariji i bez plaćanja uvoznih dažbina (carine i PDV-a).

Imajući u vidu naprijed navedeno, ovaj sud naglašava da za ocjenu da li je okrivljeni u krivičnom postupku osuđen za krivično djelo koje obuhvata i obilježja prekršaja, nije relevantna pravna kvalifikacija tih radnji na koju u žalbi potencira ovlašteni organ, nego da li se radi o dva događaja koja su činjenično ista ili bitno slična. Stoga, na pravilnost prvostepenog rješenja ne utiču žalbeni navodi kojima ovlašteni organ ukazuje na različitost zakonskog opisa bića krivičnog djela – Prevara i zakonskog opisa obilježja bića predmetnog carinskog prekršaja, budući da se u ovom slučaju radi o činjenično istom događaju, za koji je okrivljeni već pravosnažno oglašen krivim u ranije vođenom krivičnom postupku, odnosno da između navedenog krivičnog djela i predmetnog carinskog prekršaja postoji i objektivni i subjektivni identitet.

Polazeći od svega naprijed iznesenog, pravilno je postupio prvostepeni sud kada je primjenom odredbe člana 61. stav 1. tačka e) Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, obustavio prekršajni postupak protiv okrivljenog, jer je okrivljeni za radnje koje mu se stavljaju na teret u ovom prekršajnom postupku već oglašen krivim pravosnažnom presudom, a sada te iste radnje ovlašteni organ samo drugačije pravno kvalifikuje, odnosno podvodi pod odredbe Zakona o carinskim prekršajima BiH.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 118648 19 Pžp od 24.04.2019. g.)

40.

Uređenje prekršajnog naloga

Član 35., 61. i član 69. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

**PRVOSTEPENI SUD NE MOŽE, UKOLIKO POSTOJE NEDOSTACI U
PREKRŠAJNOM NALOGU, ODRŽATI USMENI PRETRES I NAKON TOGA
OBUSTAVITI PREKRŠAJNI POSTUPAK.**

**PRVOSTEPENI SUD MOŽE I PRIJE POČETKA USMENOG PRETRESA
NALOŽITI PODNOSIOCU PREKRŠAJNOG NALOGA DA UREDI PREKRŠAJNI
NALOG, UKOLIKO JE TO U MOGUĆNOSTI ODMAH NA ZAPISNIK KOD
SUDA, A UKOLIKO TO NIJE U MOGUĆNOSTI OSTAVITI MU RAZUMAN ROK
DA TO UČINI U SKLADU SA ZAKONOM, PA UKOLIKO PODNOSILAC
PREKRŠAJNOG NALOGA ISTI NE BI UREDIO, U TOM SLUČAJU BI SUD
ODBACIO PREKRŠAJNI NALOG KAO NEUREDAN PODNESAK.**

Iz obrazloženja:

„Odredbama člana 35. ZOP-a Bd BiH je propisan sadržaj prekršajnog naloga a stavom 8. istog člana navedenog zakona je propisano da su prekršajni nalozi ovlaštenih organa BiH izdati na obrascu koji je odobrilo Ministarstvo pravde BiH, pravno valjani u smislu ZOP-a Bd BiH ako sadrže podatke navedene u stavovima 1. do 5. člana 35. ZOP-a Bd BiH.

Nakon što je okrivljeni S.B. kao odgovorno lice u pravnom licu primio prekršajni nalog Uprave za indirektno oporezivanje BiH Regionalni centar T. serijski broj ... od 14.01.2019. g., preko svog branioca dostavio je navedeni prekršajni nalog Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH, uz određene priloge 05.03.2019. g. zahtijevajući sudske odlučivanje o prekršajnom nalogu. Pošto prekršajni nalog nije u smislu člana 35. stav 1.do 5. ZOP-a Bd BiH sadržavao sve potrebne podatke da bi se u smislu stava 8. istog člana ZOP-a Bd BiH smatrao pravno valjan, to je prvostepeni sud trebao podnosiocu prekršajnog naloga-UIO ukazati na nerazumljivost i nepotpunost prekršajnog naloga, te ga pozvati da podnesak odnosno prekršajni nalog učini razumljivim, odnosno da ga dopuni podacima kako to nalažu odredbe člana 35. ZOP-a Bd BiH, da bi se po prekršajnom nalogu moglo postupati, i upozoriti ga na posljedice propuštanja ako to ne učini u određenom roku, odnosno upozoriti ga da će u tom slučaju sud podnesak, odnosno prekršajni nalog odbaciti. Takva obaveza suda proizilazi iz odredbi članova 35. stav 8. i člana 9. stav 2. ZOP-a Bd BiH a u vezi sa članom 148. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH koji se odnosi na podnošenje i ispravljanje podnesaka. Prvostepeni sud je mogao i prije početka usmenog pretresa koji je održan 20.03.2019. g. naložiti podnosiocu prekršajnog naloga da u skladu sa članom 35. ZOP-a Bd BiH uredi prekršajni nalog, ukoliko je to u mogućnosti odmah na zapisnik kod suda, a ukoliko to nije u mogućnosti ostaviti mu razuman rok da to učini u skladu sa zakonom, pa ukoliko podnosilac prekršajnog naloga isti ne bi uredio, u tom slučaju bi sud odbacio prekršajni nalog kao neuredan podnesak u smislu pomenutih članova 35. i 9. ZOP-a Bd BiH, a u vezi sa članom 148. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH. Prvostepeni sud nije ispoštovao navedene odredbe zakona, nego je i pored postojanja nedostataka u prekršajnom nalogu čije otklanjanje nije tražio od podnosioca prekršajnog naloga, održao usmeni pretres, pa je obustavljajući prekršajni postupak iz razloga navedenih u članu 61. stav

1. tačka I. ZOP-a Bd BiH, odnosno ne primjenjujući naprijed navedene odredbe ZOP- a Bd BiH i ZKP-a Bd BiH vezano za ispravku i dopunu prekršajnog naloga, učinio bitne povrede prekršajnog postupka iz člana 69. tačka g. ZOP-a Bd BiH na štetu podnosioca prekršajnog naloga, a na koju povredu se podnosilac prekršajnog naloga poziva u žalbi.”

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 121182 19 Pžp od 27.05.2019. g.)

41.

Bitna povreda prekršajnog postupka

Član 69. tačka g) Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ZA POSTOJANJE BITNE POVREDE PREKRŠAJNOG POSTUPKA IZ ČLANA 69. TAČKA g) ZAKONA O PREKRŠAJIMA BRČKO DISTRIKTA BiH, PORED PROPUSTA SUDA DA PRIMIJENI KONKRETNU ODREDBU ZAKONA O PREKRŠAJIMA BRČKO DISTRIKTA BiH ILI POGREŠNE PRIMJENE ISTE, POTREBNO JE I DA JE TO IMALO ŠTETNE POSLJEDICE ZA ŽALIOCA.

Iz obrazloženja:

„Naime, tačne su tvrdnje ovlaštenog organa da je apsolutna zastarjelost vođenja prekršajnog postupka za prekršaj koji je okrivljenom stavljen na teret, nastupila i prije nego što je okrivljeni podnio sudu zahtjev za sudsko odlučivanje, s obzirom da je apsolutna zastarjelost nastupila protekom dvije g. od počinjenja prekršaja, odnosno 10.02.2014. g., a da je okrivljeni 18.06.2018. g. zatražio sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu.

Uzimajući u obzir izneseno činjenično stanje, ovlašteni organ s pravom ukazuje da je prvostepeni sud navedeni zahtjev okrivljenog trebao odbaciti primjenom odredbe člana 45. stav 2. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, kojom je, između ostalog, propisano da ako sud utvrdi da postoje drugi zakonski razlozi zbog kojih se postupak ne može pokrenuti ni voditi (gdje spada i zastarjelost pokretanja i vođenja prekršajnog postupka), donosi rješenje o odbacivanju zahtjeva za sudsko odlučivanje, odnosno zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Međutim, za postojanje bitne povrede prekršajnog postupka iz člana 69. tačka g) Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, na koju žalbom ukazuje ovlašteni organ, pored propusta suda da primjeni relevantnu odredbu navedenog Zakona ili pogrešne primjene iste, potrebno je i da je to imalo štetne posljedice za žalioca. S obzirom da ni ovlašteni organ u žalbi ne spori da je nastupila apsolutna zastarjelost vođenja prekršajnog postupka, onda činjenica da je sud pobijanim rješenjem obustavio prekršajni postupak, umjesto da pravilnom primjenom odredbe člana 45. stav 2. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, odbaci zahtjev okrivljenog za sudsko odlučivanje, po ocjeni ovog suda, nije imalo štetne posljedice po interese ovlaštenog organa, niti je ovlašteni organ u žalbi obrazložio u čemu se ogledaju štetne posljedice na koje se poziva.

Dakle, protivno žalbenim navodima ovlaštenog organa, bez obzira da li je sud obustavio prekršajni postupak ili odbacio zahtjev okrivljenog za sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu, posljedice po ovlašteni organ su iste, iz razloga što je nastupila apsolutna zastarjelost za vođenje prekršajnog postupka.

Kako je iz svega naprijed izloženog očigledno da donošenje pobijanog rješenja, kojim je prvostepeni sud obustavio prekršajni postupak protiv okrivljenog pravnog lica, nije imalo štetne posljedice po ovlašteni organ kao žalioca, to prvostepeni sud nije počinio bitnu povredu prekršajnog postupka iz člana 69. tačka g) Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH, zbog koje ovlašteni organ žalbom pobija prvostepeno rješenje, pa je ovaj sud, na osnovu člana 74. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odbio kao neosnovanu žalbu ovlaštenog organa i potvrdio prvostepeno rješenje, odnosno odlučio kao u izreci ovog rješenja.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 116833 18 Pžp od 29.11.2018. g.)

42.

Nepojavljivanje ovlaštenog organa na usmenom pretresu

Član 77. stav 3. i stav 4. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ODREĐIVANJE PRITVORA POSTUPAJUĆEM INSPEKTORU NE PREDSTAVLJA OPRAVDAN RAZLOG OVLAŠTENOM ORGANU DA PROPUSTI ZAKAZANI USMENI PRETRES. NAIME, OVLAŠTENI ORGAN JE DUŽAN DA ODREDI DRUGOG PREDSTAVNIKA KAKO BI IZBJEGAO ZAKONOM PROPISANE POSLJEDICE PROPUŠTANJA POJAVLJIVANJA OVLAŠTENOG ORGANA NA USMENOM PRETRESU.

Iz obrazloženja:

„S obzirom da je ovlašćeni organ u podnesenoj žalbi opreza radi podnio i prijedlog za povrat u pređašnje stanje, ovaj sud ukazuje da određivanje pritvora postupajućem šumarskom inspektoru ne predstavlja opravdan razlog ovlašćenom organu da propusti zakazani usmeni pretres, u smislu člana 77. stav 3. i stav 4. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Kako je to naprijed navedeno, ovlašćeni organ je urednim prijemom poziva imao blagovremeno saznanje o zakazanom usmenom pretresu. Osim toga, ovlašćeni organ je imao mogućnost da o nastupanju navedenih okolnosti obavijesti sud i eventualno predloži odgađanje zakazanog usmenog pretresa, isto kao što je sudu 25.10.2019. g., dakle pet dana prije usmenog pretresa, dostavio predmetni poziv i dostavnicu Odjeljenja za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu. Prvostepeni sud je dostavljeni poziv i dostavnicu pravilno cijenio kao irelevantne, jer ne predstavljaju opravdan razlog za izostanak ovlašćenog organa sa usmenog pretresa.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Pr 125866 19 PŽP od 27.12.2019. g.)

GRAĐANSKO PRAVO

STVARNO PRAVO

Sticanje vlasništva priraštajem odnosno spajanjem

Član 25. stav 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA DOĐE DO SPAJANJA ZEMLJIŠTA KOJE JE VLASNIŠTVO RAZLIČITIH VLASNIKA S TIM DA JE ZEMLJIŠTE U VLASNIŠTVU TUŽENOG VREDNIJA STVAR U ODNOSU NA ZEMLJIŠTE TUŽITELJA (KAO U KONKRETNOM PREDMETU) ONDA TUŽENI, PREMA ODREDBI ČLANA 25. STAV 3. ZAKONA O VLASNIŠTVU BRČKO DISTRIKTA BIH, KAO VLASNIK VRIJEDNIJE STVARI STIČE PRAVO VLASNIŠTVA NA NOVU STVAR PO SILI ZAKONA, PA KAKO JE TUŽENI PRAVO VLASNIŠTVA NA TRAŽENOJ STVARI STEKAO POSLIJE TUŽITELJA, ONDA TO UKIDA ZAHTJEV TUŽITELJA NA PREDAJU U POSJED PREDMETNIH NEKRETNINA JER NIJE ISPUNJENA PRVA PRETPOSTAVKA ZA TAKAV ZAHTJEV PROPISANA ČLANOM 41. ZAKONA O VLASNIŠTVU.

Iz obrazloženja:

„Tuženi se zahtjevu tužitelja (kako su ga u konačnici odredili) usprotivio tvrdnjom da su njihove nekretnine izgradnjom puta u U. u naselju L. – S. postale sastavni dio puta (dio dobra u opštoj upotrebi) i proveo je u postupku dokaze iz kojih je utvrđeno da je predmetni put (čiji je investitor tuženi) izgrađen 2004. g., da je put izgrađen i na dijelu nekretnina koje su vlasništvo tužitelja pa je prvostepeni sud zaključio da su na taj način nekretnine tužitelja spojene sa nekretninom (zemljištem) u vlasništvu tuženog i da je tuženi, kao vlasnik vrijednije stvari – nekretnine, stekao po zakonu pravo vlasništva (prema odredbi člana 25 stav 3 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) i na njihovim nekretninama koje su zahvaćene izgradnjom puta jer su „znatnom investicijom tuženog, nekretnine tužitelja izgubile svoju samostalnost i pretvorile su se u novu stvar koja je izvan prometa“. Slijedom iznesenog navod obrazloženja u prvostepenoj presudi „da tužitelji jesu nedvojbeno vlasnici predmetnih nekretnina“ ne dovodi u pitanje zakonitost prvostepene presude jer oni jesu upisani vlasnici predmetnih nekretnina, ali njihovom zahtjevu nema mjesta kod činjenice da je pravo vlasništva na predmetnim nekretninama, u okolnostima konkretnog slučaja, stekao tuženi po samom zakonu (dokazao je tuženi da je poslije tužitelja stekao pravo vlasništva na tražene stvari, što ukida zahtjev tužitelja jer nema prve pretpostavke za njihov zahtjev po članu 41 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim Brčko distrikta Bosne i Hercegovine).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 080652 17 Gž od 27.02.2018. g.)

44.

Sticanje prava vlasništva

Član 34. i 36. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

UKOLIKO SU OBA KUPCA U UGOVORIMA O KUPOPRODAJI ISTE NEPOKRETNOSTI SAVJESNA, A NIJEDAN NIJE UPISAN U ZEMLJIŠNE KNJIGE, NITI IM JE NEPOKRETNOST PREDATA U POSJED, JAČI PRAVNI OSNOV IMA KUPAC IZ RANIJE ZAKLJUČENOG UGOVORA O PRODAJI.

Iz obrazloženja:

„Ovo stoga, što je odredbom člana 34. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima propisano da se pravo vlasništva na nekretninama stiče upisom u zemljišnu knjigu ako je stjecatelj savjestan, ako zakonom nije drugačije određeno i da se savjesnost stjecatelja podrazumijeva (stav 1.), da se savjesnim smatra onaj stjecatelj koji se pouzdao u sadržinu javnog registra i nije znao, niti mogao znati da osoba sa kojom je zaključio ugovor nije vlasnik nekretnine, niti je znao, niti mogao znati da je zaključeno više ugovora o otuđenju iste nekretnine, niti da je nekretnina predata u posjed nekom od više ugovarača (stav 2.) i da se niko neće smatrati nesavjesnim samo zato što nije istraživao vanknjižno stanje (stav 3.).

A, odredbom člana 36. istog Zakona propisano je da savjesnost mora postojati kako u momentu zaključenja ugovora tako u i momentu podnošenja zahtjeva za upis (stav 1.), da u slučaju da je više osoba zaključilo sa vlasnikom pravne poslove upravljene na prenos vlasništva iste nekretnine i ako su sve osobe savjesne, pravo vlasništva će steći ona osoba koja je prva podnijela zahtjev za upis u zemljišnu knjigu (stav 2.) i da protiv osobe koja je suprotno prethodnim odredbama izdejsvovala upis u zemljišnu knjigu, zainteresirana osoba može podnijeti zahtjev za brisanje izvršenog upisa u roku od 3 g. od dana provođenja upisa

kao i zabilježbu spora (stav 3.).

Otuda, u situaciji kao što je ova, kada su tužitelj, tužena N.D. i umješak A.M. bili savjesni u momentu kada su sklapali ugovore sa tuženim B.A. za iste nepokretnosti i to tužitelj i tužena za stan, a tužitelj i umješak za poslovne prostore (obzirom da prilikom sklapanja Ugovora nisu znali, niti su mogli znati da je nekretnine koje su predmet ove parnice tuženi B.A. već prometovao) i kada u odgovarajućim evidencijama o nosiocima stvarnih prava (prava vlasništva) na nepokretnostima (Registar zemljišta Osnovnog suda Brčko distrikt Bosne i Hercegovine) niko od njih nije izdejstvovao konačan upis ugovorom prenesenog stvarnog prava, odnosno nisu opravdali uvjetnu uknjižbu kroz opravdanje predbilježbe, onda jači pravni osnov za stjecanje ima onaj kupac kome je predata nepokretnost u posjed, a to je u odnosu na stan tužena N.D., jer joj je tuženi B.A. stan dobrovoljno predao nakon što su sklopili kupoprodajni ugovor (ovu činjenicu u toku postupka nije osporavao ni tužitelj), dok u odnosu na poslovni prostor, kod činjenice da nije izvršena dobrovoljna predaja (obzirom da je umješaku poslovni prostor predat u izvršnom postupku), jači pravni osnov, saglasno maksimi „prior tempore potior iure“, ima umješak, jer je prvi sklopio Ugovor o udruživanju sredstava sa tuženim B.A.

Jer, za razliku od situacije kada jedan od kupaca nije bio savjestan, koju mjerodavni (pozitivni) zakon Distrikta decidno propisuje, u ovom slučaju se imaju

primijeniti osnovna načela Zakona o obligacionim odnosima (pravičnost, savjesnost, poštenje i zabrana zloupotrebe prava) koja su implementirana u stavove sudske prakse (zaključak sa savjetovanja građanskih i građansko-privrednih odjeljenja Saveznog suda i Vrhovnih sudova od 28. i 29.05.1989. g. i presuda Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, broj PŽ-389/90 od 15.11.1990. g.), a koja jasno upućuju da „Ukoliko su oba kupca u ugovorima o kupoprodaji iste nepokretnosti savjesna, a ni jedan nije upisan u zemljišne knjige, niti im je nepokretnost predata u posjed, jači pravni osnov ima kupac iz ranije zaključenog ugovora o prodaji“.

Kada je to tako, da jači pravni osnov ima kupac kome je nepokretnost predata u posjed u odnosu na kupca koji je ranije sklopio ugovor o prodaji, onda nije osnovana tvrdnja tuženog B.A. da prvostepeni sud nije mogao odbiti dio tužbenog zahtjeva tužitelja koji se odnosi na predmetni stan, kod toga da je on prvo sklopio Ugovor sa tužiteljem, pa tek onda sa tuženom N.D. U vezi s tim nije osnovano ni pozivanje tuženog na stav izražen u presudama Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 P 002465 06 P od 30.06.2011. g. i Apelacionog suda

Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 P 002465 11 GŽ 2 od 13.11.2012.

g., obzirom da se ne radi o istoj situaciji, jer je tu jedan od kupaca bio nesavjestan, pa se stavovi o pogledu jačeg prava izraženi u tim odlukama ne mogu primijeniti na konkretan slučaj.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 002053 17 GŽ 4 od 29.11.2018. g.)

45.

Savjestan i nesavjestan posjednik

Članovi 42., 43. i 44. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SAVJESTAN POSJEDNIK JE DUŽAN VRATITI STVAR VLASNIKU SA PLODOVIMA KOJI NISU OBRANI DOK JE NESAVJESTAN POSJEDNIK DUŽAN DA STVAR VRATI VLASNIKU SA SVIM PLODOVIMA KOJE JE STVAR DALA ZA VRIJEME NJEGOVOG POSJEDA.

SAVJESTAN POSJEDNIK POSTAJE NESAVJESTAN OD TRENUTKA KADA MU JE TUŽBA DOSTAVLJENA, ALI VLASNIK MOŽE DOKAZIVATI DA JE SAVJESTAN POSJEDNIK POSTAO NESAVJESTAN I PRIJE DOSTAVLJANJA TUŽBE.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbom člana 210. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da kada je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kada to nije moguće, tada je u obavezi da naknadi vrijednost postignutih koristi. Obaveza vraćanja odnosno naknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao.

Nadalje, odredbom člana 42. stav 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima propisano je da je lice čiji je posjed savjestan u smislu člana 115. stav 1. ovog zakona (savjestan posjednik) dužno vratiti stvar vlasniku zajedno sa plodovima koji nisu obrani, dok je u stavu 2. propisano da savjestan posjednik ne odgovara za

pogoršanje i propast stvari koji su nastali za vrijeme njegovog savjesnog posjeda, niti je dužan dati naknadu za upotrebu i koristi od stvari koje je imao.

Odredbom člana 43. stav 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima propisano je da lice čiji posjed nije savjestan (nesavjestan posjednik) dužno da stvar vrati vlasniku sa svim plodovima koje je stvar dala za vrijeme njegovog posjeda, a u stavu 2. propisano da je nesavjestan posjednik dužan je naknaditi vlasniku vrijednost ubranih plodova koje je potrošio, otuđio ili uništio, kao i vrijednost plodova koje je propustio da ubere, dok je odredbom člana 44. istog Zakona propisano da savjestan posjednik postaje nesavjestan od trenutka kada mu je tužba dostavljena, ali vlasnik može dokazivati da je savjestan posjednik postao nesavjestan i prije dostavljanja tužbe. Savjestan posjednik je, u smislu odredbe člana 115. stav 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, onaj posjednik koji prilikom pribavljanja posjeda nije znao niti je mogao znati da mu ne pripada pravo na posjed.

Kada se uzmu u obzir gore navedene odredbe i relevantno činjenično stanje utvrđeno u postupku, odnosno da je tuženi sporni prostor koristio na temelju akta općinskog organa za geodetske poslove Brčko provedenog u zemljišnoj knjizi, te da je tužbu u parnici za utvrđivanje prava na spornom prostoru zaprimio 19.02.2005. g. (parnica broj P-57/05-I), te da tužitelji, suprotno njihovim tvrdnjama iznesenim u žalbi, nisu, sukladno odredbi člana 44. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, u ovom postupku, dokazali da je tuženi postao nesavjestan posjednik i prije dostavljanja mu tužbe na odgovor, onda i ovaj sud, jednako kao i prvostepeni sud, drži da je tuženi sve do 19.02.2005. g. bio savjesni posjednik predmetnog prostora i da sve do tog datuma nije dužan da tužiteljima isplati korist koju je imao od tog prostora, a da nakon tog perioda postoji njegova obveza da tužiteljima platiti naknadu koju je ostvario izdavanjem predmetnog prostora.

Jer, kako je to već naprijed navedeno, u situaciji kada je utvrđeno da je tuženi sve do 15.04.2009. g. bio u posjedu sporne nekretnine i da je istu izdavao u zakup, a da je nesavjestan posjednik postao 19.02.2005. g., onda se na konkretan pravni odnos između tužitelja i tuženog primjenjuju odredba člana 210. Zakona o obligacionim odnosima i odredba člana 43. stav 1. i 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, budući da se tuženi u periodu kada nije bio savjestan posjednik neosnovano obogatio za iznose zakupnina koje bi tužitelji ostvarili da je predmetni prostor u tom periodu (od 19.02.2005. g. do 15.04.2009. g.)

bio u njihovom posjedu. Obzirom na navedeno, pravilan je zaključak prvostepenog suda da su tužitelji dokazali osnov svog potraživanja (tužbenog zahtjeva), odnosno da im pripada pravo na naknadu i to u visini zakupnine poslovnog, a ne magacinskog prostora, kod toga da je predmetni prostor u spornom periodu zajedno sa susjednim poslovnim prostorom tuženog činio jednu cjelinu i kao takav se izdavao u zakup (navedena činjenica među strankama nije sporna).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 002553 18 Gž 2 od 27.12.2018. g.)

46.

Pravo suvlasnika

Član 55. stav 1. i član 59. stav 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA JE TUŽENA PREDMETNU NEKRETNINU IZDALA U ZAKUP TREĆIM LICIMA, TIME JE TUŽITELJICU, KAO SUVLASNIKA NA TOJ NEKRETNINI, ONEMOGUĆILA DA ISTU KORISTI SRAZMJERNO SVOM SUVLASNIČKOM DIJELU.

Iz obrazloženja:

„Odredbom člana 55. stav 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano je da svaki suvlasnik ima pravo da stvar posjeduje i da se njome koristi srazmjerno svom dijelu, ne povređujući prava ostalih suvlasnika, a odredbom člana 59. stav 1. istog zakona da svaki suvlasnik ima pravo na suposjed stvari.

Saglasno navedenim odredbama, a prema utvrđenim činjenicama u postupku (navodi E. R. supruga tužiteljice saslušanog kao svjedoka) tužiteljica nije bila u posjedu prostora koji je u njenom suvlasništvu i suvlasništvu tužene i dogovor sa tuženom o korištenju nekretnina nije postignut a tužiteljica kao i tužena (kada su suvlasnice sa dijelom od po $\frac{1}{2}$) ima pravo na suposjed stvari. Kako tužena isključivo koristi nekretnine (nesporna je činjenica da samo ona ima ključ od objekta) i izdala ih je u zakup trećim licima, tužiteljica je onemogućena da drži u suposjedu svoje nekretnine i da odlučuje o njihovom korištenju a zakonske odredbe joj daju pravo da stvar (nekretninu) koristi srazmjerno svom dijelu, kao i da učestvuje u odlučivanju o svim pitanjima koja se tiču stvari koja je u suvlasništvu zajedno sa svim suvlasnicima, odnosno zajedno sa tuženom prema odredbi člana 57. stav 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (za preduzimanje poslova redovnog upravljanja propisano je da je potrebna saglasnost suvlasnika čiji dijelovi čine više od jedne polovine, dok je za preduzimanje poslova koji prelaze okvir redovnog upravljanja kao što su promjena namjene stvari, izdavanje cijele stvari u zakup, zasnivanje hipoteke na cijeloj stvari, zasnivanje služnosti, veće popravke ili prepravke stvari koje nisu nužne za održavanje, i sl. potrebna saglasnost svih suvlasnika). Kada je to tako, tužbenom zahtjevu tužiteljice, da joj se omogući korištenje njenog suvlasničkog dijela (koji joj prema zakonu pripada i u konkretnom slučaju je dio od $\frac{1}{2}$), ima mjesta, kako to osnovano žalbom ukazuje tužiteljica, pa je tužena dužna da joj preda po jedan primjerak ključa od ulaznih vrata na zajedničkim objektima, odnosno da joj se omogući korištenje nekretnina koje su u njihovom suvlasništvu oslobođenih od trećih lica i njihovih stvari.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 090569 17 Gž od 30.01.2018. g.)

47.

Imovina Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Aneks arbitražne odluke za Brčko od 18.08.1998. g. i Objedinjavajući nalog Supervizora za Brčko od 14.08.2001. g.

SVE STVARI U DISTRIKTU KOJE SU SE ZATEKLE U DRUŠTVENOM VLASNIŠTVU ILI U SAMOSTALNOM POSJEDU NEKADAŠNJIH IZ BOSNE I HERCEGOVINE SUBJEKATA DRUŠTVENOG VLASNIŠTVA, TEMELJEM ANEKSA ARBITRAŽNE ODLUKE ZA BRČKO OD 18.08.1998. GODINE, STATUTA BRČKO DISTRIKTA BiH I OBJEDINJAVAJUĆEG NALOGA SUPERVIZORA ZA BRČKO OD 14.08.2001. GODINE, POSTALE SU EX LEGE JAVNA IMOVINA I IMOVINA DISTRIKTA, KOJOM SE BEZ ODOBRENJA SUPERVIZORA NE MOŽE RASPOLAGATI.

Iz obrazloženja:

„Znači, kada je sporni poslovni prostor kupila radna organizacija 29.05.1963. g., postao je društveno vlasništvo. A, na stvarima u društvenom vlasništvu niko nije imao pravo vlasništva, osim specifičnih subjektivnih prava koja su u pravnom poretku društvenog vlasništva postojala kao prava određenih pravnih subjekata kao što su pravo upravljanja, korištenja i raspolaganja. Sve stvari u Distriktu koje su se zatekle u društvenom vlasništvu ili u samostalnom posjedu nekadašnjih iz Bosne i Hercegovine subjekata društvenog vlasništva temeljem Aneksa arbitražne odluke za Brčko od 18.08.1998. g., Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i Objedinjavajućeg naloga Supervizora za Brčko od 14.08.2001. g., postale su ex lege javna imovina i imovina Distrikta, kojom se bez odobrenja Supervizora ne može raspolagati. Time je isključeno vlasništvo pravnih sljednika (univerzalnih i singularnih) nekadašnjih ovlaštenika prava upravljanja, korištenja ili raspolaganja tim stvarima, pa tako i pravo vlasništva tužitelja predmetnog poslovnog prostora, kao i sticanje prava vlasništva putem dionica (prema zakonskim rješenjima u Distriktu i Federaciji Bosne i Hercegovine dionice vlasnicima daju pravo da učestvuju u upravljanju društvom, uz to nije suvišno napomenuti da je iz pismenih dokumenata u spisu predmeta razvidno da je 15.04.2004. g. nakon uspostave Distrikta tužitelj organiziran kao dioničko društvo).

Budući da su sve stvari u Distriktu koje su se zatekle u društvenom vlasništvu, pa i one na kojima su određeni pravni subjekti iz Bosne i Hercegovine (entiteta) imali neko od subjektivnih prava (pravo upravljanja ili korištenja, ili raspolaganja), dakle, bez obzira na sadržaj prava, ex lege postala javna imovina i imovina Distrikta, a kako je sporni poslovni prostor bio u društvenom vlasništvu na njemu niko nije imao pravo vlasništva, pa ni pravni prednik tužitelja, niti vlasnici dionica, poslovni prostor, kao i sve stvari u društvenom vlasništvu u Distriktu, po sili zakona postao javna imovina i imovina Distrikta, pri čemu valja imati na umu da su pomenuti Arbitražna odluka i Nalog Supervizora iznad „domaćih“ zakona. Stoga što pravni prednik tužitelja nije bio vlasnik spornog poslovnog prostora, tužitelj nije mogao steći pravo vlasništva budući da kod sljednika nastavljaju da egzistiraju samo ona prava koja su postojala kod prednika.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 086912 18 Rev od 25.03.2019. g.)

OBLIGACIONO PRAVO

Načelo savjesnosti i poštenja u vezi sa ugovorom o kreditu Član 12., 103. i 1065. Zakona o obligacionim odnosima

**ODREDBA UGOVORA O KREDITU, KOJOM SE KORISNIK KREDITA
OBAVEZAO DA DAVAOCU KREDITA PLATI NAKNADU ZA OBRADU
KREDITA, A IZ KOJE ODREDBE JASNO NE PROIZILAZI DA SE OBRADA**

KREDITA ODNOSI NA DIREKTNE TROŠKOVE KREDITA, JE NIŠTAVA JER JE TAKVA ODREDBA U SUPROTNOSTI SA NAČELOM SAVJESNOSTI I POŠTENJA.

Iz obrazloženja:

„Neosnovano tužena žalbom ukazuje da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo, odnosno odredbe Zakona o obligacionim odnosima, na koje se pozvao kada je utvrdio da je ništava odredba člana 4. stav 1. Ugovora o dugoročnom kreditu broj ... od 10.12.2010. g., te kada je obavezao tuženu da tužiocu, na ime sticanja bez osnova, isplati iznos od 2.000,00 KM.

Naime, kod utvrđene činjenice u postupku da je članom 4. Ugovora o dugoročnom kreditu broj ... od 10.12.2010. g., zaključenog između tužioca (kao korisnika kredita) i tuženog (kao davaoca kredita), određeno da se korisnik kredita prilikom potpisivanja ugovora neopozivo i bezuslovno obavezao platiti naknadu za obradu kredita u iznosu od 2.000,00 KM koja se plaća na dan povlačenja sredstava kredita, i kod utvrđene činjenice u postupku da naknada za obradu kredita ne izražava direktne troškove kredita, već da je ona ugovorena obaveza (kao stvar bankarske prakse) i kao takva nema ekonomsku opravdanost, odnosno da sporna naknada za obradu kredita ne izražava direktne troškove kredita, već da se kod svakog kredita radi o tome da banka stavlja na raspolaganje korisniku kredita određeni novčani iznos i za takvo korištenje kreditnih usluga naplaćuje kamatu po ugovorenoj kamatnoj stopi, i da ta kamata (u svojoj osnovi) sadrži operativne troškove banke, zbog čega je bez ekonomske opravdanosti da banka od korisnika kredita naplaćuje i dodatne usluge u smislu naplate zasebne jednokratne naknade za odobrenje kredita, tvrdnja tužene da nije postupila nesavjesno niti u suprotnosti sa načelima obligacionih odnosa ukazuje se neosnovanom.

Prema odredbi člana 12. Zakona o obligacionim odnosima u zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa strane su dužne da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja, dok prema odredbi člana 15. stav 1. istog Zakona u zasnivanju dvostranih ugovora strane polaze od načela jednake vrijednosti uzajamnih davanja.

Načelo savjesnosti i poštenja generalno znači da su sudionici obaveznih odnosa dužni međusobno postupati obzirno uvažavajući interese obje strane, pri tom vodeći računa o smislu i svrsi obaveznog odnosa, dok načelo jednake vrijednosti uzajamnih davanja (načelo ekvivalentnosti) generalno znači nastojanje sudionika obaveznih odnosa, naročito kod dvostranoobaveznih ugovora, da svaki sudionik tj. svaka strana za korist koju prema ugovoru dobije, treba drugoj strani (ili trećoj osobi) dati jednaku protuvrijednost, što znači da se ovo načelo zasniva na vrijednosnom odnosu jednakosti međusobnih radnji saugovarača.

Odredbom člana 1065. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da se ugovorom o kreditu banka obavezuje da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obavezuje da banci plaća ugovorenu kamatu i dobijeni iznos novca vrati u vrijeme i na način kako je utvrđeno ugovorom.

U konkretnom slučaju to znači da je tužena (kreditni odbor tužene), kada je donijela odluku broj ... od 09.12.2010. g., kojom je odobrila tužiocu (kao tražiocu kredita) dugoročni kredit sa anuitetnom otplatom u iznosu od 125.000,00 KM, a potom i sa tužiocem (kao korisnikom kredita) zaključila Ugovor o dugoročnom kreditu broj ... od 10.12.2010. g., kojim je takođe tužiocu (kao korisniku kredita) odobrila dugoročni kredit u iznosu od 125.000,00 KM, bila u obavezi „staviti na raspolaganje“ odobreni iznos kredita, a ne isti umanjiti na način da mu odobreni iznos kredita isplati umanjen za iznos od 2.000,00 KM (iznos naknade za obradu kredita) i na taj način uzrokovati neravnotežu u pravima i obavezama ugovornih strana na

štetu tužioca.

Nije sporno da odredba člana 148. stav 2. Zakona o bankama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 03/16), kojeg prvostepeni sud u konkretnom slučaju nije ni mogao primijeniti (iako tužena u žalbi tvrdi da je prvostepeni sud to morao učiniti), jer navedeni materijalnopravni propis Republike Srpske, na koji se žalba poziva, nije obuhvaćen nalogom Supervizora za Brčko distrikt Bosne i Hercegovine od 04.08.2006. g., propisuje koje sve elemente jedan ugovor o kreditu, osim obaveznih elemenata iz člana 142. ovog zakona sadrži, pa tako i da ukupne troškove kredita za korisnika uključuju kamate, naknade, poreze i sve druge naknade i troškove koji su direktno povezani sa odobravanjem i korištenjem kredita, kao i da se isti uključuju u obračun i iskazivanje efektivne kamatne stope.

Međutim, tužena u toku postupka nije pružila niti jedan dokaz na okolnosti da je zaista imala administrativne/operativne troškove obrade kredita, troškove osoblja i slično, čime je u stvari, odredbom člana 4. Ugovora o dugoročnom kreditu broj ... od 10.12.2010. g., sebi stavila na slobodu da odredi visinu naknade obrade kredita bez da je tužiocu (kao korisnika kredita) dala mogućnost obrazloženja na šta se konkretno ta naknada (odnosno troškovi nastali u vezi sa njom) odnosi, niti je (obzirom da se radi o unaprijed pripremljenom ugovoru) tužiocu dala mogućnost da o istoj pojedinačno pregovara.

Umjesto toga, vodeći računa isključivo samo o svom interesu i iskorištavajući činjenicu da nema propisa koji joj takvo što zabranjuje, tužena je tužiocu nametnula ugovornu odredbu koja ga stavlja u neravnotežan položaj, odnosno nametnula odredbu koja prouzrokuje neravnotežu u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu tužioca što je suprotno načelu savjesnosti i poštenja.

Dakle, obzirom da je odredba člana 4. Ugovora o dugoročnom kreditu broj ... od 10.12.2010. g. nepoštena, i prema tome ništava, jer je u konkretnom slučaju tužena morala tužiocu na jasan (transparentan) način objasniti razloge, način i strukturu obračuna naknade za obradu kredita u iznosu od 2.000,00 KM, onda tužilac ima pravo zahtijevati da mu tuženi, u skladu sa odredbom člana 210. Zakona o obligacionim odnosima, vrati primljeni iznos naknade, a obaveza tužene je vratiti mu taj iznos uz plaćanje zakonske zatezne kamate zbog kašnjenja."

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Mal 104884 18 Gž od 28.08.2018. g.)

49.

Punomoć za raspolaganje nekretninama Član 91. Zakona o obligacionim odnosima

**PRAVO RASPOLAGANJA NEKRETNINAMA U SMISLU POKLANJANJA
NEKRETNINA NE SPADA U REDOVNO POSLOVANJE I PREDUZIMANJE
TAKVIH POSLOVA OD STRANE PUNOMOĆNIKA JE MOGUĆE SAMO AKO
MU JE IZDATA POSEBNA PUNOMOĆ UPRAVO ZA TAJ POSAO.**

Iz obrazloženja:

„S tim u vezi, pravilno je prvostepeni sud zaključio da izjava M.N. na zapisnik Vijeća za izlaganje od 27.05.2009. g. ne predstavlja validan i pravno valjan način prenošenja prava vlasništva na tuženog, kod toga da M.Š. datom punomoći nije ovlastila svoga sina tužioca M.N. da nekretnine koje su u katastru nekretnina upisane na njeno ime može pokloniti tuženom B. d.

Naime, odredbom člana 91. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da punomoćnik može preduzimati samo one pravne poslove za čije je preduzimanje ovlašten,

dok je u stavu 2. propisano da punomoćnik kome je data opšta punomoć može preduzimati samo pravne poslove koji dolaze u redovno poslovanje, a u stavu 3. da posao koji ne dolazi u redovno poslovanje može punomoćnik preduzimati samo ako je posebno ovlašten za preduzimanje tog posla, odnosno vrste poslova među koje on spada.

Osnovna razlika između opšte i posebne punomoći je u tome što se opšta punomoć izdaje za obavljanje određene vrste poslova (punomoć za zastupanje pred sudom, pred organima uprave...), dok se posebna punomoć izdaje za obavljanje jednog ili više određenih pravnih poslova (punomoć za raspolaganje nekretninama, za preuzimanje mjenične obaveze, za sklapanje ugovora o jemstvu ...).

Pravo raspolaganja nekretninama u smislu poklanjanja nekretnina ne spada u redovno poslovanje i preduzimanje takvih poslova od strane punomoćnika je moguće samo ako mu je izdata posebna punomoć upravo za taj posao, a sve u skladu sa odredbom člana 91. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima, pa kako je u konkretnom slučaju M.Š. (majka i pravni prednik tužilaca) tužioca M.N. ovlastila da je zastupa u postupku izlaganja na javni uvid podataka o nekretninama i utvrđivanju prava na nekretninama koje su u katastru nekretnina upisane na njeno ime, dakle dala mu opštu, a ne posebnu punomoć, onda na osnovu takve punomoći tužilac M.N. nije mogao u ime svoje majke predmetnu parcelu pokloniti tuženom, a posljedično tome ni Vijeće za izlaganje nije moglo takvu izjavu prihvatiti i donijeti rješenje kojim je predmetnu parcelu izložilo u korist tuženog."

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 099625 18 Gž od 25.09.2018. g.)

50.

Ništavost ugovora

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima

ZAKLJUČIVANJE SPORAZUMA O NAGODBI U PROPISANOM POSTUPKU I NA ZAKONOM PROPISANI NAČIN NE ISKLJUČUJE MOGUĆNOST DA SE NA NAGODBU PRIMIJENE PRAVILA O NIŠTAVOSTI PROPISANA ODREDBAMA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA O NIŠTAVOSTI UGOVORA.

Iz obrazloženja:

„U pogledu pravnog stava prvostepenog suda, izraženog u pobijanoj presudi, da tužitelj može tražiti utvrđivanje ništavosti Sporazuma o nagodbi, potrebno je reći da je nagodba, po pravnoj prirodi, dvostrano obavezan ugovor i da se na nju odnose pravila o ništavosti (član 103-110 Zakona o obligacionim odnosima) a granice slobodnog raspolaganja, kada je riječ o nagodbi, određene su članom 10 Zakona o obligacionim odnosima („sloboda uređivanja obligaciono pravnih odnosa“) i članom

103 istog zakona. Iz navedenog proizlazi da je zaključivanje nagodbe, odnosno Sporazuma o nagodbi, u propisanom postupku i time na zakonom propisani način, ne isključuje mogućnost primjene na nagodbu pravila o ništavosti, niti mogućnost njihove primjene isključuje činjenica da Sporazum o nagodbi predstavlja izvršnu ispravu, na koje činjenice u žalbi posebno ukazuju tuženi d.o.o. „G“ Beograd i Č. D.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 082879 17 Gž od 29.01.2018. g.)

51.

Nemogućnost pobijanja ništavog ugovora u stečajnom postupku

Član 110. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa članom 63. Zakona o stečaju,

PREMA ODREDBI ČLANA 63. ZAKONA O STEČAJU, PRINUDNOM PORAVNANJU I LIKVIDACIJI BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE POBIJATI SE MOGU SAMO PUNOVAŽNE PRAVNE RADNJE KOJE JE DUŽNIK PODUZEO U POSLJEDNJOJ GODINI PRIJE OTVARANJA STEČAJA, ŠTO ZNAČI DA SE NE MOGU POBIJATI PRAVNE RADNJE PROTIVNE ZAKONU (NIŠTAV UGOVOR), JER ONE OD NASTANKA NE PROIZVODE PRAVNO DEJSTVO.

Iz obrazloženja:

„Kad je riječ o ništavom ugovoru, valja imati na umu da je odluka suda kojom utvrđuje ništavost deklaratornog karaktera, obzirom da ugovor nije ništav zato što ga je sud proglasio ništavim, već je zbog bitnih nedostataka ništav od samog početka (od njegova sklapanja) i prije nego što je sud utvrdio ništavost. Zato, tuženikova tvrdnja da je predmetni Ugovor o prodaji raskinut prije nego što je prvostepenom presudom utvrđeno da je ništav, odnosno prije nego što ga je prvostepeni sud proglasio ništavim (sve da je tako) nije zapreka da se naknadno utvrdi njegova ništavost, tim prije što se prema odredbi člana 110. Zakona o obligacionim odnosima

„pravo na isticanje ništavosti ne gasi“ i u pravilu nije potrebno podnositi tužbu za

proglašenje ugovora ništavim kada ništavost nastupa po samom zakonu, a isticanje ništavosti nije ograničeno nikakvim razlozima i istom tužbom može se postaviti sukladno zakonu i zahtjev za vraćanje onog što je primljeno.

U takvoj materijalnopravnoj situaciji: da je predmetni Ugovor o prodaji ništav od trenutka njegova sklapanja i sve da je raskinut da to nije zapreka da se naknadno utvrdi njegova ništavost, da se pod zainteresiranim osobama koje mogu tražiti da se utvrdi ništavost ugovora (znači i predmetnog) ponajprije smatraju ugovaratelji pa potom univerzalni sljednici, njihovi vjerovnici, a kad je riječ o pobijanju pravnih radnji stečajnog dužnika valja znati da se prema odredbi člana 63. Zakona o stečaju, prinudnom poravnanju i likvidaciji mogu pobijati samo punovažne pravne radnje koje je dužnik poduzeo u posljednjoj godini prije otvaranja stečajnog postupka (što znači da se ne mogu pobijati pravne radnje protivne zakonu, jer one od nastanka ne proizvode pravno dejstvo), da je dan uoči otvaranje stečaja nad tužiteljem sklopljen sporazum o prebijanju međusobnih potraživanja kada je tužitelj bio insolventan, a PTR D. (prodavac) brisan iz registra privrednih subjekata (iz zapisnika je razvidno da se prebijaju potraživanja PTR D. i tužitelja) i stoga protivan prisilnom propisu, da je kod ništavih ugovora temeljno načelo povratak u prijašnje stanje (obveza vraćanja primljenog temeljem ništavog ugovora), dakle, obzirom na naprijed izložena zakonska rješenja o ništavim ugovorima i posljedicama ništavosti, te imajući u vidu da se tuženi upustio u raspravljanje o tužbenom zahtjevu i da nije pružio dokaze da nove činjenice bez svoje krivice nije mogao iznijeti do zaključenja glavne rasprave, navodi i prigovori koje je istakao tužitelj u reviziji, reviziono vijeće drži da nisu od značaja za ocjenu pravilnosti i zakonitosti nižestepenih presuda, dok navodi kojima svoju ocjenu dokaza suprotstavlja sudskoj ocjeni budući da su činjeničnopravne naravi i činjenični zaključci drugačiji od činjeničnih zaključaka nižestepenih sudova ne mogu se iznositi u reviziji, radi čega nisu uzeti u razmatranje.”

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 102468 18 Rev od 25.02.2019. g.)

52.

Raskid ugovora

Član 124. do 132. Zakona o obligacionim odnosima

U DVOSTRANIM UGOVORIMA KADA JEDNA STRANA NE ISPUNI SVOJU OBAVEZU, DRUGA STRANA MOŽE, POD UVJETIMA PROPISANIM ODREDBAMA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA O RASKIDU UGOVORA (ČLANOVI OD 124. DO 132.) RASKINUTI UGOVOR. MEĐUTIM, KOD DJELIMIČNOG ISPUNJENJA NE MOŽE SE VJEROVNIKU UVIJEK PRIZNATI PRAVO NA RASKID, NITI UGOVORNOJ STRANI KOJA JE KRIVA ŠTO NIJE ISPUNJENA UGOVORNA OBAVEZA, A TO SU VEĆ FAKTIČKA PITANJA SVAKOG KONKRETNOG SLUČAJA O KOJIMA SE RASPRAVLJA I IZVODE DOKAZI U PARNIČNOM POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

„Stečeno uvjerenje da posao koji je obavio tužitelj ima nedostatak, koji ga čini neupotrebljivim, tj. da je softver koji je instalirao tužitelj neupotrebljiv i da se ne može koristiti, prvostepeni sud je opravdao dovoljnim razlozima činjenične i materijalnopravne naravi.

Time u pravcu istaknutih žalbenih razloga i relevantnih navoda nisu učinjeni žalbom ukazani propusti procesne i činjenične naravi (da je zbog pogrešne ocjene dokaza prvostepeni sud izveo pogrešne činjenične zaključke o neosnovanosti tužbenog zahtjeva, ili da je prvostepeni sud učinio povrede odredaba parničnog postupka koje su bile od uticaja na donošenje pravilne i zakonite presude), a ni propusti materijalnopravne naravi (da je prvostepeni sud povrijedio pravila o neosnovanosti tužbenog zahtjeva kada je zaključio da tuženi nije dužan isplatiti iznos koji tužitelj potražuje tužbenim zahtjevom zbog toga što posao obavljen od strane tužitelja ima nedostatak, koji njegov proizvod/softver čini neupotrebljivim) za koje tužitelj tvrdi da su uticali na pravilnost i zakonitost prvostepene presude.

Naime, u dvostranim ugovorima kada jedna strana ne ispuni svoju obvezu, druga strana može, pod uvjetima propisanim odredbama Zakona o obligacionim odnosima o raskidu ugovora (članovi od 124. do 132.) raskinuti ugovor. Međutim, kod djelimičnog ispunjenja ne može se vjerovniku uvijek priznati pravo na raskid, niti ugovornoj strani koja je kriva što nije ispunjena ugovorna obveza, a to su već faktička pitanja svakog konkretnog slučaja o kojima se raspravlja i izvode dokazi u parnici, kao što je raspravljano u ovoj parnici.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 102525 19 Gž od 02.08.2019. g.)

Odgovornost za štetu

Član 154. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

ZA GRAĐANSKU ODGOVONOST ZA ŠTETU NIJE DOVOLJNA SVAKA PRIRODNA (FAKTIČKA) UZROČNA VEZA, KOJU UTVRĐUJU MEDICINSKI VJEŠTACI, VEĆ SE PRAVNO RELEVANTNOM VEZOM IZMEĐU LIJEČNIČKE GREŠKE I ŠTETE SMATRA JEDINO ONA LIJEČNIČKA GREŠKA KOJA JE ADEKVATNA NASTALOJ POSLJEDICI, JER UKOLIKO IZMEĐU ŠTETNE

RADNJE I NASTALE ŠTETE NEMA ADEKVATNE UZROČNE VEZE, NE POSTOJI NI ODGOVORNOST ZA ŠTETU.

Iz obrazloženja:

„Tvrdnje tužene iznesene u žalbi protiv prvostepene presude kroz istaknute žalbene razloge kojima pobija odluku prvostepenog suda kojom je obvezana da tužiteljima naknadi nematerijalnu i materijalnu štetu zbog smrti njihovog supruga, odnosno oca (navodima da sudsko-medicinski objektivno nije moguće dovoditi u uzročno-posljedičnu vezu povredu šake, kasnije od strane ortopeda postavljenu dijagnozu stanja Flegmonozne gnojne upale lijeve šake-dijagnoza postavljena 21.10.2013. g. u UKC T., sa klinički postavljenim dijagnozama sepse i obostrane upale pluća i time sa smrtnim ishodom, tj. sa smrću A.P., obzirom da „iz samog nalaza i mišljenja vještaka proističe da liječenje sporne povrede ne bi garantiralo uspješno liječenje i preživljavanje pacijenta), ovaj sud nalazi osnovanim.

Prije svega, valja ukazati da se predmetni spor treba raspraviti primjenom odredbi člana 154. stav 1. i člana 170. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima.

Prema odredbi člana 154. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima ko drugome prouzrokuje štetu dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice, a prema odredbi člana 170. stav 1. istog Zakona za štetu koju zaposleni u radu ili u vezi sa radom prouzrokuje trećoj osobi odgovara preduzeće u kome je zaposleni radio u trenutku prouzrokovanja štete, osim ako dokaže da je zaposleni u datim okolnostima postupao onako kako je trebao.

Pri tome treba imati na umu i osnove odštetne odgovornosti a to je: da bi postojala odgovornost tuženika za utuženu štetu morale bi postojati i opće pretpostavke te odgovornosti i to štetna radnja i protupravnost štetne radnje, uz subjekat obveznog odnosa odgovornosti za štetu, te uzročna veza između štetne radnje i štete.

Međutim, za građansku odgovornost za štetu nije dovoljna svaka prirodna (faktička) uzročna veza, koju utvrđuju medicinski vještaci, već se pravno relevantnom vezom između liječničke greške i štete smatra jedino ona liječnička greška koja je adekvatna nastaloj posljedici, jer ukoliko između štetne radnje i nastale štete nema adekvatne uzročne veze, ne postoji niti odgovornost za štetu.

A, adekvatna i pravno relevantna uzročna veza postoji samo ako je određena štetna radnja bila podobna da izazove štetnu posljedicu, a ne i ako je štetna radnja izazvala štetnu posljedicu samo zbog specifične neočekivane okolnosti o kojoj se po redovnom toku stvari ne vodi računa, zbog čega se kao pravno relevantni uzrok štete uzima samo onaj čijem redovnom učinku odgovara konkretna štetna posljedica, odnosno onaj uzrok koji je tipičan za nastanak određene štetne posljedice, tj. onaj događaj uz koji se redovno prema životnom iskustvu može očekivati nastupanje štetne posljedice. Stoga, tipičan je onaj uzrok koji redovno dovodi do određene štete, za koju životno iskustvo pokazuje da uzrokuje određene štetne posljedice, a isključeni su svi događaji koji su na određeni način ušli u kompleks uzroka koji su prethodili šteti, ali nisu tipični za nastanak takve štete. Drugim riječima, od mogućih uzroka koji su doveli do štetne posljedice mjerodavan je adekvatni uzrok, odnosno onaj koji po redovnom toku stvari rezultira određenom posljedicom.”

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 100116 18 Gž od 25.03.2019. g.)

Odgovornost za štetu

Članovi 154. – 209. Zakona o obligacionim odnosima

NEPRIVOĐENJE NAMJENI DONESENOG REGULACIONOG PLANA – ODLUKE NE MOŽE SE SMATRATI PROTIVPRAVNOM ŠTETNOM RADNJO TUŽENOG SA ASPEKTA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA.

Iz obrazloženja:

„Drugostepenu presudu tužitelj pobija i zbog pogrešne primjene materijalnog prava i u reviziji istrajava u tvrdnji da su nižestepene odluke nezakonite jer je tuženi (nadležni organ tuženog) „imao pozitivnu obavezu“ da za predmetne parcele (koje je tužitelj stekao Ugovorom o kupoprodaji zaključenim 2009. g.) izgradi

predviđeni pristupni put provođenjem Regulacionog plana „K.“ odnosno Odluke Skupštine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o usvajanju izmjena i dopuna od 20.03.2008. g. (i prema pravnom stajalištu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetu Ap-301/04) a kada nije proveo Regulacioni plan odnosno Odluku ni po preporuci Ombudsmana, da to predstavlja protivpravnu radnju („nezakonito je djelovanje tuženog“) kojom je tužitelju (koji je onemogućen u pristupu njegovoj imovini) prouzrokovana šteta, koju je tuženi dužan nadoknaditi u iznosu koji tužitelj traži (iznos koji predstavlja razliku između cijene po kojoj je prodao parcele i

prema Ugovoru o prodaji OPU broj ... i cijene koju bi mogao postići da su parcele imale obezbijeđen pristupni put) i prema Ustavu Bosne i Hercegovine i prema Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda „jer nepropisivanje sankcija zbog neprovođenja Regulacionog plana ne znači nepostojanje građansko pravne odgovornosti zbog nepreduzimanja radnji kojima se obezbjeđuju prava njima garantovana“.

Po ocjeni revizijskog vijeća tužitelj navodima revizije nije doveo u pitanje zakonitost odluka koje su nižestepeni sudovi donijeli, a kojima je zahtjev tužitelja u ovom sporu odbijen.

Ovo stoga što kada tužitelj u ovom sporu traži da mu tuženi plati iznos od 280.981,00 KM, kao štetu njemu prouzrokovanu nezakonitim i za njega štetnim djelovanjem tuženog (propuštanjem tuženog da izgradi pristupni put do parcela k.p.

..... i k.p., prema Odluci o izmjenama i dopunama regulacionog plana od

20.03.2008. g.) onda osnovanost zahtjeva, kako su to našli nižestepeni sudovi, valja cijeniti prema odredbama Zakona o obligacionim odnosima kojima je regulisano prouzrokovanje štete drugome i odgovornost učinioca za prouzrokovanu štetu. Dakle, da bi sud u ovoj parnici mogao obavezati tuženog da nadoknadi štetu tužitelju mora se prethodno utvrditi postojanje pravno relevantnih činjenica uz koje odredbe Zakona o obligacionim odnosima o šteti, vežu odgovornost tuženog za štetu.

Zakon o obligacionim odnosima prema odredbama članova 154-209 pod prouzrokovanjem štete podrazumijeva faktičko prouzrokovanje štete drugom i odgovornost počinioca za prouzrokovanu štetu i za nastanak obligaciono pravnog odnosa u kojem je jedna strana dužna drugoj strani nadoknaditi štetu a druga strana ovlaštena od prve zahtijevati naknadu štete, Zakon o obligacionim odnosima je u odredbama o prouzrokovanju štete propisao pretpostavke odgovornosti za štetu. Saglasno tim odredbama tuženi odgovara za štetu ako je počinio protivpravnu štetnu radnju, zbog koje je nastala šteta tužitelju i ako postoji uzročna veza između štetne radnje i štete kao posljedice koja je faktički nastala, koje pretpostavke odgovornosti se moraju kumulativno ispuniti, a to znači da ako ijedna od pretpostavki izostane nema odgovornosti za štetu.

Kada je tužitelj u ovom sporu postavio zahtjev da mu tuženi nadoknadi štetu koja mu je prouzrokovana time što nije izvršen dokument prostornog planiranja koji je predviđao izgradnju pristupnog puta do njegovih nekretnina k.p. i k.p. u

K.o. B. 1 (Odluka od 23.08.2013. g.) sud je bio dužan ocijeniti jesu li ispunjene

pretpostavke (prema utvrđenim činjenicama u postupku) odgovornosti tuženog za štetu čiju naknadu tužitelj traži i prvostepeni i drugostepeni sud su u konačnici našli da se neprivođenje namjeni donesenog Regulacionog plana - Odluke ne može smatrati protivpravnom štetnom radnjom tuženog sa aspekta Zakona o obligacionim odnosima zbog čega nema odgovornosti tuženog za štetu, koji stav prihvata i

revizijsko vijeće, pa su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada je zahtjev tužitelja odbijen primjenom odredaba Zakona o obligacionim odnosima i Zakona o prostornom planiranju i građenju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na koje su se pozvali. Naime, kada nema protivpravnosti tada između tužitelja i tuženog nije nastao obligaciono pravni odnos pa tužitelj nema ovlaštenje da zahtijeva naknadu štete, a onda ni tuženi nije dužan nadoknaditi mu štetu.

Donošenje dokumenata prostornog planiranja u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine regulisano je odredbama Zakona o prostornom uređenju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 9/03, 23/03, 15/04 i 19/07), odnosno odredbama Zakona o prostornom planiranju i građenju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 29/08) i nakon usvajanja dokumenta (saglasno njihovim odredbama) oni podliježu provođenju pa je tako donesena i Odluka o provođenju Regulacionog plana „K.“ (na koju se tužitelj posebno poziva u reviziji), a Zakonom o prostornom planiranju i građenju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (članom 16) određen je alternativni prestanak važenja provedbenog plana (Regulacionog plana i drugih provedbenih planova), odnosno prestanak važenja njegovim provođenjem ili istekom vremenskog perioda za koji je donesen.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 064501 17 Rev od 22.03.2018. g.)

Odgovornost za štetu od opasne stvari

Član 173., 174. i 176. Zakona o obligacionim odnosima

ZA ŠTETU OD OPASNE STVARI, A OPASNOM STVARI U SUDSKOJ PRAKSI SMATRA SE I SVAKO MOTORNO VOZILO, ODGOVARA VLASNIK OPASNE STVARI SAMO U SLUČAJU DA SE ZA VRIJEME ŠETNOG DOGAĐAJA I NASTALE ŠTETE SAM SLUŽIO TOM STVARI. DAKLE, ZA ŠTETU KOJU JE IZAZVALO MOTORNO VOZILO U POKRETU ODGOVARAJU UČESNICI U ŠETNOM DOGAĐAJU, ODNOSNO ONAJ KOME JE VLASNIK POVJERIO VOZILO, A NE ONAJ KOJI JE REGISTRIRAN KAO VLASNIK.

Iz obrazloženja:

„Naime, za štetu od opasne stvari, a opasnom stvari u sudskoj praksi smatra se i svako motorno vozilo (odredba člana 173. Zakona o obligacionim odnosima) odgovara vlasnik opasne stvari samo u slučaju da se za vrijeme šetnog događaja i nastale štete sam služio tom stvari. Dakle, za štetu koju je izazvalo motorno vozilo u pokretu odgovaraju učesnici u šetnom događaju, odnosno onaj kome je vlasnik povjerio vozilo, a ne onaj koji je registriran kao vlasnik (odredbe članova 174. i 176. Zakona o obligacionim odnosima).

Prema tome, učesnici šetnog događaja u kojem je nastala šteta tužiteljici su vozači, odnosno vozač motocikla S.N. i vozač automobila J.S. i oni se smatraju imaocima motornih vozila, dok se tužiteljica smatra trećom osobom. A, prema trećim osobama imaoci motornih vozila u pokretu odgovaraju neovisno od krivnje i to solidarno (odredba člana 178. Zakona o

obligacionim odnosima). To znači, da svaki

od njih duguje tužiteljici naknadu njene štete i ne može se braniti prigovorom da je drugi imalac isključivo ili djelimično kriv za nezgodu i štetu, tužiteljica ima pravo zahtijevati punu naknadu štete od svakog imaoca, dok oni imaju pravo tražiti obeštećenje jedan od drugog u regresnom postupku, ovisno o isključivoj ili obostranoj krivici za nezgodu i štetu.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 101223 19 Gž od 06.06.2019. g.)

56.

Odgovornost u slučaju nezgode izazvane motornim vozilima u pokretu i podijeljena odgovornost

Član 178. stav 4. i član 192. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

**ČINJENICA DA JE NASTANKU ŠTETE DOPRINIO I VOZAČ PUTNIČKOG
MOTORNOG VOZILA U KOJEM SE NALAZILA TUŽITELJICA, NE ZNAČI PO
AUTOMATIZMU I POSTOJANJE DOPRINOSA TUŽITELJICE NASTANKU
ŠTETE, JER NJEN DOPRINOS POSTOJI SAMO UKOLIKO JE KAO SUVOZAČ
SVOJIM PONAŠANJEM PRIDONIJELA NASTANKU ŠTETE.**

Iz obrazloženja:

„Međutim, osnovan je navod žalbe da prvostepeni sud nije pravilno primijenio odredbu člana 178. stav 4. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 – u daljem tekstu Zakon o obligacionim odnosima) i da drugotužiteljica ima status trećeg lica, kao i pravo na naknadu štete u cijelosti bez obzira na doprinos solidarnih dužnika.

Odredbom člana 178. stav 4. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da za štetu koju pretrpe treća lica imaoci motornih vozila odgovaraju solidarno, a odredbom člana 192. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da oštećenik koji je doprinio da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila, ima pravo samo na srazmjerno smanjenu naknadu. Dakle, pridonese li oštećenik svojim ponašanjem nastanku štete ili da ona bude veća zbog njegovog sudjelovanja, ali tako da se može utvrditi njegov doprinos nastanku štete, oštećeniku se smanjuje iznos naknade srazmjerno njegovom doprinosu. Međutim, drugotužiteljica kao saputnik u

p.m.v. „Mercedes 211“ (koja je prilikom nesreće sjedila na mjestu suvozača) svojim ponašanjem nije doprinijela nastanku štete ili njenom povećanju, pa joj iz tog razloga prvostepeni sud nije ni mogao uračunati doprinos, odnosno umanjiti naknadu na ime nematerijalne štete (za pretrpljeni strah, fizičke bolove i umanjenje opšte životne aktivnosti) za doprinos prvotužitelja nastanku štete.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 097826 17 Gž od 31.01.2018. g.)

Pravo na izgubljenju zaradu zbog neosnovanog lišenja slobode Član 189. Zakona o obligacionim odnosima

**ZA PRIZNANJE PRAVA NA NAKNADU IZMAKLE DOBITI ILI IZGUBLJENE
ZARADE UZIMA SE U OBZIR SAMO DOBIT (ZARADA) ZA KOJU POSTOJE
DOKAZI DA SE MOGLA OSNOVANO OČEKIVATI U REDOVNOM TOKU
STVARI, A KOJA JE SPRIJEČENA ŠTETNIKOVOM RADNJOJ.**

Iz obrazloženja:

„Isto tako, osnovano tuženi u žalbi tvrdi da provedeni dokazi ne opravdavaju dosudu tužitelju izgubljene zarade za vrijeme od 24.12.2006. g. do 28.09.2007. g. (za vrijeme neosnovanog lišenja slobode) i da prvostepeni sud odluku o tom tužbenom zahtjevu nije mogao zasnovati na nalazu i mišljenju vještaka ekonomske struke A.E. čije se vještačenje, kako je primjetio tuženi, „bazira na neutemeljenim podacima“. Jer, prvostepeni sud je, ne obazirući se na materijalnu dokumentaciju (pismene dokaze), „na osnovu vještačenja“ pomenutog vještaka „utvrdio da je tužitelj bio zaposlen na mjestu vozača teškog teretnog kamiona, te da je u razdoblju od 24.12.2006. g. pa do 28.09.2007. g., zbog neosnovanog lišenja slobode imao izgubljenu dobit u visini od 8.498,20 KM i da je u istom razdoblju imao neizmirenih obveza prema Zavodu za mirovinsko osiguranje u iznosu od 2.087,90 KM“, a da je vještak te „podatke utvrdio na osnovu materijalne dokumentacije priložene u spisu“ koju stranke nisu osporile. Međutim, u spisu nema niti jedan dokument da je tužitelj prije pritvaranja 24.12.2006. g. radio i gdje i na kojem radnom mjestu i da je ostvario zaradu i u kojem iznosu i da je bio prijavljen kod Zavoda za mirovinsko osiguranje i kod kojeg, izuzev Ugovora o radu na neodređeno vrijeme na osnovu kojeg se može utvrditi da je tužitelj obavljao poslove na radnom mjestu vozača teškog teretnog vozila počev od 01.01.2014. g. do donošenja Odluke o otkazu 19.10.2015. g. poslije ponovnog pritvaranja 07.10.2015. g. po istom osnovu kojeg je sam skrivio (bio u pritvoru od 07.10.2015. g. do 09.02.2016. g.). Dakle, pomenuti Ugovor o radu na neodređeno vrijeme zaključen 01.01.2014. g. ne dokazuje da je prije pritvaranja 24.12.2006. g. tužitelj radio i ostvarivao zaradu, odnosno da mu je zbog neosnovanog pritvora (neosnovanog lišenja slobode od 24.12.2006. g. do 28.09.2007. g.) onemogućeno da i dalje radi i ostvaruje zaradu (da je u tom periodu izgubio zaradu). Naime, prema odredbi člana 189. Zakona o obligacionim odnosima, za priznanje prava na naknadu izmakle koristi ili izgubljene zarade, uzima se u obzir samo dobit (zarada) za koju postoje dokazi da se mogla osnovano očekivati u redovnom toku stvari, a koja je spriječena štetnikovom radnjom. A, pod redovnim tokom stvari kod utvrđivanja prava i visine naknade tog vida materijalne štete podrazumijevaju se okolnosti u kojima je oštećenik, odnosno tužitelj živio i radio prije neosnovanog lišenja slobode (pritvaranja). Dakle, tužitelj koji zahtijeva izgubljenu zaradu jer mu je neosnovanim lišenjem slobode onemogućeno da radi i ostvaruje zaradu, morao je dokazati da je prije neosnovanog lišenja slobode 24.12.2006. g. radio i ostvarivao zaradu, a u suprotnom nema pravo na naknadu ovog vida štete, što je propustio uraditi u ponovljenom postupku i pored toga što je ovaj sud u gore pomenutom rješenju od 19.07.2017. g. naglasio da se zarada dosuđuje „prema iznosu koji bi po redovnom toku stvari ostvario da je radio u vremenu lišenja slobode“.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 098100 18 Gž 2 od 08.11.2018. g.)

Obična šteta i izmakla korist

Član 189. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

IZMAKLA KORIST SE NE UTVRĐUJE PREMA PRETPOSTAVLJENOJ MOGUĆNOSTI OSTVARENJA, VEĆ UOBIČAJENO PREMA REALNIM POKAZATELJIMA ISKAZANIM U POSLOVANJU U PRETHODNOM PERIODU.

Iz obrazloženja:

„Prema odredbi člana 155. i člana 189. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima izmakla korist predstavlja neostvarenu imovinsku vrijednost koja bi prema redovnom toku stvari ili okolnostima konkretnog slučaja bila ostvarena (tj. ušla u imovinu oštećenog) da nije bilo postupanja štetnika-tužitelja koji ga čini građansko-pravno odgovornim.

Dakle, sa gledišta odgovornosti za naknadu štete u vidu izmakle koristi potrebno je da se ispune zakonom predviđeni uslovi, da korist nije ostvarena, da postoji određeni stepen izvjesnosti da bi bila ostvarena, kao i dopuštenost osnova po kome bi bila ostvarena, koji (uslovi) moraju biti kumulativno ispunjeni, s tim što odredbe Zakona o obligacionim odnosima pri ocjeni izmakle koristi ne sadrže posebne odredbe o načinu utvrđivanja visine štete.

To dalje znači da sud u svakom konkretnom slučaju utvrđuje koja bi to dobit prema redovnom toku stvari bila ostvarena. Dakle, ta šteta se ne utvrđuje prema pretpostavljenoj mogućnosti ostvarenja, već uobičajeno prema realnim pokazateljima iskazanim u poslovanju oštećenog u prethodnom periodu.

U konkretnom slučaju takvih pokazatelja nema, jer se tuženi do nabavke parnog kotla nije bavio proizvodnjom i prodajom bio dizela, pa tuženi štetu zasniva na nalazu i mišljenju vještaka finansijske struke, odnosno pretpostavljenim mogućnostima u ostvarenju te štete, a niti je tuženi tvrdio i dokazao da je ostvarena dobit od proizvodnje bio dizela nakon utuženog perioda, što je prvostepeni sud takođe cijenio.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Ps o57986 17 Pž 2 od 25.01.2018. g.)

Podijeljena odgovornost

Član 192. Zakona o obligacionim odnosima

U SVAKOM KONKRETNOM SLUČAJU VALJA OCIJENITI DA LI JE OŠTEĆENA OSOBA SVOJIM PONAŠANJEM DOPRINIJE LA ŠTETI, ZBOG ČEGA SE O PODIJELJENOJ ODGOVORNOSTI MOŽE GOVORITI SAMO AKO JE OŠTEĆENI SUDJELOVAO U NASTANKU SVOJE ŠTETE ILI JE PRIDONIO DA BUDE VEĆA, DAKLE, AKO POSTOJI UZROČNA VEZA IZMEĐU RADNJE ILI PROPUŠTANJA OŠTEĆENOG I ODREĐENOG DIJELA VLASTITE ŠTETE.

Iz obrazloženja:

„Međutim, tvrdnje tužiteljice iznesene u žalbi protiv prvostepene presude, kojima pobija zaključak prvostepenog suda da postoji njen doprinos nastanku štetnog događaja i štete ovaj sud nalazi osnovanim.

S tim u vezi valja poći od odredbe člana 192. Zakona o obligacionim odnosima kojom je propisano da oštećenik koji je doprinio da šteta nastane ili bude veća nego što bi inače bila, ima pravo samo na srazmjerno smanjenu naknadu (stav 1.), a kada je nemoguće utvrditi koji dio štete potiče od oštećenikove radnje, sud će dosuditi naknadu vodeći računa o okolnostima slučaja.

Sukladno toj odredbi obveznog prava u svakom konkretnom slučaju valja ocijeniti da li je oštećena osoba svojim ponašanjem doprinijela šteti, zbog čega se o podijeljenoj odgovornosti može govoriti samo ako je oštećeni sudjelovao u nastanku svoje štete ili je pridonio da bude veća, dakle, ako postoji uzročna veza između radnje ili propuštanja oštećenog i određenog dijela vlastite štete.

Doprinos tužiteljice (oštećene) nastanku saobraćajne nezgode, prvostepeni sud vidi u tome što je tužiteljica „nakon prelaska kolovoza, nastavila da se kreće istim (desnim) smjerom kao i vozač J.P. (iako je bila dužna da se kreće kolovozom uz lijevu ivicu kolovoza u smjeru kretanja, i to uz upotrebu svjetloodbojnog prsluka) ili pak da se kreće trotoarom“.

Takvo pravno stajalište prvostepenog suda ovaj sud ocjenjuje pogrešnim.

Ovo stoga što, u situaciji kada je vozač p.m.v. marke „Passat“ reg.br. ..., J.P., presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj ... od 09.02.2018. g., oglašen krivim, za teško krivično djelo protiv sigurnosti javnog saobraćaja, „zbog toga što je krećući se iz pravca naselja G. prema naselju I., svjestan da upravlja pod dejstvom alkohola i da postupa suprotno propisima u saobraćaju i da time ugrožava javni saobraćaj i dovodi u opasnost život ljudi..., upravljajući tim vozilom u stanju teškog pijanstva, sa koncentracijom alkohola od 2,42 g/kg u krvi, očito nesposoban za sigurnu vožnju, nije blagovremeno uočio pješaka D.Z., koja se kretala kolovozom u istom pravcu, usljed čega je došlo do naleta desnog, prednjeg dijela tog vozila „VW Pasat“, na uspravnog pješaka D.Z., okrenutu vozilu desnim stražnje- vanjskim dijelom svoga tijela, sa iskoračenom lijevom nogom ka trotoaru, a zatim i do udara desne strane glave i lica, sa prednjim vjetrobranskim staklom i njenog odbačaja na tlo..., nanijevši time D.Z. po život opasne teške tjelesne povrede...“, a kod toga da je odredbom člana 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku propisano da je u parničnom postupku sud, u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca vezan za pravosnažnu presudu krivičnog suda kojom se optuženi oglašava krivim, ovaj sud nalazi da je tužiteljica iznesenim navodima žalbe dovela u pitanje zaključak prvostepenog suda u dijelu koji se odnosi na njen doprinos nastanku saobraćajne nezgode i štete.

Jer, utvrđenja iz izreke pravosnažne krivične osuđujuće presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj ... od 09.02.2018. g., zbog vezanosti parničnog suda, imaju se smatrati pravnom istinom, kod toga da je parnični sud vezan za pozitivna utvrđenja osuđujuće krivične presude koja predstavljaju elemente krivičnog djela i krivične odgovornosti osuđenog, tj. parnični sud je vezan činjeničnim opisom bića krivičnog djela utvrđenog pravosnažnom krivičnom presudom.

Pa, kako utvrđenja iz gore pomenute krivične presude, ukazuju na to da se „tužiteljica kretala kolovozom u istom pravcu kao i p.m.v. „VW Pasat“, sa

iskoračenom lijevom nogom ka trotoaru“, onda se ukazuje pogrešnim zaključak prvostepenog suda da se doprinos tužiteljice nastanku saobraćajne nezgode ogleda u tome što je nakon prelaska kolovoza, „nastavila“ da se kreće istim-desnim smjerom kao i vozač J.P.

Da je takav zaključak prvostepenog suda (da se tužiteljica nakon prelaska kolovoza nastavila kretati istim smjerom) pogrešan, ukazuju i same tjelesne povrede koje je tužiteljica (kao oštećena) zadobila u saobraćajnoj nezgodi (svi prijelomi, povrede i rane se nalaze na desnoj strani njenog tijela). Zbog toga, a imajući pri tome u vidu i pozitivna utvrđenja osuđujuće krivične presude, kao i iskaz tužiteljice dat u toku parničnog postupka (kojem je prvostepeni sud poklonio vjeru u općim crtama, ali zbog neodređenosti i neuvjerljivosti ne i u onom dijelu koji se odnosi na nabavku lijekova, kupovinu goriva i tuđu pomoć), ovaj sud nalazi da je kritične prilike tužiteljica zaista, nakon što je prethodno obratila pozornost na prometnu situaciju na cesti (pogledala lijevo i desno), započela prelazak ulice na dijelu ceste u kojem u krugu od 100 metara nema obilježenog pješačkog prelaza, krećući se pri tome okomito po kolniku (što je i pravilno kada se prelazi ulica), a ne dijagonalno (kretanje dijagonalno osim što nije pravilno, produžava putanju kretanja osobe koja prelazi ulicu), jer bi se u suprotnom (da se kretala dijagonalno, a ne okomito) tjelesne povrede koje je zadobila nalazile na lijevoj strani njenog tijela, odnosno da je postupila u svemu sukladno odredbi člana 108. Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 6/06, 75/06, 44/07, 84/09, 48/10, 18/13 i 8/17 - u daljem tekstu ZOOPS). Tom odredbom je propisano da je pješak dužan prelaziti preko kolovoza i biciklističke staze pažljivo i najkraćim putem, nakon što se prije stupanja na kolovoz uvjeri da to može učiniti na bezbjedan/siguran način, a na putu koji ima obilježene pješačke prelaze ili posebno izgrađene prelaze, odnosno prolaze za pješake, pri prelazanju puta pješak je dužan

da se kreće tim prelazima, odnosno prolazima, ako oni nisu od njega udaljeni više od 100 m.

U takvim okolnostima, pri tome imajući u vidu utvrđenja iz gore navedene krivične presude, da je vozač J.P. kritične prilike upravljao p.m.v. marke „VW Pasat“ pod dejstvom alkohola (koncentracija alkohola u krvi od 2,42 g/kg), odnosno u stanju teškog pijanstva, očito nesposoban za sigurnu vožnju, te da nije blagovremeno uočio pješaka D.Z. (ovdje tužiteljica), zatim činjenicu da J.P. nije prilagodio brzinu kretanja

p.m.v. marke „VW Pasat“, odnosno da nije vozio sa naročitim oprezom računajući na mogućnost istupa pješaka na kolovoz, tj. vožnjom koja omogućava zaustavljanje vozila radi propuštanja pješaka, jer se radi o mjestu pred trgovinskom radnjom (prodavnicom), dakle, na mjestu gdje je pojava pješaka sasvim izvjesna i gdje nema obilježenog pješačkog prelaza u krugu od 100 metara, kao i činjenicu da uz lijevu stranu kolovoza (na kojoj se nalazi trgovinska radnja, odnosno prodavnica) nema trotoara, tj. da se trotoar nalazi uz desnu ivicu kolovoza (na koji je tužiteljica i pokušala preći), ovaj sud nalazi da nema nikakvog doprinosa tužiteljice (kao pješaka) nastanku štetnog događaja i štete, već naprotiv, da postoji isključiva odgovornost vozača p.m.v. marke „VW Pasat“ J.P. za nastali štetni događaj.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 106659 19 Gž od 11.07.2019. g.)

Podijeljena odgovornost

Član 192. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

POSTOJI DOPRINOS OŠTEĆENE NASTANKU ŠTETE UKOLIKO JE MOGLA ZNATI DA JE VOZAČ PUTNIČKOG MOTORNOG VOZILA, KOJI JE SKRIVIO SAOBRAĆAJNU NESREĆU, POD DEJSTVOM ALKOHOLA, A IPAK JE PRISTALA NA VOŽNJU SA TAKVIM VOZAČEM.

Iz obrazloženja:

„Međutim, po ocjeni ovog suda osnovano tuženi u žalbi ukazuje „da je sud morao dosuđeni iznos štete umanjiti za doprinos oštećene nastanku štete jer je činjenično utvrdio da je oštećena stupila u vozilo kojim je upravljao vozač pod uticajem alkohola što je ona mogla i morala znati.“

Naime, u toku prvostepenog postupka je utvrđeno da je pokojna N. Z. bila u društvu vozača putničkog motornog vozila J. M., koji je u diskoteci „S.“ konzumirao alkohol, da je nakon toga, po povratku iz restorana „B.B.“, sjela u putničko motorno vozilo sa istim vozačem J. M. zajedno sa ostalim putnicima (drugotužiteljom), kao i da je došlo do saobraćajne nezgode koja je prouzrokovana isključivom krivicom J. M. koji je bio u alkoholiziranom stanju (imao je 1,33 promila alkohola u krvi, odnosno 1,33 g/kg).

S obzirom na navedena utvrđenja, pravilno je prvostepeni sud zaključio da je pokojna N. Z. mogla i morala znati da je J. M. konzumirao alkohol, odnosno da ta činjenica nije mogla ostati nepoznata pokojnoj N. Z., međutim, prvostepeni sud je, na pravilno utvrđeno činjenično stanje propustio da, a kod toga da je tuženi još u odgovoru na tužbu naveo „da je do saobraćajne nezgode došlo radnjama i propustima vozača M. J. koji je kritičnog trenutka upravljao motornim vozilom reg. oznaka M85- A-993, pod uticajem alkohola....“, da je tom prilikom od zadobijenih povreda smrtno stradala Z. N.“, „da je imenovana dobrovoljno stupila u vozilo kojim je upravljao pod dejstvom alkohola...“ (a koji navodi u sebi sadrže i prigovor podijeljene odgovornosti), primijeni odredbu člana 192. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, kojom odredbom je propisano da oštećenik koji je doprinio da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila, ima pravo samo na srazmjerno smanjenu

naknadu.

Kako je pokojna N. Z., mogla i morala znati da je J. M. konzumirao alkohol, odnosno ta joj činjenica nije mogla ostati nepoznata, pa je i pored toga pristala da se vozi u putničkom motornom vozilu kojim je upravljao alkoholizirani vozač (J. M.), time je ona pristala i na posljedice koje su proistekle iz takve vožnje i pri tome nije od značaja da li je pokojna N. Z. znala tačno procijeniti i stepen alkoholiziranosti J. M., obzirom da nije bilo potrebno da vozač J. M. pokazuje stanje alkoholiziranosti, koje bi ugrozilo sigurnost vožnje, da bi pokojnoj N. Z. kao saputniku koji pristaje na vožnju sa takvim vozačem pripisao pristanak na rizik vožnje, a samim tim i na štetne posljedice, kako bi ta okolnost imala uticaj na podjelu odgovornosti za štetu, već je dovoljno da je pokojna N. Z. mogla znati da je J. M. konzumirao alkohol, onda po ocjeni ovog suda postoji i suodgovornost pokojne N. Z. za nastanak štete, odnosno njen doprinos nastanku štete u omjeru od 20%, zbog čega je valjalo prvostepenom presudom dosuđene iznose naknade nematerijalne štete za duševne bolove zbog

smrti bliskog lica umanjiti srazmjerno doprinosu pokojne N. Z. nastanku štete, odnosno odlučiti kao u izreci ove presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 101462 18 Gž od 18.01.2018. g.)

61.

Podijeljena odgovornost

Član 192. Zakona o obligacionim odnosima

OD VOZAČA KOJI UPRAVLJA MOTORNIM VOZILOM, A KOD NESPORNE ČINJENICE DA JE MOTORNO VOZILO U POKRETU OPASNO SREDSTVO, OČEKUJE SE VEĆA PAŽNJA OD PAŽNJE PJEŠAKA I STOGA JE VOZAČ DUŽAN, PRIBLIŽAVAJUĆI SE OBILJEŽENOM PJEŠAČKOM PRELAZU ZA PJEŠAKE, UPRAVLJATI MOTORNIM VOZILOM TAKO DA JE U MOGUĆNOSTI STATI I PROPUSTITI PJEŠAKE.

Iz obrazloženja:

„Tvrdnje tužitelja, da je prvostepeni sud, zbog pogrešne ocjene krivične presude kojom je vozač motocikla oglašen krivim za saobraćajnu nezgodu u kojoj je njega (tužitelja) na pješačkom prelazu u blizini Doma zdravlja i škole teško povrijedio („došlo do udara čeonog dijela motocikla u pješake“) i zbog pogrešnog tumačenja vještačenja vještaka saobraćajne struke, pogrešno primijenio odredbe Zakona o obligacionim odnosima o podijeljenoj odgovornosti i ovaj sud nalazi osnovanim i kontradiktornim utvrđenju da je elementarni uzrok saobraćajne nezgode „izostanak blagovremenog preduzimanja radnje na usporavanju motocikla pri približavanju pješačkom prelazu kada su se istim kretali pješaci“.

Dakle, kod okolnosti da su pješaci, odnosno tužitelj prelazio kolnik širok oko 9,10 m na obilježenom pješačkom prelazu za pješake i da je P.G. upravljajući motociklom osiguranim kod tuženog naletio na tužitelja (pješake) na oko 5,50 m poprečno od desne ivice kolnika gledano iz smjera kretanja motocikla koji se kretao brzinom od 52,8 km/h, pogrešan je zaključak prvostepenog suda da je tužitelj doprinio uzrokovanju saobraćajne nezgode i štete i da ima mjesta primjeni odredbe člana 192. Zakona o obligacionim odnosima o podijeljenoj odgovornosti.

Naime, i ovaj sud, jednako kao i tužitelj drži da se od vozača koji upravlja motornim vozilom (motociklom), a kod nesporne činjenice da je motorno vozilo u pokretu opasno sredstvo, očekuje veća pažnja od pažnje pješaka i stoga je vozač motocikla bio dužan, približavajući se

obilježenom pješačkom prelazu za pješake, upravljati motociklom tako da je u mogućnosti stati i propustiti pješake, tim prije što se tužitelj upustio u prelaženje kolnika na obilježenom pješačkom prelazu za pješake kada motocikl nije bio u neposrednoj blizini i kada ga je vozač mogao pravovremeno zaustaviti.

Uzimajući u obzir sve gore iznesene okolnosti, ovaj sud cijeni da ne postoji suodgovornost vozača motocikla i tužitelja, pa uvažavajući da je prigovor podijeljene odgovornosti po svojoj naravi pitanje materijalnog prava, određuje ga sud. Jer, zakonodavac je u odredbi člana 192. Zakona o obligacionim odnosima ostavio sudu

da prema svim okolnostima slučaja (spora) odluči postoji li udio oštećenih u vlastitoj šteti, a koja odredba se prema odredbi člana 205. Zakona o obligacionim odnosima primjenjuje i na nematerijalnu štetu.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 095950 18 Gž 2 od 11.12.2018. g.)

Podijeljena odgovornost

Član 192. Zakona o obligacionim odnosima

**AKO IMA DOPRINOSA OŠTEĆENOG NASTANKU ŠTETNIH POSLJEDICA
ONDA ŠTETNIK NIJE DUŽAN NADOKNADITI CJELOKUPNU ŠTETU, NEGO
SAMO ONAJ DIO ŠTETE KOJI SE MOŽE PRIPISATI NJEGOVOJ
NEDOZVOLJENOJ RADNJI.**

Iz obrazloženja:

„Za pravilnu primjenu materijalnog prava u sporu radi naknade štete od značaja je ponašanje oštećenog radi primjene pravila o podijeljenoj odgovornosti iz odredbe člana 192 Zakona o obligacionim odnosima jer, ako ima doprinosa oštećenog nastanku štetnih posljedica onda štetnik nije dužan nadoknaditi cjelokupnu štetu, nego samo onaj dio štete koji se može pripisati njegovoj nedozvoljenoj radnji. Činjenica da tužitelj „nije ishodio upotrebnu dozvolu za kuću na kojoj je došlo do požara“ ne može se uzeti, u okolnostima konkretnog slučaja, kao ponašanje odnosno kao propust tužitelja (kao oštećenog) koji je doprinio nastanku štetne posljedice (stvorio uslove za nastanak štete) kako je to našao i prvostepeni sud, koji je u pogledu postojanja doprinosa tužitelja utvrdio da je dio štete koji potiče od radnje tužitelja to što je video nadzor nepropisno urađen. Po ocjeni ovog suda prvostepeni sud je u konkretnom slučaju pravilno zaključio da je mjera odgovornosti tužitelja omjer (procenat) od 30 %, za koji zaključak je u obrazloženju pobijane presude prvostepeni sud dao jasne i dovoljne razloge, koje ovaj sud prihvata.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 091798 18 Gž od 11.04.2018. g.)

63.

Naknada štete – otpremnina i izdržavanje

Član 194. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

**OSOBA KOJU JE POGINULI UZDRŽAVAO ILI REDOVNO POMAGAO, A I ONA
KOJA JE PO ZAKONU IMALA PRAVO ZAHTIJEVATI UZDRŽAVANJE OD
POGINULOG, IMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE KOJU TRPI GUBITKOM
UZDRŽAVANJA, ODNOSNO POMAGANJA. OVA ŠTETA SE NAKNAĐUJE
PLAĆANJEM NOVČANE RENTE ČIJI SE IZNOS ODMJERAVA S OBZIROM NA**

SVE OKOLNOSTI SLUČAJA, A IZNOS ŠTETE NE MOŽE BITI VEĆI OD ONOGA ŠTO BI OŠTEĆENIK DOBIVAO OD POGINULOG DA JE OSTAO U ŽIVOTU.

PRAVO NA OTPREMNINU JE OSOBNO PRAVO KOJE PRIPADA SAMO ZAPOSLENIKU U SLUČAJU PRESTANKA RADNOG ODNOSA OTKAZOM UGOVORA O RADU.

Iz obrazloženja:

„Međutim, u pravu je tuženi kada u žalbi tvrdi da odluka prvostepenog suda kojom ga je obvezao da tužiteljima isplati otpremninu zbog prestanka radnog odnosa njihovog oca V.J. (stav II izreke) nije pravilna i zakonita.

Ovo stoga što je pravo na otpremninu osobno pravo koje pripada samo zaposleniku i to u situaciji kada mu radni odnos prestaje otkazom ugovora od strane poslodavca, a ne po sili zakona (kao što je ovdje slučaj, obzirom da je predniku tužitelja V.J. radni odnos prestao po sili zakona, njegovom smrću), pa kada je to tako, prvostepeni sud nije mogao tuženog obvezati da tužiteljima isplati novčani iznos za ovaj vid naknade (novčani iznos na ime otpremnine zbog prestanka radnog odnosa njihovog oca V.J.).

Isto tako, tuženi osnovano tvrdi i da u konkretnom slučaju tužiteljici V.J.2 ne pripada pravo na novčanu rentu zbog gubitka izdržavanja od strane umrlog oca V.J. Naime, odredbom člana 194. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima je propisano da osoba koju je poginuli uzdržavao ili redovno pomagao, a i ona koja je po zakonu imala pravo zahtijevati uzdržavanje od poginulog, ima pravo na naknadu štete koju trpi gubitkom uzdržavanja, odnosno pomaganja, dok je u stavu 2. određeno da se ova šteta naknađuje plaćanjem novčane rente čiji se iznos odmjerava s obzirom na sve okolnosti slučaja, a koji ne može biti veći od onoga što bi oštećenik dobivao poginulog da je ostao u životu.

Obzirom da je presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 P 076326 14 P od 27.08.2014. g. prednik tužitelja obvezan da na ime plaćanja doprinosa za izdržavanje tužiteljici V.J.2 plaća mjesečno iznos od 100,00 KM, te kod toga da je tužiteljica V.J. ostvarila pravo na porodičnu penziju u visini od 242,57 KM (dopis Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske broj

..... od 15.06.2015. g.), onda prvostepeni sud, imajući u vidu kako uvjete pod kojima se, sukladno odredbi člana 194. Zakona o obligacionim odnosima, može ostvariti pravo na novčanu rentu zbog izgubljenog izdržavanja, tako i činjenicu da iznos porodične penzije koju dobija tužiteljica V.J.2 premašuje iznos izdržavanja koji joj je njen otac V.J. bio dužan plaćati, nije imao zakonsku podlogu da tuženog obveže tužiteljici plaćati novčanu rentu zbog gubitka izdržavanja od strane oca V.J.

Budući da je tuženi osnovano ukazao da je prvostepeni sud, kod utvrđenih činjenica u postupku, pogrešno primijenio materijalno pravo, odnosno da je povrijedio pravila o osnovanosti tužbenog zahtjeva kada ga je obvezao tužiteljima isplatiti otpremninu zbog prestanka radnog odnosa njihovog oca V.J. naknaditi, kao i tužiteljici da plaća novčanu rentu zbog gubitka izdržavanja, valjalo je žalbu tuženog u tom dijelu uvažiti i prvostepenu presudu u tom dijelu preinačiti kao u izreci ove presude na osnovu odredbe člana 338. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 088548 18 Gž 2 od 20.12.2018. g.)

Naknada štete

Član 195. Zakona o obligacionim odnosima i član 240. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

UKOLIKO UTVRDI DA STRANCI PRIPADA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE, ALI SE TAČNA VISINA IZNOSA, ODNOSNO KOLIČINA STVARI NE MOŽE UTVRDITI ILI BI SE MOGLA UTVRDITI SAMO SA NESRAZMJERNIM TEŠKOĆAMA, SUD ĆE O TOME ODLUČITI PO SLOBODNOJ PROCJENI.

Iz obrazloženja:

„Odredbom člana 195. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da ko drugome nanese tjelesnu povredu ili mu naruši zdravlje dužan je nadoknaditi mu troškove liječenja i s tim u vezi i druge potrebne troškove.

Naknada štete na ime tuđe njege i pomoći se, u smislu navedene zakonske odredbe, određuje prema neto zaradi lica koje bi u mjestu u kojem je tuđa pomoć i njega pružena bio sposoban pružiti takvu uslugu, a ako u tom mjestu takvo lice ne postoji, visina naknade ovog vida štete se tada dosuđuje prema slobodnoj ocijeni suda.

To dalje znači da primjena odredbe člana 240. Zakona o parničnom postupku (kojom je pripisano da će sud, ukoliko utvrdi da stranci pripada pravo na naknadu štete, na novčani iznos ili na zamjenjive stvari, ali se tačna visina iznosa, odnosno količina stvari ne može utvrditi ili bi se mogla utvrditi samo sa nesrazmjernim teškoćama, o tome odlučiti po svojoj procjeni), na osnovu koje odredbe je prvostepeni sud tužiocu L.S. dosudio naknadu troškova za tuđu pomoć i njegu, dolazi u obzir samo ukoliko nije moguće utvrditi da li u mjestu u kojem je tuđa njega i pomoć pružena postoji lice koje bi bilo sposobno pružiti takvu uslugu.

Kako je po ocijeni ovog suda, moguće dokazivati da postoji lice koje pruža tuđu njegu i pomoć i na osnovu toga utvrđivati visinu troškova za takve usluge, odnosno visinu tih troškova je moguće utvrđivati prema visini neto zarade lica koje je spremno i stručno osposobljeno obavljati poslove vezane za njegu za vrijeme za koje je tužiocu

L.S. ta pomoć i njega bila potrebna, onda prvostepeni sud nije mogao zaključiti „da se visina te štete može utvrditi samo sa nesrazmjernim teškoćama“ i na osnovu odredbe člana 240. Zakona o parničnom postupku, a prema svom ličnom i životnom iskustvu, odrediti iznos koji tužiocu L.S. pripada na ime naknade za tuđu njegu i pomoć.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 091571 18 Gž od 29.11.2018. g.)

Naknada štete zbog neosnovanog lišenja slobode

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa Orijentacionim kriterijima za utvrđivanje pravične naknade nematerijalne štete

KOD OCJENE VISINE NAKNADE NEMATERIJALNE ŠTETE ZBOG NEOPRAVDANE OSUDE ILI NEOSNOVANOG LIŠENJA SLOBODE

(PRITVARANJA), U PRAVILU, KAO OSNOVNI PARAMETAR SE UZIMA VRIJEME PROVEDENO NA IZDRŽAVANJU ZATVORSKE KAZNE, ODNOSNO VRIJEME PROVEDENO U PRITVORU, I TO NA NAČIN DA SE OKVIRNO ZA JEDAN DAN DOSUĐUJE 100,00 KM. NA VISINU NAKNADE ŠTETE UTIČU I

SVE DRUGE OKOLNOSTI SLUČAJA, KAO ŠTO SU KRIVIČNO DJELO KOJE JE STAVLJENO OŠTEĆENOM NA TERET, RANIJA OSUĐIVANOST, ŽIVOTNA DOB, DRUŠTVENI STATUS OŠTEĆENOG U ZAJEDNICI PRIJE I POSLIJE IZDRŽAVANJA KAZNE ZATVORA, ODNOSNO BORAVKA U PRITVORU, UVJETI IZDRŽAVANJA LIŠENJA SLOBODE, UTICAJ LIŠENJA SLOBODE NA ZDRAVSTVENO STANJE, OKOLNOSTI VEZANE ZA OBITELJ, TE DRUGE OKOLNOSTI.

Iz obrazloženja:

„Naime, riječ je o naknadi nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove uslijed povrede slobode i integriteta ličnosti, koji vid štete upravo ima u vidu odredba člana 200. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima. Prilikom određivanja visine ovog vida štete (kao i ostalih vidova nematerijalne štete) treba voditi računa o značaju povrijeđenog dobra i cilju kome služi ta naknada, pazeći pri tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom, polazeći od utvrđivanja kriterija koji utiču na visinu ove naknade, od načela pravičnosti, primjerenosti i solidarnosti.

A, pravo tužitelja na naknadu štete zbog neosnovanog lišenja slobode proizilazi iz Ustava Bosne i Hercegovine, Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i Protokola 7. uz ovu Konvenciju koji garantiraju svakoj žrtvi lišenja slobode pravo na odštetu, a obeštećenje se vrši u skladu sa zakonom ili praksom svake države. To znači da se u konkretnom slučaju obeštećenje vrši u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku, kojim je propisano pravo na naknadu štete osobi koja je uslijed pogreške ili nezakonitog rada organa neosnovano lišena slobode ili je zadržana duže u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne ili mjere (član

418. stav 1. tačka c), odredbama Zakona o obligacionim odnosima o naknadi nematerijalne štete (član 200.), kao i važećom praksom u Bosni i Hercegovini.

Vezano za visinu pravične novčane naknade štete zbog neosnovanog lišenja slobode (neopravdanog pritvora), prije svega valja reći da je, na sastanku Vrhovnih sudova entiteta Bosne i Hercegovine i Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine održanom 27.09.2013. g., zauzet stav da se kod ocjene visine naknade uzrokovane nematerijalne štete zbog neopravdane osude ili neosnovanog lišenja slobode (pritvaranja), u pravilu, kao osnovni parametar uzima vrijeme provedeno na izdržavanju zatvorske kazne, odnosno vrijeme provedeno u pritvoru, i to na način da se okvirno za jedan dan dosuđuje 100,00 KM (zamjenska novčana kazna za jedan dan zatvora). Također, na istom sastanku je usaglašeno i da na visinu naknade štete (odnosno na to da li će ista biti odmjerena ispod ili iznad iznosa od 100,00 KM i koliko ispod/iznad) utiču i sve druge okolnosti slučaja, kao što su krivično djelo koje je oštećenom stavljeno na teret, dužina trajanja pritvora, ranija osuđivanost (ili neosuđivanost), životna dob, društveni status oštećenog u zajednici prije i poslije izdržavanja kazne zatvora, odnosno boravka u pritvoru, uvjeti izdržavanja lišenja slobode, uticaj lišenja slobode na zdravstveno stanje, okolnosti vezane za obitelj, te druge okolnosti.

To znači da je, prilikom odlučivanja o visini naknade nematerijalne štete koja tužitelju pripada s naslova neosnovanog lišenja slobode, prvostepeni sud bio dužan da detaljno cijeni sve te okolnosti koje su od uticaja na povećanje, odnosno smanjenje visine iznosa naknade štete, naročito imajući u vidu da pravična naknada ne predstavlja reparaciju, već moralnu satisfakciju radi uspostavljanja psihičke i emocionalne ravnoteže koja je postojala prije štete, kao i da njeno dosuđivanje ne smije biti protivno značenju povrijeđenih dobara i cilju kome ta naknada služi, a pogodovalo bi težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom (član 200. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 096058 19 Gž 2 od 07.10.2019. g.)

Nematerijalna šteta – naknada na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjene životne aktivnosti

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

PRAVIČNA NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE ZBOG TRAJNOG UMANJENA ŽIVOTNE AKTIVNOSTI DAJE SE ZBOG FIZIČKIH I PSIHIČKIH TEGOBA KOJE OŠTEĆENI TRPI KAO POSLJEDICU TJELESNE POVREDE, A KOJE SE NEPOVOLJNO REFLEKTUJU U PSIHI OŠTEĆENOG.

Iz obrazloženja:

„Međutim, po ocjeni ovog suda tuženi žalbom osnovano ukazuje da kada je pravična naknada, koja pripada tužiteljici za ovaj vid nematerijalne štete, određivana da prvostepeni sud nije mogao utvrditi procenat umanjenja životne aktivnosti od 28% i naknadu odrediti uzimanjem u ocjenu tog procenta (procenat od 25% koji je odredio vještak ortoped i procenat od 3% koji je odredio vještak neuropsihijatar).

Naime, prema nalazu i mišljenju vještaka neuropsihijatra B.D. tužiteljica na dan povređivanja nije doživjela tešku psihičku traumu koja je, nakon saniranja fizičkih trauma, dovela do nastupanja psihičkih promjena kod tužiteljice tako da je kod tužiteljice zbog doživljenog straha došlo do trajnog poremećaja duševnog zdravlja u obliku posttraumatskog stresnog poremećaja, na šta tuženi ukazuje žalbom onim navodima kada kaže „da vještak neuropsihijatar nije utvrdila da je kod tužiteljice uslijed predmetnog događaja, povređivanja kao i posljedica povređivanja došlo do psihičkog poremećaja odnosno oboljenja pa da je procenat umanjenja životne aktivnosti od 3% ovaj vještak zbog toga odredila“. Kod takvog stanja stvari pravična naknada, za ovaj vid nematerijalne štete, tužiteljici se može odrediti na osnovu nalaza i mišljenja vještaka ortopeda (za koji je prvostepeni sud ocijenio da je sačinjen po pravilima medicinske struke) a koji se izjasnio da je procenat umanjenja životne aktivnosti kod tužiteljice 25%, kao i u čemu se sastoji umanjenje životne aktivnosti.

S obzirom da je vještak ortoped, procenat umanjenja životne aktivnosti od 25% nalazom i mišljenjem odredio imajući u vidu sve fizičke tegobe tužiteljice izazvane posljedicama tjelesnih povreda (koje utvrđenje tuženi ne dovodi u pitanje navodom žalbe da je procenat previsoko određen jer da je prema Tablicama, opšteprihvaćenim u sudskoj praksi, za posljedice povrede tužiteljice procenat do 15%), kao i

izjašnjenjem pred sudom (kada je nalaz i mišljenje obrazlagao) i da se pred sudom jasno i decidno očitovao u čemu se manifestuje funkcionalno ograničenje tužiteljice kao posljedica tjelesne povrede (sve navedeno na strani sedam obrazloženja prvostepene presude, u prvom stavu i u obrazloženju ove presude) onda tužiteljici, primjenom člana 200 Zakona o obligacionim odnosima, imajući u vidu u čemu se sastoji umanjenje pojedinih životnih aktivnosti kod tužiteljice i njenu dob (rođena je 1969. g.), pripada naknada u iznosu od 12.500,00 KM, koja predstavlja pravičnu naknadu i prema Orijentacionim kriterijima za utvrđivanje pravične naknade nematerijalne štete, koji su u primjeni u postupcima pred sudovima Distrikta od 01.04.2016. g..

S obzirom da je tuženi platio tužiteljici na ime naknade za ovaj vid nematerijalne štete iznos od 7.000,00 KM (nesporno u postupku) izrekom ove presude, a preinačavanjem prvostepene presude na osnovu odredbe člana 338 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, obavezan je tuženi da tužiteljici plati dodatni novčani iznos od 5.500,00 KM, sa

zakonskom zateznom kamatom od 06.09.2018. g. do isplate (prema članu 277 i članu 324 Zakona o obligacionim odnosima).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 093095 18 Gž 2 od 30.01.2019. g.)

Naknada nematerijalne štete po osnovu pretrpljenih duševnih bolova zbog smrti bliske osobe
Član 200. i 201. Zakona o obligacionim odnosima

STEPEN SRODSTVA KAO I UTVRĐENA EMOCIONALNA I EKONOMSKA POVEZANOST, ODNOSNO UTVRĐENA EGZISTENCIJALNA ZAJEDNICA, KAO I MEĐUSOBNA BRIGA I POMAGANJE, UPUĆUJE NA POSTOJANJE DUŠEVNIH BOLOVA ZBOG NEOČEKIVANE SMRTI BLISKE OSOBE, TE ISTI BEZ PROVOĐENJA DALJIH DOKAZA (EVENTUALNOG VJEŠTAČENJA PO VJEŠTAKU MEDICINSKE STRUKE NA OKOLNOSTI VISINE I INTENZITETA TRAJANJA DUŠEVNIH BOLOVA) OPRAVDAVAJU DOSUĐENJE PRAVIČNE NOVČANE NAKNADE.

Iz obrazloženja:

„Neosnovane su i žalbene tvrdnje tuženog da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo, odnosno odredbu člana 201. Zakona o obligacionim odnosima, odnosno da su tužiteljice „morale dokazati postojanje duševnih bolova, njihov intenzitet i trajanje.“

Visina naknade štete po osnovu pretrpljenih duševnih bolova zbog smrti bliske osobe, pripada kako članovima njene uže porodice (bračni drug) tako i braći, odnosno sestrama ako je između njih i umrlog postojala trajnija zajednica života, te je pri tome potrebno voditi računa o svim okolnostima konkretnog slučaja (naročito o karakteru odnosa između preminulog i tužiteljica, njihovoj međusobnoj povezanosti, emocionalnoj, ekonomskoj, odnosno egzistencijalnoj zajednici), ali i o svrsi i cilju kojem služi dosuđenje pravične novčane satisfakcije, pa iako Zakon o obligacionim

odnosima u članu 200. stav 1. ne propisuje bilo kakvu dodatnu pretpostavku za sticanje prava na naknadu nematerijalne štete za duševne bolove zbog smrti bliske osobe, treba imati na umu da postoje životne okolnosti koje opravdavaju naknadu nematerijalne štete zbog smrti bliske osobe, a i samim Orijentacionim kriterijima za utvrđivanje pravične naknade nematerijalne štete ovog suda od 01.04.2016. g. supruzi je dato pravo na naknadu nematerijalne štete zbog smrti bračnog partnera u iznosu od 20.000,00 KM (orijentaciono), odnosno sestri je dato pravo na naknadu nematerijalne štete zbog smrti brata u iznosu od 7.000,00 KM (orijentaciono), pa kako je tužiteljica S.S. po ovom osnovu zatražila naknadu u iznosu od 18.500,00 KM, odnosno tužiteljica S.M. u iznosu od 11.000,00 KM, mišljenje je ovog suda da već i sam stepen srodstva kao i u toku prvostepenog postupka utvrđena međusobna emocionalna i ekonomska povezanost, odnosno utvrđena egzistencijalna zajednica, kao i međusobna briga i pomaganje, upućuje na postojanje duševnih bolova zbog neočekivane smrti supruga/brata, te isti bez provođenja daljih dokaza (eventualnog vještačenja po vještaku medicinske struke na okolnosti visine i intenziteta trajanja duševnih bolova) opravdavaju dosuđenje pravične novčane naknade u iznosu utvrđenom od strane prvostepenog suda.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 093976 18 Gž od 10.07.2018. g.)

Naknada štete – odgovornost više lica za istu štetu Član 207. Zakona o obligacionim odnosima

**PRAVILO DA NARUČILAC I IZVOĐAČ RADOVA NA NEPOKRETNOSTI
SOLIDARNO ODGOVARAJU TREĆEM LICU ZA ŠTETU KOJA MU NASTANE U
VEZI SA IZVOĐENJEM TIH RADOVA NE PRIMJENJUJE SE KADA ŠTETU
PRETRPI RADNIK IZVOĐAČA RADOVA PRILIKOM IZVOĐENJA RADOVA,
JER SE ON NE SMATRA TREĆIM LICEM.**

Iz obrazloženja:

„Utvrdjući odgovornost tuženih za nastalu štetu, te doprinos tužioca u istoj prvostepeni sud je cijenio nalaz i mišljenje vještaka zaštite na radu B.S., koji je, između ostalog, istakao da je do prevrtanja građevinske skele postavljene na balkonu na kući vlasništvo drugotuženog i pada skele sa tužiocem dana 01.09.2011. g. došlo iz dva razloga i to: zbog nepropisno postavljene i neučvršćene radne skele, koja je bila nestabilna i prilikom kretanja i rada radnika na skeli, vrlo lako se mogla prevrnuti u svakom momentu kad dođe do njenog preopterećenja ili ekcentričnog opterećenja njenih konstrukcija, a drugi razlog je taj što tužilac nije bio stručno osposobljen (obučen) za rad na skeli i nije znao potencijalnu opasnost od rada na skeli. Na strani tuženih vještak je naveo niz organizacionih i tehničko-tehnoloških propusta, koji su u uzročno-posljedičnoj vezi sa nastankom štetnog događaja, pa je na strani drugotuženog M.Z. (vlasnika kuće na kojoj su obavljani radovi i na terasi koje je bila montirana skela) učinjen propust, jer nije obezbijedio projektnu dokumentaciju za građenje objekta (nije građen objekat nego mijenjan je krov na kući drugotuženog koja je izgrađena 1989. g., a tužilac je farbao potkov krova), nije osigurao stručni nadzor (nije donio akt kojim određuje nadzornog organa građenja na ovom privremenom gradilištu), zatim angažovao je prvotuženog A.M. za izvođenje

građevinskih radova koji ne ispunjava uslove za obavljanje tih poslova (po zanimanju je poljoprivrednik i nema potrebnu stručnu spremu, nema registrovano preduzeće ili samostalno preduzetništvo, niti ispunjava uslove za obavljanje poslova građenja), niti je zaključio pismeni ugovor kojim bi bila regulisana međusobna prava i obaveze tuženih kao ugovornih strana.

Međutim, iako je štetni događaj nastao tokom izvođenja građevinskih radova na stambenom objektu drugotuženog M.Z. prvostepeni sud je, po ocjeni ovog suda, pravilno zaključio da se u konkretnoj situaciji ne mogu primijeniti odredbe člana 207. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78) o solidarnoj odgovornosti naručioca (prvotuženog A.M.) sa izvođačem radova, koje se odnose na štetu nanесenu trećem licu, a ne na štetu koju je pretrpio radnik izvođača radova prilikom izvođenja radova, jer se tužilac ne smatra trećim licem. Inače, činjenica da je drugotuženi M.Z. angažovao prvotuženog A.M. za obavljanje građevinskih poslova na svom stambenom objektu kao nestručno lice, koje ne ispunjava uslove za obavljanje poslova građenja, jer nema stručnu spremu za obavljanje tih poslova, niti registrovano preduzeće ili samostalno preduzetništvo, nije od značaja za odgovornost drugotuženog M.Z. za nastalu štetu, jer, kod toga da je prvotuženi A.M. obavljao građevinsku djelatnost na tom području duži niz godina jasno i nesmetano, ta činjenica nije ni morala biti poznata drugotuženom, koji je u svom iskazu naveo da mu to nije poznato, s obzirom na to da je prvotuženi A.M. slobodno obavljao građevinske radove i ranije.

Stoga je pravilno odlučio prvostepeni sud kada je odbio u cjelosti tužbeni zahtjev tužioca u odnosu na drugotuženog M.Z. (stav 10. izreke) i obavezao tužioca da drugotuženom M.Z. naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.200,00 KM (stav 12. izreke), koju tužilac i

ne pobija konkretnim prigovorima, nego je naveo da je prvostepeni sud donio pogrešnu odluku o troškovima postupka, a ne ukazujući na to šta nije pravilno obračunato.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 064221 19 Gž 2 od 10.09.2019. g.)

69.

Sticanje bez osnova i zastara potraživanja

Član 210. u vezi sa članom 371. Zakona o obligacionim odnosima

NA SVA POTRAŽIVANJA, KOJA NASTANU NA OSNOVU NEOSNOVANOG BOGAĆENJA, PRIMJENJUJE SE OPŠTI ZASTARNI ROK.

Iz obrazloženja:

„Kako je pravilan stav prvostepenog suda da (prema činjeničnim navodima tužbe) da o zahtjevu tužitelja u ovom sporu valja odlučiti primjenom pravila o sticanja bez osnova iz člana 210 Zakona o obligacionim odnosima, onda je i osnovanost prigovora tuženog o zastari potraživanja tužitelja valjalo cijeniti primjenom opšteg zastarnog roka iz odredbe člana 371 Zakona o obligacionim odnosima, kako je to našao i prvostepeni sud jer se na sva potraživanja, koja nastanu na osnovi neosnovanog obogaćenja, primjenjuje opšti zastarni rok. Zaključak prvostepenog suda da potraživanje tužitelja za period od 26.06.2013. g. do 28.01.2015. g.,

primjenom člana 371 Zakona o obligacionim odnosima, nije zastarilo tuženi žalbom ne dovodi u pitanje, a tvrdnja tuženog u žalbi, da je primjenom člana 375 Zakona o obligacionim odnosima trebalo cijeniti zastaru potraživanja tužitelja, ukazuje se neosnovanom.

S obzirom da se ugovor o zakupu zaključen na određeno vrijeme smatra, po isteku vremena na koje je zaključen prećutno obnovljenim na neodređeno vrijeme, kada zakupac i poslije vremena na koje je ugovor bio zaključen nastavi da koristi poslovni prostor a zakupodavac se tome ne protivi što svakako podrazumijeva da zakupac plaća i zakupninu (ispunjava svoju osnovnu ugovornu obavezu), a da u okolnostima konkretnog slučaja, kada tuženi ugovorenu zakupninu nakon 26.06.2013. g., nije plaćao tužitelju, iako je nastavio da koristi poslovni prostor, onda ne može biti riječi o prećutnom obnavljanju predmetnog Ugovora o rekonstrukciji i zakupu na neodređeno vrijeme, odnosno „o faktičkom produženju“ kako to tuženi tvrdi u žalbi „jer tužitelj nije tražio da mu tuženi preda u posjed poslovni prostor, niti da mu plaća zakupninu“.

S obzirom da je pravilan stav prvostepenog suda da primjenom pravila o sticanju bez osnova valja odlučiti o zahtjevu tužitelja u ovom sporu i da je sud pravilno zaključio, da je prema nespornim i utvrđenim činjenicama u postupku, zahtjev tužitelja osnovan za iznos od 54.621,39 KM jer je tuženi poslovni prostor tužitelja koristio bez ugovora o zakupu i nije plaćao zakupninu u periodu od 26.06.2013. g. do 28.01.2015. g., onda tužitelj ima pravo (kao vlasnik predmetnog poslovnog prostora u dijelu od ½) na naknadu od tuženog navedenog iznosa (koji iznos je pouzdano utvrđen) kao izmakle koristi koja se i računa prema visini zakupnine koja bi bila ostvarena izdavanjem predmetnih poslovnih prostorija u zakup, za koji zaključak obrazloženje prvostepene presude ima dovoljne razloge, to je kod navedenog, žalbu tuženog valjalo odbiti odnosno odlučiti kao u izreci ove presude, a na osnovu odredbe člana 335 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 107061 18 Gž od 07.11.2018. g.)

Obaveza plaćanja zakonske zatezne kamate za nasljednika Član 277. Zakona o obligacionim odnosima

NAKON SMRTI OSTAVIOCA NASTAJE SAMOSTALNA OBAVEZA NASLJEDNIKA ZA PODMIRIVANJE DUGOVA OSTAVITELJA, NAJVIŠE DO VISINE VRIJEDNOSTI OSTAVINSKE MASE, A TEK NAKON ŠTO ON EVENTUALNO DOĐE U ZAKAŠNJE SA ISPUNJENJEM TE OBAVEZE NASTAJE I NJEGOVA OBAVEZA ZA PLAĆANJE ZAKONSKE ZATEZNE KAMATE.

Iz obrazloženja:

„Međutim, tuženi, po ocjeni ovog suda, osnovano žalbom ukazuje da se pravilnom primjenom materijalnog prava on nije mogao obavezati da zakonsku zateznu kamatu na iznos od 6.826,17 KM plati počev od 18.02.2011. g. do konačne isplate. Ovo stoga što s obzirom da je u ovom sporu riječ o novčanom potraživanju tužitelja prema Z.M. (kao mjeničnom dužniku) njegov dug je glavni dug

(iznos naveden na mjenici) a kako je glavni dug dospio prije njegove smrti, njegov dug su i kamate koje teku od dospelosti do smrti ostavitelja. Nakon njegove smrti nastala je samostalna obaveza nasljednika Z.I. za podmirivanje dugova ostavitelja Z.M., najviše do visine ostavinske imovine a tek nakon što on eventualno dođe u zakašnjenje sa ispunjenjem te obaveze nastaje i njegova obaveza za plaćanje zakonske zatezne kamate u smislu člana 277 Zakona o obligacionim odnosima što znači da primjenom navedene odredbe tuženog Z.I. (nasljednika umrlog Z.M.) na plaćanje zakonske zatezne kamate na iznos od 6.826,17 (koji iznos je iznos ostavinske imovine) valja obavezati od dana presuđenja do konačne isplate pa je ovaj sud odlučio kao u prvom stavu izreke ove presude, na osnovu odredbe člana 338. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 042207 18 Gž 2 od 03.05.2018. g.)

71.

Rok zastare za samostalnog preduzetnika Član 371. Zakona o obligacionim odnosima

NA SAMOSTALNOG PREDUZETNIKA SE NE ODNOSI JEDNOGODIŠNJI ROK ZASTARE IZ ČLANA 378. STAV 1. TAČKA 1. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA NITI TROGODIŠNJI ROK ZASTARE IZ ODREDBE ČLANA 374. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA JER SAMOSTALNI PREDUZETNIK NEMA SVOJSTVO PRAVNOG LICA, VEĆ SE NA ISTOG TREBA PRIMIJENITI OPŠTI ROK ZASTARE (PETOGODIŠNJI) IZ ČLANA 371. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA.

Iz obrazloženja:

„U žalbi izjavljenoj protiv te presude tužilac osnovano ukazuje da je prvostepeni sud na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenio materijalno pravo, konkretno odredbu člana 378. stav 1. tačka 1. Zakona o obligacionim odnosima (u žalbi je navedeno član 378. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima - „Službeni list SFRJ,“ broj 29/78), jer se ovaj rok zastare (jednogodišnji) ne odnosi na predmetno potraživanje (dug samostalnog preduzetnika), niti se može primijeniti trogodišnji rok zastare iz odredbe člana 374. Zakona o obligacionim

odnosima koji se odnosi na pravna lica, a samostalni preduzetnik nema svojstvo pravnog lica, jer se u ovoj pravnoj stvari ima primijeniti opšti rok zastare (petogodišnji) propisan odredbom člana 371. Zakona o obligacionim odnosima.

Primjenom tog roka na predmetno potraživanje tužioca (preciziran tužbeni zahtjev na pripremnom ročištu dana 01.11.2017. g. na iznos od 311,15 KM), a s obzirom na to da je rješenjem o izvršenju broj 96 0 Ip 088708 15 Kom od 24.02.21017. g. izvršenje dozvoljeno na iznos od 355,60 KM, kako je tužilac (u izvršnom postupku tražilac izvršenja) to tražio, te kako je ovaj parnični postupak proizašao iz izvršnog postupka, parnični sud je u obavezi da presudom odluči o rješenju o izvršenju, pa je ovaj sud odlučio kao u izreci presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Mal 088708 18 Gž od 13.12.2018. g.)

Zastara regresne tražbine osiguravača

Član 380. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

ZASTARA REGRESNE TRAŽBINE OSIGURAVAČA PREMA SVOM OSIGURANIKU POČINJE TEĆI PRVOG DANA IZA DANA KADA JE OSIGURAVAČ ISPLATIO NAKNADU ŠTETE OŠTEĆENOM.

Iz obrazloženja:

„Ocjenjujući osnovanost prigovora zastare potraživanja prvostepeni sud je, kako je navedeno, našao da se ne radi o zastarjelom potraživanju tužitelja primjenom člana 371 Zakona o obligacionim odnosima (kao odredbe materijalnog prava primjenom koje o prigovoru tuženog valja odlučiti) „jer se u ovom sporu ne radi o potraživanju osiguravatelja iz ugovora o osiguranju“ i kod toga „da je tužitelj ustao tužbom za isplatu unutar zastarnog roka od 5 godina“.

Ovaj sud, međutim, nalazi da se u pogledu zahtjeva tužitelja u ovom sporu radi o regresnom zahtjevu osiguravača prema svom osiguraniku iz ugovora o osiguranju (ne stoji zaključak prvostepenog suda da se ne radi o takvom zahtjevu) a takav zahtjev zastarijeva u roku od 3 g. osnovom odredbe člana 380 stav 3 Zakona o obligacionim odnosima, koja propisuje poseban rok zastarjelosti kod ugovora o osiguranju. Kada je u ovom sporu tužba podnesena 03.06.2016. g., a kako zastara regresne tražbine osiguravača prema svom osiguraniku počinje teći prvog dana iza dana kada je osiguravač isplatio naknadu štete oštećenom, kod utvrđenja u prvostepenom postupku da je tužitelj oštećenima isplatio štetu 26.06.2013. g., 07.04.2014. g. i 08.10.2014. g., to u trenutku podnošenja tužbe sudu nije istekao rok od 3 g. pa se ne radi o zastarjeloj tražbini tužitelja i odluka prvostepenog suda u pogledu ovog prigovora tuženog u konačnici je zakonita, jer se i primjenom odredbe člana 380 stav 3 Zakona o obligacionim odnosima (kao odredbe materijalnog prava primjenom koje o prigovoru tuženog valja odlučiti) ne radi o zastarjelom potraživanju tužitelja.

S obzirom da se tuženi, u žalbi kojom pobija prvostepenu presudu, poziva na član 376 Zakona o obligacionim odnosima valja reći da je pravilan stav prvostepenog suda da u pogledu prigovora tuženog (da se radi o zastarjelom potraživanju tužitelja) nema mjesta primjeni ove odredbe jer ona reguliše rokove zastare naknade štete a ne rokove zastare regresnog potraživanja, kakvo je potraživanje tužitelja u ovom sporu (u pitanju je regresno potraživanje tužitelja kao osiguravača prema tuženom kao osiguraniku, koji je štetu prouzrokovao upravljajući putničkim motornim vozilom pod uticajem alkohola).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 097791 18 Gž od 01.03.2018. g.)

Zastarjelost – prekid zastare
Član 388. Zakona o obligacionim odnosima

AKO RAZLOZI OBUSTAVE RANIJE POKRENUTOG IZVRŠNOG POSTUPKA LEŽE ISKLJUČIVO NA IZVRŠENIKU, ODNOSNO AKO JE DO OBUSTAVE IZVRŠNOG POSTUPKA DOŠLO ZBOG OKOLNOSTI KOJE SE NE MOGU STAVITI NA TERET TRAŽIOCU IZVRŠENJA, TADA POKRETANJE IZVRŠNOG POSTUPKA KOJI JE OBUSTAVLJEN, IMA ZA POSLJEDICU PREKID ZASTARE.

Iz obrazloženja:

„Naime, ako razlozi obustave izvršnog postupka leže isključivo na izvršeniku, jer nije imao pokretnih stvari na kojima se može provesti izvršenje, odnosno kada je do obustave izvršnog postupka došlo zbog okolnosti koje se ne mogu staviti na teret tražiocu izvršenja (ovdje tužiocu), kao što je slučaj u ovom predmetu, tada pokretanje izvršnog postupka koji je obustavljen, ima za posljedicu prekid zastare.

Dakle, za ocjenu da li ranije pokrenuti izvršni postupak radi ostvarivanja iste tražbine koji je završen obustavom postupka, ima dejstvo prekida zastare, odlučan je razlog zbog kojeg je do obustave postupka došlo.

U ovom predmetu izvršni postupak je obustavljen rješenjem Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 I 054101 13 I od 27.02.2017. g. iz razloga što „izvršenici na datoj adresi ne posjeduju pokretnu imovinu koja bi mogla biti pogodna za popis i prodaju, a radi namirenja duga, izvršenik M.V. je bez zaposlenja i bez ikakvih primanja, a izvršenik SP M.M. duži niz godina ne radi, niti obavlja djelatnost na području Distrikta“, pa je izvršni radnik izvršnu radnju konstatovao bezuspješnom.

Kako se prvostepeni sud u razlozima pobijanog rješenja pozvao na odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj 50/01 od 05.07.2001. g., ne upuštajući se u ocjenu razloga koji je doveo do obustave postupka, odnosno ne vodeći računa o tome da li je razlog obustave na strani tražioca izvršenja (tužioca u ovom sporu) ili na strani izvršenika (tuženog u ovom sporu), a tužilac u žalbi ističe da „nije mogao predvidjeti da će doći do obustave postupka, niti je skrivio obustavu, te ne može ni snositi posljedice takvog stanja stvari“.

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 116818 19 Gž od 12.03.2019. g.)

Ugovor o zajmu

Član 557. Zakona o obligacionim odnosima

OBZIROM DA ZAKONODAVAC ZA UGOVOR O ZAJMU NE PROPISUJE ODREĐENI OBLIK, TAKAV UGOVOR SE SMATRA NEFORMALNIM DVOSTRANO OBAVEZUJUĆIM UGOVOROM, A TO ZNAČI DA MOŽE BITI SKLOPLJEN I U USMENOM OBLIKU. DRUGIM RIJEČIMA, UGOVOR O ZAJMU NE MORA

SADRŽAVATI POTPISE UGOVORNIH STRANA, NITI MORA (EVENTUALNO) BITI OVJEREN OD STRANE JAVNOG BILJEŽNIKA (NOTARA) DA BI BIO VALJAN.

Iz obrazloženja:

„S tim u vezi valja poći od odredbe člana 557. Zakona o obligacionim odnosima, prema kojoj se pod ugovorom o zajmu podrazumijeva svaki ugovor kojim se zajmodavac obvezuje da zajmoprimcu preda određeni iznos novca ili određenu količinu drugih zamjenjivih stvari, a zajmoprimac se obvezuje da mu vrati poslije određenog vremena isti iznos novca, odnosno istu količinu stvari iste vrste ili kvalitete.

Obzirom da zakonodavac za ugovor o zajmu ne propisuje određeni oblik (na što su pravilno svojim žalbama ukazali kako tužiteljica tako i tužena i protutužitelj), takav ugovor se smatra neformalnim dvostrano obvezujućim ugovorom, a to znači da može biti sklopljen i u usmenom obliku. Drugim riječima, ugovor o zajmu ne mora sadržavati potpise ugovornih strana, niti mora (eventualno) biti ovjeren od strane javnog bilježnika (notara) da bi bio valjan.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 105869 19 Gž od 22.08.2019. g.)

75.

Komisiona prodaja

Član 771. Zakona o obligacionim odnosima

KOD KOMISIONE PRODAJE KOMITENT OSTAJE VLASNIKOM STVARI SVE DO ISPORUKE TREĆEM, A IZMEĐU KOMITENTA I KOMISIONARA U POGLEDU STVARI KOJA JE PREDMET PRODAJE POSTOJI SAMO OBLIGACIONOPRAVNI ODNOS U KOME JE KOMISIONAR DUŽAN UZ NAKNADU (PROVIZIJU) IZVRŠITI PRODAJU UGOVORENE STVARI I NIJE ODGOVORAN ZA EVENTUALNE PRAVNE ILI DRUGE NEDOSTATKE NA STVARI KOJU PRODAJE ZA RAČUN KOMITENTA.

Iz obrazloženja:

„Naime, prema definiciji iz odredbe člana 771. Zakona o obligacionim odnosima, komisionim ugovorom komisionar se obvezuje da će za naknadu (proviziju) obaviti u svoje ime, a za račun komitenta jedan ili više povjerenih mu poslova, dakle, radi se o ugovornom odnosu između komisionara i komitenta. Međutim, u realizaciji komisionog ugovora, osim unutrašnjeg ugovornog odnosa između komisionara i komitenta nastaje i vanjski odnos komisionara prema trećim osobama. A, u ugovornom odnosu u koji stupa komisionar s trećim u ispunjenju komisionog ugovora, pojavljuje se isključivo komisionar koji radi po nalogu i za račun komitenta, s tim što nastupa u svoje ime i kako komisionar i komitent nisu izjavili volju kod sklapanja komisionog ugovora da vlasništvo stvari prelazi na komisionara, komitent ostaje vlasnikom do prodaje trećem.

Dakle, kod komisione prodaje, komitent (u ovom slučaju Š.R.) ostaje vlasnikom stvari sve do isporuke trećem (ovdje je to tužitelj), a između komitenta i

komisionara (ovdje je to tuženi) u pogledu stvari koje je predmet prodaje postoji samo obligacionopravni odnos u kome je komisionar dužan uz naknadu (proviziju) izvršiti prodaju ugovorene stvari i nije odgovoran za eventualne pravne ili druge nedostatke na stvari koju prodaje za račun komitenta.

Znači, komisionim ugovorom komitent komisionaru daje nalog, koji komisionar izvršava i polaže o tome račun komitent, a ovaj mu za tu uslugu isplaćuje naknadu (proviziju). A, to ukazuje da komisioni ugovor spada u skupinu ugovora o uslugama na koji se na odgovarajući

način primjenjuju pravila o nalogu (odredba člana 772. Zakona o obligacionim odnosima), a ne o posredovanju kako je primjetio i tužitelj. Međutim, to ne čini prvostepenu presudu nezakonitom i nepravilnom kada je primjenom odredbi Zakona o obligacionim odnosima o komisionu i o prodaji valjalo donijeti jednaku odluku.

Stoga, pravo vlasništva na stvari koja je data u komision ostaje komitentova i kako se komisionar ne upušta u ispitivanje vlasništva stvari koju prodaje (on samo izvršava nalog koji mu je dao komitent), on ne odgovara za pravne nedostatke, već komitent."

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 109113 19 Gž od 22.07.2019. g.)

76.

Osiguranje lica – kumuliranje naknade i osigurane svote Član 948. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

IZNOS NAKNADE KOJU JE TUŽITELJ PRIMIO PO OSNOVU OSIGURANE SVOTE NA IME INVALIDITETA URAČUNAVA SE U IZNOS NAKNADE NEMATERIJALNE ŠTETE ZA PRETRPLJENE DUŠEVNE BOLOVE ZBOG UMANJENJA OPĆE ŽIVOTNE AKTIVNOSTI, OBZIROM DA JE OSIGURANA SVOTA PO OSNOVU POSLJEDICA INVALIDITETA U BITI JEDNAKA OBLIKU NEMATERIJALNE ŠTETE ZA DUŠEVNE BOLOVE ZBOG UMANJENJA OPĆE ŽIVOTNE AKTIVNOSTI.

Iz obrazloženja:

„Međutim, tuženi osnovano pobija prvostepenu presudu u dijelu kojim je tužitelju dosuđena naknada nematerijalne štete za duševne bolove zbog umanjjenja opće životne aktivnosti, navodom „da je sud morao uzeti u obzir i naknadu koju je tužiocu isplatilo V. osiguranje po osnovu invaliditeta“ i da je zbog toga „tužiocu bilo realno dosuditi nižu naknadu od pripadajuće“.

Naime, odredba člana 948. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima propisuje da pravo na naknadu od treće osobe odgovorne za nastupanje osiguranog slučaja pripada osiguraniku odnosno korisniku nezavisno od njegova prava na osiguranu sumu, dok član 948. stav 3. istog Zakona propisuje da se odredba prethodnog stava ne odnosi na slučaj kad je osiguranje od posljedica nesretnog slučaja ugovoreno kao osiguranje od odgovornosti.

Sukladno navedenom, kako je poslodavac (tuženi) ugovorio osiguranje od nesretnog slučaja i uplatio premiju osiguranja iz svojih sredstava, to onda znači da takav ugovor o kolektivnom osiguranju zaposlenika ima pravnu prirodu osiguranja od

odgovornosti, koji stav je već ustaljen u sudskoj praksi i podudaran je pravnom shvatanju koje je u svezi sa primjenom odredbe člana 948. Zakona o obligacionim odnosima u pogledu naknade nematerijalne štete zauzelo Građansko-privredno- upravno odjeljenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na sjednici održanoj dana 28.10.2019. g., gdje je rečeno da:

„Kolektivno osiguranje zaposlenika od nesretnog slučaja koje ugovori poslodavac, koji je i uplatilac premije osiguranja iz svojih sredstava, ima karakter osiguranja od odgovornosti.

U skladu sa odštetnom prirodom Ugovora o osiguranju od posljedica nesretnog slučaja iznos koji zaposlenik primi, na ime osigurane svote, uračunava se u iznos naknade nematerijalne štete, koji poslodavac duguje zaposleniku iz osnova odgovornosti za štetu.

Naknadu koju je zaposlenik (oštećeni) primio po osnovu osigurane svote, na ime invaliditeta treba uračunati u iznos pravične novčane naknade, koji tužitelju pripada za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, imajući u vidu da je osigurana svota po osnovi posljedica invaliditeta u biti jednaka obliku nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti.

Tužitelj u parničnom postupku ima pravo na naknadu nematerijalne štete i za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti samo u slučaju da je visina ove nematerijalne štete utvrđena u većem iznosu od ugovorene svote ugovorom-polisom kolektivnog osiguranja, odnosno ako je nagodbom dobio manji iznos od onog koji potražuje tužbom.“

Dakle, iznos koji je tužitelju isplaćen na ime osigurane svote temeljem navedene police osiguranja (koju je zaključio tuženi i premiju platio iz sopstvenih sredstava) i „ima karakter osiguranja od odgovornosti“, prema odredbi člana 948. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima treba uračunati u iznos naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, koju potražuje u ovoj parnici. Jer, tužitelj (oštećenik) nema pravo kumulirati iznos naknade osigurane svote sa odštetnim zahtjevom prema trećoj odgovornoj osobi neovisno od njegovog prava na osiguranu svotu. Zbog toga tužitelju treba uračunati iznos naknade koju je primio po osnovu osigurane svote na ime invaliditeta u iznos naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja opće životne aktivnosti, obzirom da je osigurana svota po osnovu posljedica invaliditeta u biti jednaka obliku nematerijalne štete za duševne bolove zbog umanjenja opće životne aktivnosti, koju naknadu, između ostalih, tužitelj zahtjeva i u ovoj parnici.

Stoga, a imajući u vidu, da je tužitelj sa osiguravačem zaključio vansudsku nagodbu kojom se osiguravač obvezao isplatiti mu na ime invaliditeta iznos od 4.000,00 KM, pa se prema odredbi člana 948. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima ima smatrati da je tužitelj u potpunosti namiren u pogledu nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja opće životne aktivnosti, čak i u većem iznosu od tužbom traženih 3.000,00 KM i nema pravo zahtijevati i od tuženog naknadu tog vida štete.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 P 107795 19 GŽ od 29.10.2019. g.)